

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

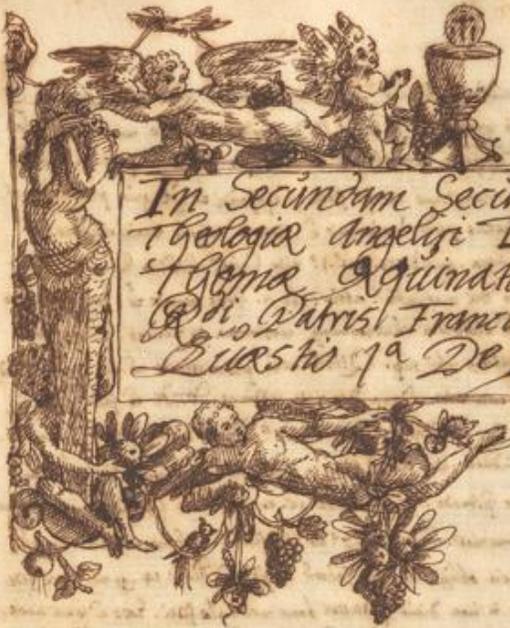
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Quaestio 109, de exteriori principio humanorum actum -
Cod. Ettenheim-Münster 443**

[S.l.], 1582

Commentarius in summ. Theol. II, 2 de fide

[urn:nbn:de:bsz:31-138140](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-138140)

In Secundam Secundam, Simonis
Theologiae Angelici Doctoris Sancti
Thomae Aquinatis, Commentarius
Patri Francisci, Sacerdotis
Quaestio 1^a De FIDE 20 1583
2. 4 May

Prooemium

In prioris operis secundo libri sua summa Theologica, scilicet d. Thomae fundamenta moralis doctrinae, cuius
generalia principia tradidit; in hac vero posteriori de singulis virtutibus in spe latissimi sermone instituit, et tota
materia in duas primae partes dividit: p^o disputatorem omnium virtutum continet, quae ad 7° capita revocant
iuxta numerum 7° virtutum, et tunc Theologiam et 4° Cardinalium. In 2° vero parte de varijs hominum
gratij gratitudinis, et varijs operationibus, sicut et de numeris dicitur, quam visum quaedam fieri poterit
hoc et melius. Ut vero disputatio de virtutibus uniter sit et distinctior, singularem virtutem tractationem in
duas partes dividemus. in p^o totam virtutem speculationem, in posteriori vero ea quae ad praxim et motus spectat
tractamus. Virtutis autem omniacum, contemplantes naturam, p^o de otio, 2° de adibus, 3° de habitibus dico,
motus et simul causas, effectus et operationes suas tractabimus. In parte vero moralis, p^o omnia precepta
3° ad salutem virtutis spectant, 2° omniacum, precepta omnia obligant, 3° quibus modis contra eam quamvis
habet peccata expugnabimus. Unde et peccata quae contra eam virtutem contraria sunt. Si vero aliqua propria pe
na huiusmodi vitio et peccatis sunt imposita, illas et breviter attingemus. Obsequandum est autem vi
tutes quasdam aut aliquam virtutem adhaerere et precepta, vel et aliquam huiusmodi conditionem potestatem materiae sacrae
materiae concernere, quae a nobis hoc loco omittenda sunt, ut tota moralis doctrina ad haec duo quasi generalia capi
reatur, sc. virtutum et sacramentorum. de p^o sic agemus, de alio in fine totius partis disputabimus.

De varijs fidei acceptionibus.

De veritate procedens, ratio nominis fidei p^o omnia aperienda est. varia n^o et a causis et ab hereticis de huius
nominis significatione dicunt; cum hereticis agamus suis locis in sequentibus. Ex Catholicis Gabriel in 3° dist
23, quest 2. ex Alex^o. Alenti 3° pe. quest 74 membro 1° undecim numeris fidei significationes. Foranoni eade
dist 23, numerat 10. Vega, quest 1° de iustific^o novem. Castro verbo fidei, haeresi 2° septem. Poffenus, art. 1°
eisdem, fidei significationes 2° de iustific^o, et tractans circa illa verba ad Rom^o cap 1° de fide in fidem
numeros plures. Scito vero de na et gra lib 2° cap 6° continet duobus in modis saltem usurpari nomen fidei
max^o in script^o et patribus. sc. ad signandam veritatem et fidelitatem, et fidei idem sentit Alodina lib 1° de verba in
seis

R. P. Francisci

81^v Deū fide cap. 1° Sed ut uerū sit has duas et primarias significationes, ad potius negari et alij modis utiq; p. 1
 1. dicitur si etymologia specialis, dicta ē, qd fit quod dicitur. ut Aug. lib. de mendacio cap. 20 notauit. et qd
 19. ad Hebr. unde colligitur fidei nomē p. omnia signasse eam virtutē uicē qua tenemus promissa, et de
 2. fidelitas, quo. Genes. 4. 9. decem Judas; qui in meam hunc recepit fidem et spondit. et. Quia promittere uo,
 no seruandi promissis et illud constanter seruare genus quoddam uicariis ē, ideo et uirtus uicariis fides dicit
 solet, sicut hanc definita sit a fidelis: sicut non, de qua infra. quest. 113. art. 1° vide Cicer. ibid. et his modis loquitur
 Paulus ad Rom. 3°, nunguid infidelitas corū fidem dei auacuabit. abis: est. n. Deū uocat et hoc nō dicitur
 lib. 1° de offic. et 4° de Repub. inquit, Fides ē dictorum cōuictorum, constantia et ueritas, et Terentius
 3. in Andria in uerbo fides, et. Nam nota Augustinus ubi sup. Quia uero promissiones nō in hominib; sed
 4. ad Deū fiūt, translata ē nomē fidei ad signanda eam uirtutē qua Deo uota reddimus. Unde et fides dicitur
 uerū et natural huius uirtutis et promissio ipsa Deo facta signa; uerū illud 1° Fides 1°, quā pignora fidei uerū
 5. tam fecerunt et. Quia ad promissio obligationē inducit, ideo nomē fidei et fidelitatis dicitur ad signanda
 constantia et reditū. in quocunq; debet manere pstando. sic Luc. 12. 10. et. 1° dicitur fides pignora
 6. fangit munda suo. et 1° Cor. 4° ut fidelis quis inueniat et. et cap. 7° ut ipse fidelis ut sine carnis carnis
 tum ē hoc nomē ad signanda conscientiam qua inducit obligationē ad faciendū aliqd ad Rom. 14. 23. nō dicitur fide
 peccati ē: quod dicitur conscientia. et hoc nō in uerū dicitur peccati bono uel malo fidei. hoc ē una acco,
 7. pūo fidei. Quis autem principalis usus huius nomē fidei ē, quid signat credulitas intellectus, licet
 harenis agoni uerū huius nomē apud Latinos, et quā Cato illi fuerit, ut Laurentius Valla lib. 5° et Ba,
 deus in Pandolis. l. 1° ff. de sena corrupto. et. hinc dubio hoc signatio ē pūa et usina apud Latinos. Cicerō
 lib. 2° de diuina: Fides adhibenda nō ē sermianū ueris et sape alibi, et. hinc lib. 2° de dicitur cap. 10. inquit
 opinionē loquitur fides et assensio, nā qd opinio credit. De scriptura et paritū hoc ē clarū ut uidebitur.
 8. Itaq; iū credulitas aut uerū pū auctorit. hūmā, et sic de humana fides, uel diuina et hoc de simplici fides.
 in scriptis, de qua Rom. 11° sicut fide impossib. ē placere Deo. et Rom. 1° iustus ex fide uiuit. In hac
 9. quidam fide tria sunt quib; ad hoc nomē accommodat. 1° adas fidei, Rom. 11° fides ex audiu. Eplos 3° gen
 10. nā estis saluati qd fidem. 2° habet infusa a Deo p. cor. 13. nūc manet tria hanc fidei spes et charitas. et eo
 11. dam. n. concili. Hicōn. de probabilit. et fidem et habitū, qd ē fidei definit in Fidem. 3° ipsa tria et
 et ad Galat 3° ex audiu fidei, et infra. pūisq; uerū fides, custodiabamus sal lege, et de hac triplici fide
 12. ē pūa hanc nūa disputat. quoniam uerū ex hac fide et assensione intellectus oit in uolunt. robur et fide,
 mias spei, ideo translata ē hoc nomē ad signanda hūc effectū, et hoc. dicitur fides interdu signare fiducia
 quod sine dubio Latino uerū ē. **SOTO UT DIXI contendit in scriptis nō reperiri tale uerū**
Proffentis uerū multa affert testimonia in quib; quare fidem signare fiducia, et Jacobi 1° postula in fide
nihil hēsians, et illa uerū in glos et sermo de fide miraculoy, de quo uide et. hōulōn in 17° cap. Matts. quest
185, sed quod attinet ad fidem miraculoy infra suo loco ostendens, nō ē eam distincta a fide infusa qd ē in m,
uella, et constat ex ad Hebr. 11°. De reliquiis uerū testimoniis fuisse me nulli uideere, quod nō
possit conditi ex optime de fide et credulitate explicari, nā qd Jacobi aut postula in fide nihil hēsians, opti,
mē refertur ad firmitatē in assensio intellectus, ut ex eo oriatur robur et firmitas spei. Vult. n. debet nos tō,
fidenat potere, in m fide, quo. dicit Christus Marco 11° quocunq; orantes petitis, credite qd accipietis, docet
hū. n. credite nūq; pūe signat confidite, et simile ē in reliquis testimoniis, unde sentent. Soti et pūa ē
et probis, cui et fauet illud Eplos. 3° habens fiducia qd fidem. vñ d. Tho. in p. 2° quest. 4° art. 2°
ad 2° dī spm appetitus uocari fiducia, qd in fide fundat, nō tñ dicit pūe fidem, sed in hoc nō multū mo,
uandū ē, dam. illud sit certū, fidem illa de qua script. maxē loquitur, uocamus et fundamentū iusticie et sa,
hūis

Veris est esse generis ad nullam a signare assensionem et credulitatem, que qz e prima veritas, des p^o loci obtinuit in hac disputatione. 82

DISPUTATIO PRIMA.

De obiecto formali fidei

In omni obiecto habetur vel ueritas sua respectuue, autem circa qual ueritas uocatur et ratio fortis sub qua talis ueritas ad salutem ueritatis spectat. Ipse hinc aut qz fides obscura e, deo indiget ex quo dicit aliquo p^oponitur et ueluti applicatur res credendas ad quibus sigillatim suis locis dicendum e.

QVAESTIO. I.

Verum prima ueritas obscura reuelans sic obiectum formale fidei?

disputatur de hac re in Doctoribus in 3° dist. 23. 24. et 25. Ciceron^o in Cap. 1° latissime, qz in hoc tractatu, ueritas formalis non est fides in qz dicitur auctoritas illa qua mensuris credentis assensionem nititur, et fides in genere significat cognoscere fundamentum in auctoritate decenter, unde talis auctoritas ostendit ueritatem obiecti et constituit illud in ueritate credibilis et cogitabilem uel modo, ratio aut formalis obiecti in ueritatibus intellectibus e illud quo ueritas obiecti ostenditur ex ipse obiecto, sed magis adeo quo illud constituitur in eo cognoscibilis, in explicanda ueritate hac ueritate formali in omni fide Christiana uideatur et uariis opinionibus, sed qz forte in modo loquendi differunt, ideo eas breuiter ea ueritate omittit.

Suppono 1° duplicem in propriis distinguere ueritates, alia e ueritas in re ueritas, alia e ueritas qz in re ueritas ad dicendum ueritas, et utraqz ueritas dicitur qz ueritas uel P^ocologi loquitur et in esse, qz in eo qz conuenit prima ueritas ueritas, et in dicendo, qz a se et per se habet ueritatem ueritatis ueritate ueritate.

Dicto 1° Veritas seu diuina auctoritas e obiectum formale fidei. Concluditur est de fide in hoc sensu, quod fundamentum ueritas fidei non e creatura sed diuina auctoritas. probatur ex p^o Basilii, 2° accepistis illud ad uerba hominum, sed uerba uerba uerba dei. p^o Ieroni^o 5° qui credit in filium dei, habet ueritatem dei in se, ideo ueritas ex Ieroni^o 18° et 19°. P^o Pauli 1°, habemus fidem in re et in ueritate. 2° Ieroni^o 31° et 32° Gallati 1° et 2° Ieroni^o 18° ueritas qz in re ueritas, ipse ueritas, et quo hoc formali ad hoc ratio, qz fides in re ueritas ueritas ueritas, sed ad ueritas habet per se et in sua ueritate ea mysteria qz fides credit, et deo Ieroni^o 18° de, deo ueritas ueritas ueritas ueritas, et Ieroni^o 5°. Ieroni^o ueritas ueritas ueritas ueritas, et 2° Ieroni^o 13° an experientia quodam re et Ieroni^o 18° de, creditu ueritas ueritas, unde ad Rom^o 8° Pauli colligit fidem illam qz fundamentum ueritas, debere et simile fidei ueritas, magis adeo in testimonio Ieroni^o datur. Ueritas hoc definitur concorda et p^o Ieroni^o 18° de, cui non potest credere ueritas oporia ad post fidei ueritas ueritas, si ex auxilio gratie, et qz non credimus ueritas sed deo, cui non potest ut per e fidem dare nisi illis auxilio. ueritas Ieroni^o 18° de, cap. 25. et Ieroni^o 18° de, et 8° in ep^o ad Rom^o Ieroni^o 18° de, Ieroni^o 3° Cyril. lib. 1° ad Ieroni^o 18° de, Ieroni^o 18° de, cap. 32. et de Ieroni^o 18° de, cap. 8. 3° probatur ueritas, qz hoc differt fides hanc diuina ad homin^o, et qz alius hanc fides est fallibilis ueritas e hum^o uel occulta auctoritas. 3° qz alius non alius credens fidei res fidei, qz hereticos res ueritas ueritas quas recipit, et ex hac concludit excludit dicit ueritas. **Primum** est dicendum, nisi ueritas e credenda nisi qz hum^o ueritas conuenit potest, conuenit agens ueritas. **Ueritas** est eorum qui dicunt non deum fidem recipit nisi testimonio hum^o et ueritas ueritas, conuenit ueritas locutus e Paulus p^o Cor. 2°. Veritas ueritas in hum^o sapientia ueritas, et infra, ut fides ueritas non sit in sapientia hominum, et de hac re facit ueritas in cap. 5°. ueritas de hoc errore Ieroni^o lib. 5°. Ieroni^o cap. 10°. Basilii in psal. 118. Aug^o ep^o 5°. et lib. 3° et 5° confessionum, et lib. de auctoritate credendi. Ieroni^o ep^o 189 et 190. Ieroni^o ad Ieroni^o 11°. Fides e argum^o non apparetur.

Dicto 2° Veritas quatenus est 1° ueritas in dicendo, e obiectum formale ueritas fidei, indicatur Ieroni^o hic, Albertus Mag^o et Bonau^o in 3° dist. 23. et 24. Capitul^o de 25. Ieroni^o quest. 14. Causa lib. 12. de locis. cap. 3. et probatur, quia qui ueritas ueritas aliquid, in ueritas ueritas ad credendum, in ueritas ipse existimat ueritas, et patet in fide hum^o et ex effectu, nam facilius uel firmius credimus, quo ueritas existimat ueritas habemus de ueritate dicentis qz

Dicitur in deo ipso non distinguimus hoc attributum a ceteris. qz de hoc nihil reperire, satis e. hoc attributum ueritas ueritas et ueritas reperitur in deo quam cetera, et ipse attributus in ueritas respondere effectu pro prios ac si inter se exenti distinda, unde nos cum ueritas ueritas hanc distinguimus et ueritas, formale ueritas ueritas

hinc quod sui est, sicut omnipotens creare, iusticie punire etc. ita vocari dei secundum duo effectus, qui ad
facere res sunt credibiles, explicat et confirmat, nam si intelligamus aliquid habere ad quoddam vocatum quod dicitur
deus, licet non habet alios effectus dei, eius tamen dicta sunt tam credibilia quam dicta dei, et est contra, si deus
habetur eorum effectus et hoc concurrens, eius testimonia essent infirma et verba fallibilia. ^{2^o} Tamen confirmat
voluntate, quod hoc tamen formali differt veritas fidei a ceteris veritatibus Theologicis, quoniam omnia aliqua fundantur in deo.

Sed contra. I. nam ad eundem deo non satis est illi et fidei credere, sed oportet ad eum summa sapienter
ut falli non possit, et summa boni ne ipse fallere possit, ^{2^o} potius in hoc attribuitur, resolutur fides, et hoc solutio
resolvitur in ipsam divinitatem, ^{3^o} potius ipsa deus et sic est ratio formalis obiecti fidei. ^{4^o} propter hoc Anselmus
apud Capreolam ostendit conclusionem argum. quod non displicet sermo tibi et in prologo sermonum, et Cuius. hic dicitur potius
est non vel alio modo legi, licet in quibusdam appropriatam conditionem assignat obiectum per veritas, et hoc eodem modo loquitur
dicitur. quod revera fides per se tantummodo veritate dei et in illa veritate solutio, nec ad illam potius investigat,
ne unde vel quomodo aut ex quibus principio tantum testimonium talis veritas se ad usum et dignum
fidei, sicut scientia resolutur conclusiones in sua principia, que in alio lumine supponit nota. **CONCEDO** pro
illud attributum prima veritate modo modo concipiendi oriri ex attributo summa sapienter et bonitatis, et hoc om-
nia fundari in perfectione divinitatis. **Vico** tamen fidem ipsam se non facere hanc veritatem resolutionem, sed
sola veritate dicentis et contenta, et potius quod illa credere de deo reliqua attributa, in eo et ipsi deo.

Sed contra hoc dicitur Cuius. 2°, nam idem est obiectum fidei et Theologia, sed obiectum Theologia est
deus sub ratione divinitatis, ex parte potius quest. 1^a. ^{2^o} et
^{3^o} utriusque est idem obiectum servata proportione, nam materiale obiectum vel subiectum aut res que prima-
rio cognoscitur, est deus ut deus, et hoc modo maxime loquitur de Romas in parte prima, et sic in 2^a parte corporis
veritatis veritatis. obiectum vero formale utriusque est deus ut prima veritas, sed diverso modo, nam fi-
dei est obiectum quatenus videtur et in se aliquid testificat. Theologia vero quatenus impliciter et in
alio testificat, et in principio parte prima tractat.

DEO 3°. 1^a veritas est obiectum formale fidei, quatenus est revelans vel testificans aliquid, ita de Thomas
in parte prima quest. 1^a art. 3°. et est eadem conclusio, et propter, quod parte prima in se si nihil affirmet et
dicat, non erit ratio credendi, ^{2^o} est ratio quatenus est adu dicens et revelans, quatenus tamen ad modo id
faciat. Respondent quidam hoc solum probare revelationem esse conditionem necessariam non vero pertinere ad
rationem formalem, sed potius esse veluti auxilium quoddam necessarium ex parte credentis. **Vico** tamen in revelatione posse
multa includi, scilicet vel species vel lumen infusum vel auxilium, vel quidem ad partem credendi necessarium est, et
hoc tamen non pertinet ad rationem formalem obiecti, nec proprie ad revelationem, nam est post factam revelationem
potest homo his omnibus indigere quod se tenens ex parte potentis, nempe ipsa revelationis intelligitur testifi-
catorem veritatis divina auctoritate facta, et hoc modo dicitur pertinere ad obiectum formale, sed eum modo quo
informatio forme pertinet ad effectum formalem forme, quia non aliter intelligitur dare esse. Sic igitur forma
que dat materiam fidei est creditibilis, est prima veritas, que dum revelat et testificat frasi informat illam
licet est, quod sub hac ratione ostendit necessitate obiecti materialis, et rationis est obiectum formale, quatenus ostendit
veritatem in obiecto.

Sed contra parte prima, quod obiectum formale fidei debet esse aliquid increatum, revelatio autem est quid creatum ^{2^o} et

^{3^o} oportere esse quid increatum quantum ad auctoritatem testificantis, non vero quoad revelationem ipsam. ^{4^o} et
ipsa dicitur dei prout in deo est, et quid increatum, licet nobis immoretur quod signa creata.

Sed contra 2°. quod revelatio nihil ponit in revelationem nisi ante rationem, ^{3^o} non potest esse ratio realis ob-
iecti

revelatio, Cuius? Pp. suo modo. Ego dico satis et certissima revelatio denominari extrinsecè à testimonio 83
revelantis, nam hoc plurimè confert ad actus humanos, sicut patet in alijs, ut èl pceptis, èl amati re, de qbz
multa in p. 2.º, unde hoc differt fides à scia, nam fides nitit medio extrinsecò, scientia vero intrinsecò, si,
nile è in amore finis vel medi, nam finis è amabilis bonitatis intrinsecò, qz è in se boni quid.

Ued contra 3.º quia multi fideles ut rustici nò credunt ppter hanc revelatõem, sed ppter traditionem patris
vel concionatorum sermone re. Pp. ideo multi actus in huiusmodi hominibus sua potius fidei acquiritur quàm infu-
sa, maxime si non sint satis instructi in religione Christiana, et ideo doceri debent hanc fidem èl divina, et
continua doctrina dei, nam hoc oportet omnes saltem in confuso cognoscere. Unde R. dicitur, non oportet,
vere omnes qui credunt, distinctè et quasi in actu signato cognoscere rationem formalem credendi, sed satis è
si apprehendant istam doctrinam ut divinam, et assentiant illa firmitate et constantia quæ ratio fidei re,
quirit, ut patet à simili in assensu primario principiorum, qui in rustico èl firmus et evidens, et tamen
nescit rationem reddere sui assensus.

Dico 4.º obiectum formale fidei eam revelatõem p.º certitatis requirit, quæ neg. res divinas
neg. dicentem oio evidenter ostendat, et hoc solum obscuritas p.º ad rationem formalem huius obij. p.º
hanc 1.º ex Hebr. 11. ubi fides dicitur argumentum nò apponitur, qz sc. ea que credunt nò videntur per ipsa
et patres exponunt. Consonat illud re. Petri cap. 1.º, cui bene fecerit re sanguis lucerna lacenti in caligine,
voto loco. et p.º. loc. 13.º. Videmus p.º specula in arigmat. 2.º possumus probare ex illis locis parva
quibus dicitur fides eam revelatõem, unde colligi neg. et evidenter neg. convincere intellectum, testimonia infra
afforemus. 3.º ob hanc obscuritatem patres aliquando vocant fidem ignorantiam, et opponit illam scia
Thomæ lib. 2.º cap. 45. motus è nihil scire et credere des. Clemens Alex. lib. 1.º pedag. cap. 11.º.
Aug. con. ep. lam. Fundam. cap. 4.º et 12.º. lib. sup. Genes. ad Rom. cap. 31 et lib. 13.º de Trinit. cap. 2.º.
et lib. 83.º quest. quest. 49. et tractatu 41 in Rom. non qz intellexerunt crediderunt, sed ut in,
telligerent crediderunt. Idem Greg. hom. 20. in Euang. et Hilari. lib. 8 de Trinit., non habet, inquit,
rationem sed præmia ignorare quid credas. 4.º qz Theologi hoc sensu affirmant, non visu p.º
ad obiectum formale fidei. D. Tho. hic art. 4.º in 6.º, et quest. 4.º art. 1.º et in p.º 2.º quest. 67. art.
3.º, quest. 14.º de verit. art. 1.º. 5.º experientia. credimus in ea qz nunq. vidimus et sal-
tem apparenter vidimus repugnare rationi quamvis nò repugnet, neg. èl vidimus nec audimus deum re,
revelante. 6.º constat hoc p.º ad obiectum formale, qz hoc max. differt fides ab alijs virtutibus
infusis intellectualibus, à lumine glæ, quia ipse videtur res divina in sese, fide vero minime, à
scia infusa, qz hoc præbet aliquam evidentiam saltem abstractivam sui obij, fides aut nullam. At præbet
niam èl distinguere debet, si assignanda è differentia essentialis. alie. n. que tradi solent essentielles non
sunt, ut alibi ostendam. propheta g. que à fide differt saltem revelantis evidentiam præbet, et ideo
necessitate infert intellectui et nò pendet ex affectu. D. Thomas infra. quest. 171. art. 5.º et quest. 14.
de verit. art. 1.º, Fides vero oio è obscura, et confirmat, nam evidentia vel inevidentia sunt es-
sentialia conditioes, g. conditio obij ex qua evidentia vel inevidentia pendet, pertinet ad rationem
formalem obij.

Contra hanc conclus.º referuntur error Oletis. in 1.º quest. 1.º qui dixit, obiectum fidei p.º se èl evidens
non in convincere intellectum eorum à quibus nò satis p.ºcipit, Fundamentum eius fuit, qz lumen fidei tal
è proportionatum illi obij quam lumen nature suo obij, sed è oio improbatiss. finis et error in fide

83^v ut ex dictis patet, et ad fundamentum negat assumptis comparando haec lumina ad res ipsas cognitivas. Si
 ratio comparata ad obiecta formalia, sunt aequè proportionata sicut quaedam proportionalitas non in
 omnimoda similitudine. *Q*
 2° videtur contradicere huic conclusioni Durandus in 2° dist. 24. q. 1°. Cuius aut 4° et 6° dum negat
 esse non visum pertinere ad obiectum formale fidei, quia negatio non potest esse de essentia habitus, sed for-
 te est diversitas in modo loquendi, faveor enim negationem formatam non esse de essentia virtutis. Videri
 eum modum revelationis qui facit aliquo modo cognoscere et non videre esse de ratione formali obiecti fidei,
 et tamen quavis negatio non sit de essentia habitus, in respectu ad tale obiectum formale seu differ-
 entialem positivam ex qua sequatur illa negatio, et de essentia habitus, et hoc probant rationes factae.
 3° Videtur distingere à nobis quidam, qui volunt obscuritatem quae est in fide non oriri ex obiecto formali
 eius, sed ex subiecto, quibus videtur faveat Thomas in 2° ad 2° ubi dicit, non visum pertinere ad rationem
 formalem ex parte non ipsarum rerum credibilium, et in 1° p. 2° q. 67. art. 3° dicit obscuritatem esse de ra-
 tione fidei ex parte subiecti. Confirmitur quod in universali quod de ratione alicuius forme seu actus est simile in
 effectibus, illa oritur ex parte subiecti, ut patet in tempore, motu etc. Confirmitur 2° quod res fidei non creduntur
 quod non videntur vel quia sunt obscurae, quod hoc non spectat ad obiectum formale fidei, sed hoc mihi videtur
 displicere, quia obscuritas fidei non tam regitur in subiecto quam in ipso habitus, in obiecto formali in subiecto non est
 simpliciter necessaria de quo infra. In ipso autem habitus via est necessaria, ut sine illa non consistat essentia,
 unde arguitur, nam conditio essentialis habitus virtutis ex obiecto formali. Confirmitur nam differentia
 specifica praesertim inter virtutes sumitur ex obiecto formali, et haec magna ex parte posita est in hac condi-
 tione. Confirmitur 3° nam fides non est obscura ad quod sit in tali obiecto, sed quod natura tali obiecto, ut
 dicit Thomas in 1° illo loco loquitur de rebus credibilibus in se, et dicit illas per se non esse obscuras
 sed ut cadunt in imperfectam cognitionem nostram, vel certe ibi loquitur formatam de ipsa visionis negatione, nam
 in ordine per illam distinguuntur varii articuli fidei, de qua distinctio ibi loquitur. In alio vero loco
 videtur contra velle tantum esse imperfectam fidei, ut non solum ex obiecto habeat non videri, sed et in
 subiecto regatur omni carentia visionis, quod siue sit verum siue non, tamen potius nobis faveat, nam tota
 illa imperfectio oritur ex obiecto formali, ideo enim fides regitur subiecto ita dispositum ut non videat (si
 in illud regatur) quod ipsa est obscurissima ex se. Unde ad 1^{am} confirmitur 2° res formas et actus esse
 imperfectos ex proprio speciebus et ex modo quo tendunt ad suos terminos habere eas imperfectiones amexas
 quod dicitur oriri ex parte subiecti seu motu vel causaliter ut motus successivus, vel certe in quaedam analogia
 quod se haec assimilant motui in potentialitate, quod non sunt perfecta in actu. Ita videtur 1^{am} confirmitur
 negat 2^{am} parvo antecedentis, credimus enim has res quod tali modo nobis dantur, credere enim dicitur deo,
 scilicet assentire et obscure assentire, per quod habet actus ex obiecto scilicet quia deus, et habet quod obscure
 dicitur.

QUESTIO II.

Utrum prima veritas obscura revelans sit obiectum
 formale adequatum fidei, aut num aliqd addere oporteat.

Ratio dubij est, quod multa continentur sub hac ratione formali quod non pertinent ad fidem. Antecedens patet, nam
 multa

et idem d' de Sancto Jacobo, et generaliter de antiquis patribus quibus scripturae reuelationes de rebus privatis sunt, hinc nos credimus fide quod in scriptura continetur, et tamen non quod per se ponimus ad eam religionem, ut Tobias habuisse canem, et sed firmius concomitantur, se in quantum veritas singulari et minimae rebus necessaria est ad certam et indubitam auctoritatem talis scripturae, quae ratio aequi procedit in de re dicta vel reuelata a deo, sive in scriptura sive sine extra, sive publica sive privata.

Vico 2o dictum ordinem formale est ad adequatum ordinem fidei, itaque quidam sub illo continetur ad fidem spectant, atque et e contrario, haec conclusio ex precedente videtur evidens ex principiis Metaphysicis, nam generaliter habetur tamen se extendit, quoniam sui ordinem formale, alias non est debita proportio inter ordinem specificans et habitum specificatum. Item aliter omnes formales et efficientes sub illo ordine, sunt eiusdem rationis, quod ad eundem habitum spectant, dico autem pro, quod ut habitus possit usari circa tale ordinem, non ratio est ordinem sui se ponere ad illud ordinem, sed oportet ut ordinem esse sufficienter oppositum et applicatum, et habitus esse perfectum in ordine ad tale ordinem, hoc quod ut soluat difficultates posita in principio.

Vico 3o quod deus privatum reuelat obcuris, et sufficienter proponens ad fidem spectant et veram rationem formalem ordinem participant. Confiteri licet alij quibus non reuelantur non illa credunt, quod non sufficienter illis applicatur, ita auctores citati et patet ex Tridentino sessio 6a. Can. 30, ubi dicitur nomine posse certitudinem fidei credere se esse in gratia, nisi ex parte reuelatione, sentit igitur particularem reuelationem sufficientem ad certitudinem fidei, ratione quoque patet ex dictis, quod ibi continetur totum ordinem formale et magna dei auctoritas. **Vico 4o** si ille cui fit reuelatio dubitat vel non credit, aut hereticus, quod non videtur consensum scripturae, nam rectoribus et in omni reuelatione dubitant, non respondit ut infidelis vel hereticus. Sed ille cui fit talis reuelatio tenetur credere ex precepto fidei, et interdum potest contra illud dicere peccare, interdum vero sic dubitans non tenetur peccare infidelitatem, sed tamen quaedam tarditas in credendo, quod se non ratio sibi persuadet deum et quod loquitur vel certi verba reuelationis intelligenda esse proprie et in sensu quem praesertim, et haec culpa solus in scriptura, tunc dici dicitur aut tarditas cordis ut Luc. 22. **Vnde ad fundamentum contra dicitur deo dicitur,** nam traditio ecclesiae per apostolos vel scripturas per se est sufficienter ad salutem, tamen nonnullae privatis personis necessarium est vel valde utile aliquid privatum a deo discere vel in proprio vel aliorum condendi. **2o** de habitu fidei sibi se non limitari ad hanc vel illam modum propositionis fidei neque ad has vel illas res, quidam sibi de modo quo de facto verbat circa tale ordinem, non sibi legem ordinariam et regularem verum est dea quod opponitur a deo credenda est communia et propria ecclesiae ut a libi dicamus. Unde observandum est, si contingat aliquid privatum a deo reuelari propter ea quod ecclesiae proponit, illud non potest esse fidei vel dogmatis ecclesiae contrarium, quod non potest deus sibi ipsi repugnare ostendens aut infra ecclesiam semper loqui spiritu dei, et hoc dicitur potest definitio ecclesiae regula ordinem credendo et ex quo quod privatum reuelatur, nam quodcumque non consentit cum doctrina ecclesiae, signum certissimum est tale reuelationem non esse a deo, quoniam ut non sunt contraria alijs signis verum est ad cognoscendum reuelationem esse a deo, et an ea quod dicitur sunt non solum non contra sed et consona et habentia doctrinam ecclesiae, si ad bonos mores et sanam doctrinam suam conformant, si etiam cui fit reuelatio reddant magis humilitatem et obedientiam ecclesiae. Ex quibus intelligitur fidem quod de consuetudine proprie non differre a fide infusa qua creduntur ista reuelationes, sed quod sunt fidei infusa et proprie, quod non sunt duas fides infusa essentialiter diversa, ut dicitur Thomas infra quaestione 4. ubi nos laemus. de autem fidei consuetudine quaerimus veritas est in materia et in personis fidelibus quibus convenit, alia vero veritas non communis.

QUESTIO . III .

Verum ratio formalis fidei ita sit infallibilis ut excludat omnem falsitatem?

Difficultas huius quaestio potest ex duplici capite, primo est ex veritate ipsius rationis formalis sibi se si ex divina auctoritate et testimonio, an se illa ratio sit, ut ubi ipsa reuera interpretatur non possit esse falsitas. 2o est ex hoc ratione forti prout

ratione. Et est compar ad hominem, ut dicitur de actuali mendacio, nam alij fuerunt dicitur q non sunt moueri
 ut Joan: Dicitur est ipse sermo de caritate, q non d' capax mendacij sicut d' homo, et cum sensu habet illud
 ad Rom: 3. Est autem deus verax, sed homo mendax, ut illud Matt: 24. Luc: 21. et in loca transibit
 no si diceret, illud d' potest saltem se potest adu, hoc autem nullo modo d' posteriori arguit, non si deo
 potest moueri, cum potest coarctare sua facta, nam quis scit in futurum ut illa pueniat. **Obicit, ipse de,**
 relatus magis fuisse vobis. Contra, qz de hoc ipso reuelante dubitare potest, an in illa vobis fuerit ex potestate, na
 si alij dei vobis potest falsi, quodcumqz potest subel' illi falsitati, ut Joan: 3. q accipit eis testimonio, si
 gnabit qz deus verax d' addit, et qz istud illud accipit tangit, dicit infallibile, consequens signabit deum nulla vob
 posse fallere. Unde Joan: 8. qui misit me verax e, de qua rone Aug: de mendacio cap 4. et cor mendac
 cui cap 8. 3. ratio a priori ppenda d' ex dei bonitate vobis: et sapia, qual' quibus magis explicabimus.
Obicitur con' hanc conclus: qz mendaciu no d' intrin: male ut quis opit' Origens Cassian et alij, non
 d' qz cum semp repugnat deo. **De 1. Ans** d' ad falsu, et ex ista Aug: die exornat, sed qz illa questio qz
 quid locu habet in sua ma, deo no dispuit hic. **Subicit** illud, **Eccl: 7. noli velle loqui de mendacis,** et
 p' Joan: 7. mendaciu no e ex vobis, ppter q Joan: 8. dicit de peccato mendacij, ratio autem q mendaciu ex solo hoc
 dicit qz e locutio vob mouet' habet intrin: deformitas et malicia qz in dicit' inseparabile d' mendacis in
 quo differet multu ab alijs adib; ut e occisio vobis vel acceptio rei aliena, in qz ipse actus qz material
 pot' honeste fieri, qz pot' mutare dicit'. 2. si qz impossib' mendaciu no e' semp male dicit', semp in respu
 dei habet intrinsecu malicia et deformitas, qz qz hoc magis licet, saltem ppter grauius necess: deo ad
 magis pot' accidere necessitas, qz magis indiget illo medio qm illi semp supposita infamia. 2. qz vel minima men
 dacia auferret deo sumu quandam auctoritatem, tribu: a illi iam est ex dicit' magis infallibil' auctorit', e aut
 iudicans et mala sine ca pycerat' bono. 3. qz dicit' repugnat cu vni auctus dei, qz e d' p' vobis, nam
 veritas d' p'fectio simplici, debet qz ad in deo sumu et infinito ma, in vni p'fectio excogitari no potest. hinc Lic:
 2. de repul' et dicit' qz refert' Clau: Alex: 6. Strom: et Ruseb: lib 13. p'p'at' Luang: cap 3. de mendacis licet
 vob aliqz sit male, deo no e' iudicans et iudicatu, idem refert' ex Celso Orig: lib 4. cor Colu: adim:
 Aug: lib de mendacio et cor mendaciu cap 8. de quatuor mendacis semp male sit, in p'p'ari: rone e' p'p'at'
 his absurd' vob illa ad p'p'and' doctrina dei, qz hoc ipso tota doctrina fit suspecta. Unde Job 23. non
 indiget deus vob mendacis, et apocal. vobis no d' m' rep' bndum qz aliqz vobis fides denegat, sed e' qz
 aliqz falsi illi addit, et ideo in Lucranon' damnant' qz falsis miraculis aut mendacis reuelationib; vob fidei
 confirmare vob. **Obicit'** qz pot' alij specul' et falsi et practici vobis vob aliqz
 cadat sub p'ceptu, qz pot' deus ad salom assensu mouere, qz pot' deus illud d' restitui, na aude' rone
 e' mouere ad falsu et restitui illud. **Confir'** nam pot' deus infundere habiti opit' falsis, et offerre ra,
 rone qz aliqz falsu p'p'at' appareat, quod' intellectus quatuor d' deo no in aliqz inclinat' ad falsu. **De** potest
 p'p'at' deo inclinare et mouere ad id quod vobis d' in attenta, nullo in modo ad falsitatu. Unde si in d' e' ca,
 dicit' falsu aliqz vel alij dicit' falsu ois adus vobis et prudens pot' deus mouere ad vobis p'p'at' p'p'at'
 vobis: ad hoc iudicium hic et nunc in vobis rone vobis e' hinc homini no vobis pot' mediate mouere
 ad hoc iudicium, hoc d' vobis, vob p'p'at' d' qz ad d' d' attinet illud iudicium et falsu, nec aut' falsitas pot
 vobis cadere in p'p'at'. **Ad Confirmat'** De 1. qz d' ois de hinc, negat' consequi, nam aliud d' infua,
 der habitus, aliud vero d' informare aliqz vobis, et hoc e' d' p'p'at' ratio formalis d' vobis fidei. 2.
 in dicit' repugnat cu divina bonitate ut p'p'at' infundit vobis habitus verus aut falsa opinio, na in hoc fieri
 eadem deformitas e' qz in mendacio, na inclinare ad falsu, morale d' restitui illud, p'p'at' qz scire se ha
 bere salom habitus d' deo, certe magna illi fidem adhibere debet, qz omi' vobis id facere cu aliis d' vobis
 potest e' iudicans et vobis rone et plane e' illi decipere qz d' e' eadem rone nego dei posse offerre rone
 ad decipiend' se, sacendo vobis lumen, na hoc e' vobis restitui falsu, et p'p'at' qz aliqz suadet ut vobis qz ipse
 p'p'at' et falsu con' mouet' agi, rone ut d' si soli ostenderes rone vobis, qz d' vobis, nihil p'p'at' d' vobis,
 cui libent' et p'p'at' vobis inquisitionem homini relinqueret.

Con 3

ad sciendum sed ad fidem non refertur, quia fides non cognoscit has res ut in se sunt, sed in reustificatas et di-
stas, Quod ordo est inter has res ut sunt in fidei, componendo illas ad rationem formalem sub qua, et conse-
quenter ad haberi, et de hoc breviter.

Dico 1. res quas sunt in fidei, agere videtur et quasi informantur obiecto formali fidei, atque adeo
agere sunt credibiles ratione illig. prout, quia omnes istae veritates agere dicitur à Deo, neque in hoc nihil,
quod potest magis aut minus, conficitur. 1. quod quod Deus dicitur agere certum est, tunc illud magnum sua parati in
videt omnes alios fidei sunt agere certum. Conficitur. 2. quod agere est hereticis quod negat aliam et immortale, ac qui
negat Deum esse verum et unum, unde eodem modo amittit totam fidem. **CONTRA**, quod certis videtur Deum non potest,
se minus in rebus gravioribus quas ad ipsam vel ad religionem spectantur in alijs laicioribus. Perca non
dicitur agere affirmantur à Deo, sed quodam eum maiori attestato, unde aliqui interponunt iuramentum. Verum
est maiori blasphemiam negare Deum divinitatem quod rem minoris momenti quod est Deum negando Deum, ad
agere repugnat Deo minimi ac maxime mendacii, ad quodlibet amittit dignitatem per veritatis, atque adeo
ipsam rationem deitatis, unde tunc se non est magis formale quod iuramento affirmat aut gravis alia assent
ratione, quam quod simpliciter dicit, quod nullus potest interponere maiori auctoritatem, propter nos vero istam ex-
cellentiora et difficiliora quasi iuramento firmata proponunt, ut humano more illius promitti et de-
creti (ut Paulus inquit) certitudo nobis manifesta. **Ad ult.** partem dico, quod ex spe sua
aequalis est blasphemiam negare dignitate vel minus dignitate veritatem fidei, tunc ex accidente potest
vni peccati et maius alio, et tunc eum si nova circumstantia peccati aggravat aliquo, et potest
quod errat in rebus fidei quas ad Deum spectant, quasi duplicem iniuriam Deo inferat, scilicet negando veri-
tatem ipsam, et blasphemando contra nomen eius, et demum quod sic erras, licet non sit magis hereti-
cus, dicitur tunc potest magis blasphemus.

Dico 2. quaedam res fidei principali ad fidem spectant, et maiorem eum ea conjunctionem habent
hoc constat ex dictis de obiecto principali fidei quibus procedunt, tunc explicandi est quomodo hoc colorat
et procedente. **Dico 1.** quod licet fides non magis credat veritatem quod ad Deum pertinent quam alias revelatas,
et non firmis et certis, tunc quodammodo ex se ipsa fides magis habet illarum cognitionem, sicut nate lu-
men intellectus magis habet vel mediocrem Dei cognitionem, quam meliorem cognitionem aliarum rerum, quod
se et inter obiecta natae luminis intellectus, Deus tenet per locum, ratio ut utrumque est, quod licet veritas
mittat in ratione formali et ab illa sumat suam certitudinem et veritatem, tamen ad attingit ipsam
nam et in ea precipue versat, et ideo dignitas ipsius magis confert aliquo ad excellens cogni-
tionis, unde fit ut cognitio magis nobilitatis magis appetat. **2.** consonant istae duae conclusio-
nes quod ipse Deus ut loquitur Theologi est primo quo et quod respectu fidei, reliqua vero credibilia
sunt tunc quod si procedunt, et ideo fieri non potest, ut Deus per fidem aliquid revelet, quum et reve-
let se ipsum, et hac ratione, fides divina semper est necessario coniuncta cum hoc modo obiecto quod est Deus
non vero tali modo cum alijs credibilibus, possit enim Deus multa de se revelare, et nulla de alijs
rebus, ratio vero illius comexedis partim ex dictis patet partim ex dicendis patet.

In vero inter hanc rationem formalem fidei quod est per veritatem ut est quaedam pars obiecti credibilis
in quantum ordinis Dei et veritatis et dicere hoc, et alias veritates credimus, sit ordo per modum
rationis syllogisticae, vel qua ratione inter hoc procedat, dicitur combidius disputatus 15.

QUESTIO III.
**Verum veritates qua lumine natae sciuntur ad obiectum et materiam fidei spe-
ctare possint.**

Vnde Augustinus in epla fundi sicut Deus p[er] h[om]in[em] et alicui per se ipsum fecit postea 91
 v[er]o non nisi per alicui sui g[ra]t[ia] propagavit ita quosdam h[om]in[es] per se ipsum factu[m] docuit
 ceteros non nisi per h[om]in[es] Et hanc esse via[m] r[ati]o[n]is dicit Paul[us] ad Rom[anos] id dicens quod
 credent[ur] quia p[ro]dicante et fides ex auditu vnde act[us] 10 Angelus monet Cornelium et
 Petrum vocatum cyret[am] qui se de fide instruat ubi monet Augustinus tam facile potuisse
 Angelum Cornelium de fide docere quod docere et vocare Petru[m] t[ame]n id factum esse et
 hoc per h[om]in[em] doceret et eadem me[th]o act[us] 1 Angelus no[n] docet Eunuchum sed Philegu[m]
 adducit et capi[er]e Ananiam missus e[st] ad Paulum Et cap[er]e deniq[ue] ex r[ati]o[n]e traditio[n]e orbi
 et p[er] scriptura[m] d[omi]n[ic]a[m] constat Hanc v[er]o e[st] quia Deus accommodato s[er]v[ati]o humani et
 gubernat h[om]in[em] qui e[st] et h[om]in[em] q[ui] per se invenire via[m] potest hanc v[er]o fide[m]
 efficit maioris momenti et ex d[omi]n[ic]a constat. Ex ijs
 Dico 3° et h[om]o possit et debet credere sine infusa et divina non est necesse et f[aci]lissime
 dicitur arguit ab ipso Deo sed satis e[st] illi sufficienter proponi q[uo]d alius ab ipso Deo r[ati]o[n]i
 bus e[st] Et quia et f[aci]lissime sufficienter prop[er] fide[m] dist[ri]nctio[n]e sua a revelatione qua f[aci]lissime
 dicitur ab ipso Deo fit. Hanc r[ati]o[n]e tota satis patet ex p[re]cedenti Et r[ati]o[n]e quia
 contraria hereses deservunt auct[orit]em et necessit[er] d[omi]n[ic]a[m] scrip[tur]a[m] et Eccl[esi]a non illud Joan
 10 scripturam script[ur]a[m] et multa alia qua de regulis fidei decenda sunt vnde Augustinus
 in p[re]lo de doctrina 2° similes hereticos superbia[m] et vanissimos regulas illis arro
 gantibus illud h[er]eticis in somnatores locuti sunt frustra et f[aci]lissime et visum cordis
 sui legunt non de ore d[omi]n[ic]i Dicit et dicit solum haberi non esse p[ro]p[ri]etate[m]
 ext[er]na[m] fidei t[ame]n nihilominus salub[er] esse et necesse interna[m] r[ati]o[n]em per qua[m] d[omi]n[ic]a[m] ap[er]i
 re Deus r[ati]o[n]e credent[ur] act[us] 1 R[ati]o[n]e alia est requiri interiora g[ra]t[ia] qua[m] h[om]o videt
 ut credat et vult credere aliud requiri p[ro]p[ri]a[m] interiori r[ati]o[n]em ex parte oblati
 p[ro]p[ri]a[m] e[st] veritas et de fide supra dicitur t[ame]n totum illud se cap[er]e ex parte r[ati]o[n]is p[ro]p[ri]a[m]
 qua[m] h[om]o se sunt insufficientes ad dicitur act[us] 1 v[er]o e[st] e[st] falsu[m] ut ostendit Et h[om]o
 nam si falsu[m] r[ati]o[n]e esset necesse fore p[ro]p[ri]a[m] esset et eterna p[ro]p[ri]a[m] d[omi]n[ic]a[m] f[aci]lissime
 har[um] sufficienti p[ro]p[ri]a[m] no[n] dicitur h[om]o credere sed expectare p[ro]p[ri]a[m] interiori r[ati]o[n]em et r[ati]o[n]em et
 indistincta r[ati]o[n]e r[ati]o[n]is per illam r[ati]o[n]em quilibet futur[us] esset supremu[m] iudex sua fidei ex
 p[ro]p[ri]a r[ati]o[n]e e[st] infusa r[ati]o[n]is inter hereticos Tandem ista interiori r[ati]o[n]em p[ro]p[ri]a[m] r[ati]o[n]em
 r[ati]o[n]em dat h[om]o no[n] satis certo constat qualis et vnde sit nam ipse satan[us] transfiguratur
 se in angelum Luis 2° Cor[inthios] et plura in sequentibus Ad f[aci]lissime heresis contraria
 R[ati]o[n]e p[ro]p[ri]a[m] in d[omi]n[ic]a[m] illis locis sermonem esse de statu legis g[ra]t[ia] quamvis locus h[ic] expo
 nat[ur] et no[n] in d[omi]n[ic]a[m] de statu g[ra]t[ia] Cognat[ur] aut[em] ex illis locis p[ro]p[ri]a[m] hanc legem g[ra]t[ia] et d[omi]n[ic]a[m]
 nam eius max[ime] consistere in p[re]ceptis et interioribus charit[ate] 2° miranda[m] abundantia[m] d[omi]n[ic]a[m]
 et r[ati]o[n]em et g[ra]t[ia] in hoc statu vult commendare 3° Ignat[us] hanc d[omi]n[ic]a[m] et fide[m]
 max[ime] pendere ex interiori g[ra]t[ia] et Deo Deum ipsum esse p[ro]p[ri]a[m] auctoritatem et ministeriu[m]
 na[m] t[ame]n excludunt ministeriu[m] et ministeria Dei per qua[m] et d[omi]n[ic]a[m] plantat et regit ut Paul[us]
 ad rom[anos] 1° dicit dignitate[m] illud et habere locu[m] in ijs qua[m] Deus immediate per se ip[su]m
 r[ati]o[n]em quod non omnia evidenter se esse r[ati]o[n]em quia necesse e[st] temp[or]e h[om]in[em] r[ati]o[n]em ap
 p[ro]p[ri]a[m] et p[ro]p[ri]a[m] aliquos signis et rebus creatis quib[us] credibile fiat r[ati]o[n]em esse a Deo vnde
 de illis inquit dicitur g[ra]t[ia] ab eis dependet r[ati]o[n]em fidei vnde 2° de hoc no[n] minime r[ati]o[n]em
 fidei quia pot[est] factam sufficienter p[ro]p[ri]a[m] fides in assensu suo solum vult[ur] esse divina et d[omi]n[ic]a[m]

A. C. F. Karasfi

91^v

Quaeritur quomodo debeat esse propositio obiecta fidei ut fides in ipsa possit
habere assensum

SUPPONO non tantum quomodo debeat esse propositio quae habet locum ad credendum sed quomodo
necesse sit possit credere fidei in ipsa

Dico 1° ad elicendum assensum huius fidei non satis est obiectum quomodocumque propositum et esse
latum a Deo et dictum sed necesse est etiam auctoritate confirmari ut recta et prudenti ratione
possit ad quod proponitur esse credendum et proponitur. In hac ratione videtur quod fides fundatur in illis
19. Quia ratio creditur lae est ratio. unde videmus deum signis et prodigijs foris credibilia quae
habet praedictantur et ab ipso festiuitate. Marti 16° Praedictauerunt vltis duo reseruant et
sermone confirmat. Luca 23. Centurio credit videns quod factum fuerat. Ioan. 4. art. 13. similia
sunt et hoc in 1° intelligitur illud. Dauid quomodo videtur sine prodigio. vltis sapientia. Deo subiecta
quomodo praedictantur nisi mittantur. et ibi d. Th. notat unde exodi 4. cum deus mitteret Moysen
dedit illi potestatem operandi signa ut illi deus possent credere. Et Ioan. 15. dicitur d. si quis non
fecerit perit non habens. Quia non est confirmat. Pro 1° in epistola. Paulus et Res 1° quia
dictum obiectum fidei non est evidenter verum. et ut hoc possit illi lae praedictantur assensum
dictum esse sapienter propositum quod alius iudicium esset imprudens atque adeo falsitati
expositum quod repugnat fidei. Quia nam hoc sic inter alios heretici quomodo dicunt se credere deo
verum tamen assensum fidei non elicunt quia temere et imprudenter credunt. Sed contra non
est fides ex motione voluntatis potest aut homo credere quicquid alius dicit. Pro 1° non possit
voluntatem mouere illud nisi credat solum quia ipsa vult sed necesse est aliqua motione
rationis proprii obiecti illud esse vel apparere in re credenda unde si nulla apparat ad recte credendum
non poterit voluntas mouere intellectum ad talem assensum. 2° si contingat aliquam ex passione
vel simili ratione lae aliquid credere. re. 1° ad nullo credere ex dicto auctoritate sed ex proprio iudicio
non quia gratia et sine sapientia et existimat illi esse divina auctoritate interposita
Dico 2° propositio obiecta fidei ad credendum talis esse debet ut per eam homo evidenter constet res
quae proponuntur esse credibiles et solum recte primum credendas. Ita d. Th. in 4. ad 2. in illis
verbo non crederet nisi videret esse credendum. Item aut ibi et ratio Thomista. Fundamentum
et quia assensum fidei debet esse. formosus et includens formam voluntatis unius credendi. extra
illud sed hoc fieri non potest prudentem sine dicta omnia. 2° fides tamen primum non illud iudicium
hoc est credibile et credendum autem esse et assensum fidei et voluntatis credendum. 2° melius est certum
vel 1° probabile et formidolosum. Si ratio 2° evidens non includens in hoc ratione esse non potest quia
certitudo sine omnia est ipsa certitudo fidei nec regere potest nisi in fide vel in cognitione ex fide
genita ut in Theologia. Illud autem iudicium primum est tamen magis quod ex fide in antecedat ipsa
deum. Si 2° dicitur iudicium illud esse probabile et formidolosum. Probo non sufficere non tamen illud iudicium
non probabile potest esse prudens dubitas et formidolosum et probabilitas contrarij iudicij. Nam autem re
baptizant conditionibus non fidei primum quia fieri non potest ut homo prudenter iudicat ad credendum res
falsas et sine formidolosum res quas solum probabile et formidolosum iudicat esse credibiles. Propter
quod dicitur illud iudicium probabile non esse satis ut hoc obiectum ad credendum deum repugnat immo
liberati fidei quia si hoc iudicium credibile est 1° probabile et poterit scabilliter iudicari non
hinc. rei in potest contraria esse credendum. 2° licet sit evidenter iudicium vel ad credendum
potest contrarij iudicium probabile vel recte iudicium iudicium propter nonas considerat et motiva
quod est non

quod in mundum introduit quare respondet reddere dicitur quod est et deus ipse
 precibus in verbis vel operibus illa confirmet et ad hoc sunt miracula et gaudet
 ambrosius evangelium Marti ubi dicitur quod et ex toto quod ad finem quia in lege
 veteri et patet ex exodo. Data in potestas Moysi facienda signa et mirabilia
 quia erat in lege labor. Sunt autem convenientia haec ad confirmandum
 quia eundem et fieri ea in bono iustitiae dicitur et deus non operatur. Nam in
 confirmatione falsitatis sed responderi potest falsas et factas esse huiusmodi quae narrant
 ista miracula. Sed proventus est contra unum eorum naturam et humanam fidem. **II**
 negare hoc quod fuisse facta esse ignorantia. Primum quia non solum narrantur a
 iustis sed et ab alienis. Nam Josephus dicit quod scribitur dicitur in libro dicitur et
 in historiis gentium et annalibus et edidit Romam super se sepe mentis humidi quum
 in amnis da facta dicitur. Magis vel certe demonis addo aliquos super et
 beneficia dicitur quod omnes recepta gratos illis fuisse ut dicitur Egiptum. Quia
 Iulius Aurelius plurima et victorias mirabilia a deo optinuit et refert Josephus
 lib. 1. et 2. et 3. et in iure iuris hoc lex de hoc re in lege quae dicitur et ubi
 et de hoc dicitur videtur et quod sententi ad Senat. Romam apud Eusebium lib. 2. hystoriae
 et apud Tertulianum et Augustinum inquit et dicitur et lib. 2. et frequenter. Propterea ipsi hystoriae
 et historiis et sunt in hoc re fide digni quia eo tempore scribantur quo fuisse
 rationes etiam persequuntur et fides tunc nobilitas et quia tunc non est verisimile
 aut fuisse mendacibus confidit. Errare et comprehendere deum nam aperte peccati
 essent statum de falsitate communi. Denique adhuc estant quum plurimas vestigia
 hoc dicitur operum in templis vel aliis monumentis et quod irratione ab imperato
 ribus vel aliis fidelibus adhibitis quorum antiquitas et perpetua traditio in et
 constant et reddunt ut mirabile ut hoc dicitur quod mendacibus fuisse introducere
 Dicitur hoc quod in se habuisse aliud mirum hoc in re non fuisse et miracula dicitur
 veritate facta. Refertur in nonnulla similia facta ratione gentes a quibus lib. de divi
 videret valerius Maximus lib. 2. et Augustinus aliqua congerit et et sunt quae in
 nos negamus esse quod dicitur. Unde quod de huiusmodi quia nihil valere ad veritate
 aliqua confirmanda et divina. Nam Matt. 24. et apertis reddunt Antiochia et ad
 hoc eius edratorum facturos mirabilia signa et quod quia dicitur quod a veris in
 parochis distingui et tunc non facient sua dicitur reddibile. Adde interduo vera
 miracula facti per eos qui falsa dicitur aut profitentur. Refertur in Nicoph. lib. 1. et
 et lib. 10. et 11. et 12. Paulum quendam novatianum quum se et et clamant
 de in qua Eucharistia erat a periculo adiacentis ignis proe sua liberasset
 sed deperire rathumiam latere et refellunt antiqui quos Augustinus 3. et 10. inquit et 16
 Euseb. lib. 4. et 5. hystoriae. Tertulianus in apologetico 1. et 2. et 3. Et quod dicitur dicitur vere
 fuisse mortuos et illuminasse. Hoc re fuit evidens et ipsi Pharisaei qui
 nunc dicitur illius prosequuntur nunquam ausi fuerunt illi obicere falsitate sed in
 eversione demonum faciebant. Propterea ex multitudinis personarum temporum et aliis
 circumstantiis potest inveni sepe manifestum argui de in suspectos Lazarus et quod re natus
 quod fide magnam faciunt ipsi nec in quibus solata sunt beneficia in statu romente
 hant agnoscere res non fantastice sed verissime talia opera in eis habuisse. Refertur
 Denique in nonnullis evidens hoc fuisse et miracula. Et re certe dicitur evidens illud

in se fuerint experti quas inspicere receperint quas esse a bono spu inde colligat
quia semper ad id reuertit qd honestu e et magis consuetudinem rui Et simile
similia valent plurimum ad confirmandu in fide emu qui semet fidei s
suscepit Nam ipsius interis Luce interis non nihil sentit per suos motu
et inspicere bonas Et accedit ipse postm charit si quis interdu rures rede
fidei sua vti Nam experies paulatin et a ritibus abstrahi qd e regnu
magnu a docto Et si qd in alijs considerat comparat ad huiusmodi fidei
credibilit em quatu opte qd Pres confirmant ex eo qd har fides sepe mi
uersu orbem ab idolatria euerfit et peccatis moribus et ritibus De quo opte
Eugl lib 2 de preparac r 3 vnde D. N. dicit a s da motina har in
terna esse ex genere suo sufficientia et efficacia res fidei satis creden
las qd e veru si Dei omnipotenti obsequamus ne ex lege ordinaria riter et
requirit prapo exterior in suo ord sufficientis X. sunt ex roe diuina
proua Nam e euidens tali lumine Deum habere proua humanay ab
qo et ad emu spectant gubernare spes in ipi qua pertinent ad felicitate
eterna Dei cultum et honesta vital qo et est euidens spectare ad hanc
proua Dei non permittere decipi qd tan signis et tanta appar verit
in ipi qua ad e am fidei pertinet qd max e a bonu habet in ipi qui
totu ruit Deum gubernat et in quasi sola verit roacti fide ipi vti tri
vunt vnde proua vbi da et bonit do diu proua Si per impati
res fidei posse et opa fidei nullo m no posse proua de errore
cas credenda quia in ipi sequimur de fidei riter riter et quia in
his pot proua diu proua iniuria existimare ipi res falsu subesse
Accedit har via proua nobis et ad Deo testificata pertinet aut ad bonitatem
et verit Dei no permittere ut ea qua falsa sunt tam apertorum sua
nec se confiterentur quod vnde a fidei facere pot vnde Ric. de s. vnt
qo har riter r no qd inquit si error e que credimus a te decepti
sumus vta n nobis eis signis confirmata sunt qua non nisi a te fieri
soluerunt fidei test a in sequentibus adducemus Ex quibus oib har riter
demonst qua docto qua nihil continet turpe aut vni contri et
sant m r ardu confirmata e e euiden credibilis sed huiusmodi et docto
fidei que profitemur qo Maior e ex terminis nota Minor est riter
Dico 2o si fides nra in riter gentiliu conferat euiden e credibilis
illis nra deo incredibilis respectu huius Probo 1o ex motibus qua per se
pauca conueniunt no posse vni tante regnare euiden pudenter ner
pudenter credere quocumque contraria quia arg facta fidei vltis
conueniunt nullum falsu posse pot signis et motibus confirmari riter
vnde vnde affirmando singulas riter factas singulis riter gentiliu na euiden

tam clara et sine digna hista in hac re granta esse pot in fide huma
na qd dicitur provida factu fuisse ne gentiles possent 2° ducere eos
fuisse illas prophetias observavit fides lib 3 - 23 et Euseb lib 10 de
monet. Euseb. i. iudicat Aug^o 13 iuit - 22 qui et - 46 eade Dei
providentia dit factu esse ut f. iudei in gentes dispersi perdurarent
ut scripturarum in quibus mysteria de x^o continentur testes essent. Afort
illud qd dicitur Ne occidas eos ne quando oblitiscantur populi mei disperge
illos in virtute tua Et dicitur qd iudicari vult sunt. fides hinc
ergo simile e illud qd 2° dicitur fere oia pna sibi et eol^a euentura
erant predicta de quo late Euseb. 1. pres. - 3 et pres. citati (cont. vir
lorus na ut naret minore heret. afraria prouidit Deus et) nix gentes
aliquos qui vna religionis mysteria dicerent ut de sibilis late lada
et dicitur iudic. Justinus martyri. Euseb. 1^a dicitur Aug id iuit -
23 et lib 22 - 8 Anthonius 1^a parte hyst^a et 3 - 2 sicut Rufinus
lib 11 - 29 refert unum ex oraculis egyptiorum fuisse quod dicit duratu
ra dola dozer. rux reuoret qua ideo vocabant vita ventura -
similia hinc trypert. lib 4

Dico Quarto de oio ducendu e si hac fides qua nos credimus cum
quarumq. hereticorum secta conuertat ut demonstramus conueni. sup^o
duo. fua nobis et heretis. P^o est ex oibz doct^{is} et sectis que sub noe
x^o retinentur in mundo vna f^o esse vna fide a^o atq. adeo reliquas
ob esse falsas et hereticas qd satis pt ex illo ad. qd vna fides
et per se et constat veritate f^o posse esse vna doct^a aut qua
h^o 2° in oibz e v^a f^o oia alia doct^a qua vel oio vel ex parte
illi e contraria falsa erit 2° e m. quo conuenimus ex ijs oibz doct^{is}
que noe x^o conuenerunt illa f^o esse vna qua ab ipso x^o et ap^o f.
dicata est et in eius confreni facta sunt ea miracula et signa
qua in p^a conu^o aduenimus. Contrauersia igit est na musquet he
reticos contendit sua doct^a m ea esse qua ap^o tradiderunt atq. adeo
oia test^a adducta in 1^a conu^o patat sua doct^a fauere. Opt^o igit
nobis vbi veris conuentionis et signis ad ducenda vna fide ab ipso
si et p^o doct^a test^a adducta in p^a conu^o rede conuenire in nos
na fide no in alias. **PRIMUM SIGNUM** est antiquitas et contra
signu heresis nouitas seu disessio et separao ab antiquiori et rhatolra
doct^a qd signum fundari debet in quada p^o p^o veritate vera doct^a vna
velut h^o 2° na quam ee her^o negare nos possunt nimirum illa esse debet p^o
fua et duratura usq. ad finem mundi neq. posse nec debere usq. extingui ab
eo tempore quo p^o doct^a scripta e^o et ap^o neq. erroribus aut falsis doct^{is} ta
conuentioni p^o semper in aliquibz h^ois pura et illa permaneat hac n est vnare

veri fide De qua re vide hactenus est am Sisyphus dicitur a Nestoribus Constantinas 97
 e Theodosianis lib 9 cap 27 et 28 et 29 et 30 et 31 et 32 et 33 et 34 et 35 et 36 et 37 et 38 et 39 et 40 et 41 et 42 et 43 et 44 et 45 et 46 et 47 et 48 et 49 et 50 et 51 et 52 et 53 et 54 et 55 et 56 et 57 et 58 et 59 et 60 et 61 et 62 et 63 et 64 et 65 et 66 et 67 et 68 et 69 et 70 et 71 et 72 et 73 et 74 et 75 et 76 et 77 et 78 et 79 et 80 et 81 et 82 et 83 et 84 et 85 et 86 et 87 et 88 et 89 et 90 et 91 et 92 et 93 et 94 et 95 et 96 et 97 et 98 et 99 et 100 et 101 et 102 et 103 et 104 et 105 et 106 et 107 et 108 et 109 et 110 et 111 et 112 et 113 et 114 et 115 et 116 et 117 et 118 et 119 et 120 et 121 et 122 et 123 et 124 et 125 et 126 et 127 et 128 et 129 et 130 et 131 et 132 et 133 et 134 et 135 et 136 et 137 et 138 et 139 et 140 et 141 et 142 et 143 et 144 et 145 et 146 et 147 et 148 et 149 et 150 et 151 et 152 et 153 et 154 et 155 et 156 et 157 et 158 et 159 et 160 et 161 et 162 et 163 et 164 et 165 et 166 et 167 et 168 et 169 et 170 et 171 et 172 et 173 et 174 et 175 et 176 et 177 et 178 et 179 et 180 et 181 et 182 et 183 et 184 et 185 et 186 et 187 et 188 et 189 et 190 et 191 et 192 et 193 et 194 et 195 et 196 et 197 et 198 et 199 et 200 et 201 et 202 et 203 et 204 et 205 et 206 et 207 et 208 et 209 et 210 et 211 et 212 et 213 et 214 et 215 et 216 et 217 et 218 et 219 et 220 et 221 et 222 et 223 et 224 et 225 et 226 et 227 et 228 et 229 et 230 et 231 et 232 et 233 et 234 et 235 et 236 et 237 et 238 et 239 et 240 et 241 et 242 et 243 et 244 et 245 et 246 et 247 et 248 et 249 et 250 et 251 et 252 et 253 et 254 et 255 et 256 et 257 et 258 et 259 et 260 et 261 et 262 et 263 et 264 et 265 et 266 et 267 et 268 et 269 et 270 et 271 et 272 et 273 et 274 et 275 et 276 et 277 et 278 et 279 et 280 et 281 et 282 et 283 et 284 et 285 et 286 et 287 et 288 et 289 et 290 et 291 et 292 et 293 et 294 et 295 et 296 et 297 et 298 et 299 et 300 et 301 et 302 et 303 et 304 et 305 et 306 et 307 et 308 et 309 et 310 et 311 et 312 et 313 et 314 et 315 et 316 et 317 et 318 et 319 et 320 et 321 et 322 et 323 et 324 et 325 et 326 et 327 et 328 et 329 et 330 et 331 et 332 et 333 et 334 et 335 et 336 et 337 et 338 et 339 et 340 et 341 et 342 et 343 et 344 et 345 et 346 et 347 et 348 et 349 et 350 et 351 et 352 et 353 et 354 et 355 et 356 et 357 et 358 et 359 et 360 et 361 et 362 et 363 et 364 et 365 et 366 et 367 et 368 et 369 et 370 et 371 et 372 et 373 et 374 et 375 et 376 et 377 et 378 et 379 et 380 et 381 et 382 et 383 et 384 et 385 et 386 et 387 et 388 et 389 et 390 et 391 et 392 et 393 et 394 et 395 et 396 et 397 et 398 et 399 et 400 et 401 et 402 et 403 et 404 et 405 et 406 et 407 et 408 et 409 et 410 et 411 et 412 et 413 et 414 et 415 et 416 et 417 et 418 et 419 et 420 et 421 et 422 et 423 et 424 et 425 et 426 et 427 et 428 et 429 et 430 et 431 et 432 et 433 et 434 et 435 et 436 et 437 et 438 et 439 et 440 et 441 et 442 et 443 et 444 et 445 et 446 et 447 et 448 et 449 et 450 et 451 et 452 et 453 et 454 et 455 et 456 et 457 et 458 et 459 et 460 et 461 et 462 et 463 et 464 et 465 et 466 et 467 et 468 et 469 et 470 et 471 et 472 et 473 et 474 et 475 et 476 et 477 et 478 et 479 et 480 et 481 et 482 et 483 et 484 et 485 et 486 et 487 et 488 et 489 et 490 et 491 et 492 et 493 et 494 et 495 et 496 et 497 et 498 et 499 et 500 et 501 et 502 et 503 et 504 et 505 et 506 et 507 et 508 et 509 et 510 et 511 et 512 et 513 et 514 et 515 et 516 et 517 et 518 et 519 et 520 et 521 et 522 et 523 et 524 et 525 et 526 et 527 et 528 et 529 et 530 et 531 et 532 et 533 et 534 et 535 et 536 et 537 et 538 et 539 et 540 et 541 et 542 et 543 et 544 et 545 et 546 et 547 et 548 et 549 et 550 et 551 et 552 et 553 et 554 et 555 et 556 et 557 et 558 et 559 et 560 et 561 et 562 et 563 et 564 et 565 et 566 et 567 et 568 et 569 et 570 et 571 et 572 et 573 et 574 et 575 et 576 et 577 et 578 et 579 et 580 et 581 et 582 et 583 et 584 et 585 et 586 et 587 et 588 et 589 et 590 et 591 et 592 et 593 et 594 et 595 et 596 et 597 et 598 et 599 et 600 et 601 et 602 et 603 et 604 et 605 et 606 et 607 et 608 et 609 et 610 et 611 et 612 et 613 et 614 et 615 et 616 et 617 et 618 et 619 et 620 et 621 et 622 et 623 et 624 et 625 et 626 et 627 et 628 et 629 et 630 et 631 et 632 et 633 et 634 et 635 et 636 et 637 et 638 et 639 et 640 et 641 et 642 et 643 et 644 et 645 et 646 et 647 et 648 et 649 et 650 et 651 et 652 et 653 et 654 et 655 et 656 et 657 et 658 et 659 et 660 et 661 et 662 et 663 et 664 et 665 et 666 et 667 et 668 et 669 et 670 et 671 et 672 et 673 et 674 et 675 et 676 et 677 et 678 et 679 et 680 et 681 et 682 et 683 et 684 et 685 et 686 et 687 et 688 et 689 et 690 et 691 et 692 et 693 et 694 et 695 et 696 et 697 et 698 et 699 et 700 et 701 et 702 et 703 et 704 et 705 et 706 et 707 et 708 et 709 et 710 et 711 et 712 et 713 et 714 et 715 et 716 et 717 et 718 et 719 et 720 et 721 et 722 et 723 et 724 et 725 et 726 et 727 et 728 et 729 et 730 et 731 et 732 et 733 et 734 et 735 et 736 et 737 et 738 et 739 et 740 et 741 et 742 et 743 et 744 et 745 et 746 et 747 et 748 et 749 et 750 et 751 et 752 et 753 et 754 et 755 et 756 et 757 et 758 et 759 et 760 et 761 et 762 et 763 et 764 et 765 et 766 et 767 et 768 et 769 et 770 et 771 et 772 et 773 et 774 et 775 et 776 et 777 et 778 et 779 et 780 et 781 et 782 et 783 et 784 et 785 et 786 et 787 et 788 et 789 et 790 et 791 et 792 et 793 et 794 et 795 et 796 et 797 et 798 et 799 et 800 et 801 et 802 et 803 et 804 et 805 et 806 et 807 et 808 et 809 et 810 et 811 et 812 et 813 et 814 et 815 et 816 et 817 et 818 et 819 et 820 et 821 et 822 et 823 et 824 et 825 et 826 et 827 et 828 et 829 et 830 et 831 et 832 et 833 et 834 et 835 et 836 et 837 et 838 et 839 et 840 et 841 et 842 et 843 et 844 et 845 et 846 et 847 et 848 et 849 et 850 et 851 et 852 et 853 et 854 et 855 et 856 et 857 et 858 et 859 et 860 et 861 et 862 et 863 et 864 et 865 et 866 et 867 et 868 et 869 et 870 et 871 et 872 et 873 et 874 et 875 et 876 et 877 et 878 et 879 et 880 et 881 et 882 et 883 et 884 et 885 et 886 et 887 et 888 et 889 et 890 et 891 et 892 et 893 et 894 et 895 et 896 et 897 et 898 et 899 et 900 et 901 et 902 et 903 et 904 et 905 et 906 et 907 et 908 et 909 et 910 et 911 et 912 et 913 et 914 et 915 et 916 et 917 et 918 et 919 et 920 et 921 et 922 et 923 et 924 et 925 et 926 et 927 et 928 et 929 et 930 et 931 et 932 et 933 et 934 et 935 et 936 et 937 et 938 et 939 et 940 et 941 et 942 et 943 et 944 et 945 et 946 et 947 et 948 et 949 et 950 et 951 et 952 et 953 et 954 et 955 et 956 et 957 et 958 et 959 et 960 et 961 et 962 et 963 et 964 et 965 et 966 et 967 et 968 et 969 et 970 et 971 et 972 et 973 et 974 et 975 et 976 et 977 et 978 et 979 et 980 et 981 et 982 et 983 et 984 et 985 et 986 et 987 et 988 et 989 et 990 et 991 et 992 et 993 et 994 et 995 et 996 et 997 et 998 et 999 et 1000

97^v Paulus aperte docet in 2^a doctrina adici non posse esse contrarietate vel unitatem et ipse
 susceptionis temporis 7° Mod^o est et max^e notata q^o ad heresis statum in immu-
 ras sectas diuide. Nam descripti 7° auctores ultra breue temp^o ita et a se et a
 suo auctore discedunt et non in aliquo consentiunt quod inconstancia genus sui
 sic hoc per 2° abis tractat ex fidei heresis lib 1 r 5 et 21 de reuerbi valentini
 gimonis dicit De Arrianis Montanisticis Encirchianis et alijs similibus docet de
 traditis ipsoz hereses Aug^o 1 de baptismo r 6 de de Donatistis docet. Multa uero
 possunt in Enagrio lib 7 et in hysto^o Sostrate lib 2 r 21 et 5 r 27 Theod. lib
 2° r 29 Sodrom. lib 9 r 15 ubi de multis et suo temp^o propter instabil. haur he
 ritioz ad vera fuisse traditos fidei Euseb. et lib 4 r 7 nonnulla refert et
 Rufinus lib 10 r 25 Nereph totu^o q^o perripit et refert q^o multos Arriane
 heresis freni tempore factas Multa et habet lib 12 r 29 et 31 Et hoc ysa
 mendatio et Experi^o satis ostendit hoc esse signum sufficiens her^o dicit q^o et ip^o
 si radices huius nutus attendamus Pan radice affigit Rogosianus contra
 Marrionistas apud Nereph. lib 4 r 9 dicens Prop^o discordes inter se sunt q^o ser
 que consistere unius pot^o fuerit 2^a radice facta e ab eode lib 4 r 25 sui verbi
 ad altera est dogmata breui sunt extorta et a se ipsis in se absoluta q^o ali
 super alio nouis rebus studeant et inter se confutentur semper aut sibi instat
 Catholica Eccl^o splendor. Certa radice est qua ois heresis est humana quada
 opinio t^o Est aut nate sui ut uerba qua sola humana op^o tenent uocat^o d^o d^o
 e sententiarum varietas et uicium accidit. p^o h^o var^o et in his rebus qua ad
 religionem et beatitud. spectant p^o amotant Bagulis hom. 1 exauro et Euseb.
 libris uicinis de p^o p^o. Et Aug^o dicit r 41 et 29 et sermo 11 de rebus Apli
 4° signum huius opinio e sermo in suis erroris credere et si certa ra^o ubi uultu em
 denter romini possunt nihil posse ex certe et proxima credere nisi ex sola perfina
 ra p^o qua quada^o credunt alia r^o negant in quib^o est equalis ratio essentia
 aut negant ut r^o g. nullus est sermo qui no aliqua parte script^o admittat eliquid
 negat ut statim dicunt Et obseruant Iren. lib 1 r 29 et 3 r 20 quod si uerum
 heres ab illis quare hoc negent illud admittant solum uerere possunt necesse est
 r^o que ut eleganter notant Glossa^o martyz Edmundi C^orianus in r^o 11° et
 ad Academiros solum itaq^o respondere possunt negare si illum lib^o q^o contrariis est
 suis erroris no r^o alium quia no putant sibi contrariu. Simili quada^o ex actis
 qui dogmatibus admittunt quada^o in quib^o eoz heresis versat negant cum t^o par
 sit ratio tam diuina qua humana ad acceptandu^o oia vel recurrendu^o et hinc eme
 ter romini possunt solum esse sua fide humana op^o nem quia in ip^o qua ip^o singu
 lantes credunt et a nobis dissentunt solum r^o ueritatis et humanis opin^o d^o d^o
 contra tota antiquit. et traditionem. Quam hinc opt^o peropt^o p^o h^o opt^o ad h^o
 quum Pan Et hoc e radice instabilitatis 5^a posita. Et hinc passim fit et her^o in
 ad Arrianum perueniant quia paulatim intelligunt nullu^o se in re uerum quare hoc p^o h^o
 quam illud credunt salte ex signatib^o dogmat. De tota. har re uide. Athan. ep^o ad h^o
 manum Augustin ueteri lib 7 trip^o r 3 et Euseb^o heresi 4 r 7 uideat inquit l^o et
 admittari et in stupore remou. prudentes. nos de oib^o qua d^o d^o aut faciant
 quau^o inconstanter apud eos dicant oia et fiant et signum sic p^o p^o esse
 hereticoz nutillare scriptura unus rad e quia nulla e her^o qua non scilicet
 aliqua script^o parte sibi contraria Ita fuisse hereticos nos notat ex Iren. lib 1 r 29
 et lib 7 r 2 ubi d^o esse heret^o more dubi serre script^o sensu et lib 1 p^o 210 op^o
 Iugis

miracula fuisse facta scribit ides omni lib. et tota humana hyst. Et mirabile
 Deo e sanctiss. viros vt Martinum francisc. et ceteros optimis moribus esse dignos
 vel pado Demonis instilla qd perferere De hoc loco videte Xreimus bono de nichilo di
 et Theoph. lra p. q. simile dicitur simul ex domo prophetia qd ex fere caute
 corati sunt ips sanctis qui pegerunt vitam fidei vt de s. Bede dicitur vt de Greg.
 in dialogis p. p. lib. 2. et de Greg. Lammoturgo Basel. lib. de ss. n. d. 29
 et de Abbate Jo. Aug. s. iunt. c. 26. et hyst. a sunt frequenter de alijs sanctis
 hyst. vt quannus et hoc donum sui arrogare tentauerunt nunquam in veri optum
 erunt vt de de Montano refert Euseb. lib. 5. c. 16. et de Luth. (idem in vita eius
 videte et Allanium s. a. pag. 71. 10 et vlt. arguuntur posuerunt ex moribus et sancti
 fidelium et ex off. Erola gubernat et conuentionis sancti hyst. notu sed hoc p. vte
 inuenit Luth. in quata de Erola

Dico s. non solum est euidenter credibilis et credibilis nra fide sed et est
 euidenter diuinita p. vte et non eam esse credenda et suscipienda Est D. B.
 est a. et a. et collig. ex eode in ista p. a. Dicitur quannus p. cecepta fidei sit
 existens in pot. qd sufficienter p. cecepta e usari nalem totu docere illi esse de
 diuina Et hoc p. vte p. 10. art. 1. ad 1. dicitur infidelitatis p. vte esse aliqui no con
 uentum quibus vris (dicit eandem sententiam et vlt. Thomas p. et. sig. p. lra
 ex dicitur nra euidenter e p. vte esse credere id qd e euidenter credibilis qd
 n. nra hyst. e aperta. de monstrao dicitur quia nihil continet no contrarium et
 habet et cetera signa que addunt et p. vte recta ratio credenda sed est euidenter
 in dicitur nra fidei reperiri oia. Dicitur. p. vte est nra si tanta e de hoc
 credibilis euidenter nra ratio p. vte eam negare atqz adeo a catholica hyst.
 deprecere. R. si quis recte affectus ad intelligendu portate. consideret oia que ad
 dicitur nra nra dicitur conuincit de euidenter credibilis nra. poterit illi ueris nra
 et credere in simple possunt. Sicut contrarium sentire que hoc euidenter p. vte
 ex consideratione multarum rerum que vobis hyst. passioni ducti no considerant
 Deinde et max. ex intentione aperta quia magna ex parte. hoc euidenter est
 quasi p. vte dicitur. et multos ueris p. vte hyst. euidenter credibilis nra vel
 hyst. nra aueris. timore humano dissimulant ita suis rebus p. vte adherent
 2. est cum diuinus hyst. fide esse euidenter credibilis de qua credibilis intelligit
 diuina dicitur. dicitur nra ali esse euidenter credibilis sed fide hyst. gaudere hnt quia oia
 festu adducta solent eam credibilis afferunt. Alii uolunt esse euidenter credibilis
 credibilis. Dicitur p. vte quia si eo modo no esset euidenter credibilis no posset fidei
 fer reddi vt p. vte in illi p. vte arguunt ab omni. (autz nam festu adducta euidenter
 conuincunt no solum esse credibilis istas res sed et Deum istas dicitur qd esse reddi
 dicitur quia Deus illas dicit qd esse credendas fide infusa. Tu dicitur est festu
 adducta immediate et per se non euidenter conuincere hyst. dicitur esse tradita
 a Deo neqz. reddi posse aut debere fide superu. Dicitur qd nra e quidens nobis qd
 deus superu. est infusa esse possibilem. Item no e euidenter esse nobis p. vte p. vte
 de hoc e p. vte quia nra p. vte euidenter id conuincit pot. Dicitur no e euidenter nos
 no posse credere nra. nra. has res. eo in quo apparent euidenter reddi. sed hoc
 sola fide tenemus non pelagiu dicitur no est euidenter. has res esse v. vte. non pot. esse
 euidenter esse dicitur a Deo. dicitur hnt nra festu adducta conuincere hyst.
 fidei dicitur esse credibilis et credenda quada fide ita recta vt qd in nobis est
 oia

illam frop² futuram esse rationem et totam que sufficeret ad mandatum ad obliganda 101
 dicitur quod huiusmodi Nam vel illi quibus factas illa predicat² advertunt et ex
 fundant illam esse contra rationem veritatis catholica quam antea credebant et tunc illa
 illa auctoritas humana est sufficiens ad efficienda res illa fide digna. Juxta illud Pauli
 si nos vel ang² de nocte tra² vel ille error no² putat² precibus veris. contra rationem
 aut illi quibus tunc p² instituit² in fide et tunc opt² et sufficientes rationes audi
 entibus. Etiam catholica ita sentire et sic fore evidens non aliter eos hoc qui tali
 p² dicitur no² mentiri in eo qd² agerent certam ratio ita sentire et definiere quod
 si non ita proponerent non obligant ad cred² in fide dicitur. Et si contingat propo
 nere quidem humanis modo cum magna verisimilitudine non tamen cum ea sufficientia
 quam excludimus non tenentur quis ea credere fide vera et dicitur quantum possit
 credere humanis quod a m² dicitur in eo ratio si habet quis sufficienter p² dicitur
 fidei et non aliam satisfactam p² dicitur fidei si se subdat cui p² dicitur fidei et p² dicitur
 tunc sit credere facta sufficienter p² dicitur et diligentia. Et sage in iis casu tenentur
 Deum se ad Deum accedere et gra² et motione sua interiore. dirigat illa in rebus
 credendis. Et saltem ratio huiusmodi interioris motionis qua ad Deum max² p² dicitur
 spectat est semper magna dicitur inter sufficienter p² dicitur fidei et insufficienter et
 vultu p² dicitur falsitatis et veritatis. Huiusmodi sage et iterum occurrit in
 materia. Et ad fortassis alibi de illa plura dixerimus.

De sit inter hoc aliqua sensibilis regula que infallibili auctoritate fidei
 R² dicitur est quia nulla apparet necessitas talis reg² nam sufficit huiusmodi tenentur ad cred²
 ea que sufficienter rationabiliter et prudenter sibi proponunt ut dicitur a Deo et hoc erit
 infallibilis reg² et sufficienter p² dicitur p² dicitur quia non est possibilis talis reg² nam
 quicquid illa ponat debet esse creata q² est illam no² ex se sed a Deo habere
 existentem sicut infallibilis q² operabitur alia reg² uti ut illa habeat talem eundem
 nam ipsa non pot² se res² scribere nam esset infirmum certum et ita in infirmi
 tate p² dicitur vel ut dicitur erit in p² dicitur sufficienter p² dicitur q² intendimus
 7² dicitur quia ante illam fuit v² fides in mundo et in nullo erat talis reg²
 infallibilis quia nec erat scripta nec aliud signum. Propter hoc quidam ser² recerunt
 des laudandi sensibile reg² cum quos satis dicit q² p² dicitur. Non est huiusmodi
 ta adere quia non pot² ista veritas impugnari ad modum illam que admittunt scrip
 turam et aditionem vel quid simile nam ex dicitur p² dicitur romani. Ita autem huius
 via ser² p² dicitur nescit et id² tamen possunt vel veritate conferre p² dicitur ex p² dicitur
 fidei nihil contra istos agere sicut contra paganos romani que ostendunt credi
 bilitatem fidei. — DICO Igitur certum fidei tenendum est dari aliquam reg² sensibilis
 que veritatem fidei sine errore continet, proponit vel dicitur huiusmodi p² dicitur
 quidam est disput² sequentibus in ordine d² scripturae vel traditione vel p² dicitur
 huiusmodi reg². Nam ut p² dicitur roe suppono Deum obligare fideles ad cred²
 fidei vera et p² dicitur in dubitata fide quod neg² ^{capitulum} huiusmodi negant vel
 negare vult nisi ex fateant se parere contra fidei 2² suff² huiusmodi fidei debent
 esse una et eadem in omnibus qui salvi sunt. Itaque non solum non debet esse contra
 ria p² aperte pugnet in veritate eius sed no² esse debet et eundem rationem et
 per se loquendo de eadem rebus qd² est huiusmodi esse manifestum nam omnes debent
 credere fidei quodam quodam eundem modo q² formali fides debet esse eadem

R. P. H. F. r.

101^v

Rursus haec fides in oibz esse debet saltem de fine ult^o et de r^o consequendi illam.
 2° opt^o ut sit de eisdem rebus saltem precisius. Ex ijs q^o format^o r^o Nam cum
 fides q^ota rati^o sit et universalis et debet esse una in fideles oibz in unum
 corpus aggregari possunt noⁿ fuit in hac r^o esse aliqua infallib^l reg^o fidei
 viter oibz fidelibz proposita Nam si unusquisq^{ue} sua r^oaret reg^o facile esset
 unumquodq^{ue} sua fide invenire ut videmus hereticis accidere v^o quia p^o veritas r^oe
 flans est r^o r^o credendi in oibz eadem in hac re dix^o non oibz in particulari re
 vellent ea qua ab ipa scilicet opt^o q^o vere fideles aliqua reg^o qua spernant
 quid a p^o veritate asserat et quid noⁿ. Alias vel noⁿ possent esse certi de sua
 fide vel oporteret semper nonis mirabilibz et signis confirmare qua essent r^oda
 videri. 3° nam eandem fidem qua superioribz temporibz deus revelavit quibus
 Nam oibz qui ia non sunt nos subegimus et ordinamus q^o nec e^o esse aliquid modo
 humanum et sensibilem per quem res qua ab illis credita sunt ad nos usq^{ue} infallibile
 aliqua via et r^oe pervenerunt. Alias vel fieri nullo mo^o posset ut hac fide esset
 in nobis tam certa et utilibz sicut fuit in illis. vel viderentur semper novis et
 inuisib^l revelatibz de quo Aug^o lib^o de doct^o x^o in p^oo per v^o sac^o e^o r^ocurrere
 ad sufficientem prop^o ut p^o unusquisq^{ue} credat tanq^{ue} infallibile q^o sibi suffi
 cienter proponit q^o post semel stabilita fide et demonstrata univ^oo p^omo
 et stabilitate eius noⁿ nec^o quod re multiplicari miracula sed satis est sufficiente
 p^ocederari fidem ia satis testificata p^ocipua apud eos quibz signa vel testimo
 nia ia facta possunt esse satis nota vel qui ia fide debito m^o p^oferunt q^o
 ut esse aliqua reg^o r^oem cui fideles credant post q^o illa sufficienter e^o p^onta
 v^ois arge^o vel^o nam cum semper possunt inter h^oes esse dubia et controversia
 de rebz fidei si non esset aliqua reg^o qua possunt r^oda ad non r^oda d^ovari
 necesse esset ad humana opinionem recurrere aut certe spectandum esset
 in oibz debz^o unum responsum. Ex quibz satis solutio est 1° arg^o noⁿ r^otra
 factum de i^o invenit disp^o sequenti. Ad 3° negat^o ante Legem Moisi noⁿ fuisse
 mundi reg^o fuit n^o tradita et q^o ut suis locis invenit. Est v^o ill^o in hac
 q^o admo^o in gere loquendo d^oglare posse illi^o mundi reg^o infallib^l istam possunt
 vocare mortua. Alia v^oia. Mortua vocantur qua nec legi pot^o nec se ipa cap
 nere nec r^oem sui reddere ut e^o script^o et sub hac comprehendo et traditioe
 Nam licet hac in ip^oz^o r^oum successione et perpetua eundem doct^o r^ontina
 fione consistat in qua pendet ex ijs qua predecessores n^o r^oservant qua vel
 scriptis eoz vel p^ontum hominum testimonio consistant illi r^o non fuit se ip^oz^o
 non experire et fide sua declarare id traditioe infer^o fidei metaz reg^o n^o r^octo
 mundaz reg^o aut v^oia in proposita esse noⁿ pot^o nisi r^oaliqua ho^o vel aliqua homin^o
 congregat^o qua r^oem hor temp^o vivat. Nam licet esse hac reg^o sensibile et r^ontalis
 et deo humana qua r^o e^o infallibile noⁿ sit oportet ut a deo scilicet test^o in illa
 esse sp^oum dei quomodocumq^{ue} definit et auctoritatur ip^oz^o res r^oda et r^o ita d^oda
 dei sensum et mentem exponit. Hereticis q^o oibz p^octar paucos facile admittunt eam
 reg^o infall^l quam mortua dix^o saltem in que quavis in spe errent ad nullum ma^o
 et non altera vel parte v^oia non aut tota contra quos agendum e^o disputando
 de singulis reg^o in sp^oat. In fere oibz negant illa qua v^oia e^o quia sentiant se n^o r^o
 r^onteraria de qua opt^o in r^oi d^overere autq^{ue} ad singulas reg^o accedamus. v^o r^ou

101^v

totam Eccliam auctem comprehendit quia re vera nihil est in Ecclia plene aucte hoc modo debuit
 nisi per summi papae et illi consentiente aut consentiente de suo loco dicitur
 Est autem consensio videlicet patrum traditio et videtur potius apud Augustinum de utilitate credendi
 7 et 17 et in proemio de doctrina christiana 2^a et toto libro contra opusculum Augustini
 de fide 7 et Hieronymus ad Galatas pro Gregorius moralium 2° Franco libro 1° 63
 Epiphanius hoc si et plures alios habitum agentes de regimine in ipso qui in grece
 clarissime loquuntur de regimine servanda in intelligentia scripturarum minus infra
 libellum Iudae dicunt esse quodammodo privatum opus Est autem eadem ratio de
 quibusdam rebus Iudae praeque cum Iudaei non admittunt aliquid reddere
 nisi quod in scriptura continetur et confirmari ex scriptura hoc patet in agendis
 de Ecclia pontificis et conciliis Nunc sufficiunt illa loca in quibus Ecclia
 de volumina et firmam venit et Petro dicit 2° Petre omnes meas Episcopi
 et quosdam dedit Pastores et dicit Iohannes 14 et de quibus promittit perpetua
 et auctoritate qui dicit illam rem sententiam facit et illud est et ubi cum
 2° de remissione calumniam addidit Iudaei non ad scripturam sed ad
 ad ipsos et amores reverentur et ipsi se ipsos et 33° viros iudices
 illi quos constituerunt dicentes verum est dicit unde Malachi 2° 10
 Labia sacerdotum custodiant scientiam et legem dei requirant de ore eius
 faciat et illud ad Galatas 2° ubi Paulus ait ascendisse Hierosolimam ut euangelium sum
 cum apostolis conferret quasi non posset in Ecclia auctoritate agnoscere nisi per
 ipsos viros et supremos iudices esset approbatus Et Augustinus ait 2° in
 Iohanne 14 et Hieronymus epistola ad Iulianum quia est in inter Augustini scriptura
 contra Marcionem Iohannes quia in lege veteri dedit Deus hanc regem
 populo Iudaeo et dicitur in Leviticis 26 numerus 15 deuter 17 Matthei
 23 super cathedra Petri 2° a fortiori dicendum de in lege grae per
 eadem veritas magis regit Deinde hanc Eccliam vocat synagoga in verbis
 superabundantibus bonis dicitur quod illa non erat veritas Ecclia sed eadem eadem
 gelus quia propterea multo magis requiritur una veritas regem per
 eundem per quia si dicit ista regem nec eadem tota hominum fide ad unam
 opinionem convertere et potest ex parte nam qui per regem reverent statim in
 fumeras opiniones dividunt quia non possunt habere stabilem fidem et
 firmam unde recte dicuntur patres omnes hereses inde sunt ortae quia unquam
 heresim negata per regem voluit suo iudicio superabundantem veritatem et
 falsitate discernere ita in 7° innotat quod dicit Iohannes per episcopos et in libro
 interrogationum Ippolitus libro 1° epistola 9 unde hereses ortae sunt et dicitur dum est
 qui unus est et Eccliam praesertim superabundantem consentaneam consentit De recte
 matthei 16 Hieronymus 2° Iohannes per contra hoc 2° Iohannes de Iohanne Bassili
 contra 7 exameron Iohannes epistola 2° quod quae videntur in actus contra Calcedonem
 Augustinus tractatus ad Iohannem 4° contra Faustinum 19 propria huius regem
 non fecerit dicens videtur id nos agere ut ad de medio duna tollat autem
 et sunt unquam nos auctoritas sit quid de una parte ne propter quid superabundantem
 beata id est ut non auctoritas dicitur sed subiecta ad fidem sed ubi potest illam sub
 iacet 2° ratio quia aliter nullus esset finis dicendi in questionibus
 de quibus vultur dicitur quod quod dicitur dicitur Eccliam non eadem fides non esset ita
 clares quibus videretur dubia et questionibus dicitur possent Et in 15 quia scripta
 sunt

Rationes Colufo
 non sapientia
 10

2^a ratio

104v

Prode i^o na oia qua sub fidem radunt sunt esse verba 2° q^o credibilia 3° ad quodlibet per
 se et sine discursu credi possunt patet quod quia ubi intervenit discursus scia quod ex
 natura rerum. Intra illud autem discursus quod unumquodque scit scire quia veritas non potest
 det se bonitate discursus et consilii. Ceterum autem debet esse deus de quibus
 fidelis qua de bonitate discursus et consilii. Ceterum quia vel illa scia ex quibus fit discursus
 rursus ad ascendendum per fidem sunt per eandem scia cognita vel per aliam cognitionem si
 per se dicitur oportet hanc cognitionem esse evidentem vel aliorum ad ordinem suum dicitur potest
 quod est plane falsum Nam in via nulla est aliorum cognitio prioris supernaturalis quia sit fides
 si aliud dicitur ascendendum est vel illas rationes non pertinet per se ad fidem 2° est contra
 ipsos qui opinantes vel assignare debent duas fides distinctas aliam sciam etiam rationem
 si est absurdum vel certe in^o est enim habitus spei ascendenti per discursum et sine discursu
 si est non fides et Beati quia in nullo alio dicitur scia Beati nisi a fide et habitu
 2° arguitur na vel hic discursus esset in se res ipsas quasi mathematicas reuelatas ut des
 et bonus 2° non est a^o per se et hoc na omnia licet hoc na bene possit inferri quia ex
 alio tunc quia ad fidem dicitur nihil scire quia non illa ratio nisi quia reuelantur in
 huius in crederet et si non inferret omnia ex alio vel discursus est in se 2° quasi nihil
 et fide in fide ut quicquid deus dicit est verum deus hoc dicit 2° sed magis hoc esse discursus
 sua est non per se quia non semper fides in se 2° ita procedunt sed ascendunt in omni
 vobis et colore illuminato exploramus nisi quia cum assensus fit per discursum non potest
 illi assensus non nisi dixerit et virtute sciam manent assensus prioris si
 in fide non ita 2° sed per assensus fidei esse potest deum esse terminus et multi inveniunt
 fideles qui formaliter et quasi in actu signato unumque apprehenderunt illas rationes
 quod deus est 2° verum vel quicquid deus dicit est verum. Ceterum a se na et potest quis
 discursus ad comprehendendam 1° sciam per naturam sicut quicquid natura humana iudicatur obicit
 et videtur dicit. In hoc discursus non tollit fundamentum luminis naturae quia est quasi
 per evidens sicut in fide licet proximius ubi discursus ad illigen quomodo materia omni spiritus
 formalis vel ut quod nos loquimur fides sunt incredibiles et res per se quod Paulus comprehendit
 resurrectionem mortuorum ex resurrexerunt ad cor us tunc hoc formae est per accidens ipsi fidei
 qua nullum nihil in se humana per se quatenus humana est videtur d. b. p. q. 2. c. 1.
 et in 3. d. 23. q. 2. a. 2. Ceterum d. 24. q. 2. ad 3. scilicet non est ratio.
 Dico 2° tota resolutio fidei paranda est per resolutionem naturalem ubi ad formale seu ad aliquid
 quod sit aliquo modo fundam. in omni. Prode ex dicitur in pro quod a sufficienti parte
 enumerat et ex ipsa natura et exercitio fidei et constantibus et magis ex dicitur et hanc
 resolutionem. Illi 2° nullam propter quatenus solo syllogismo esse propter de fide sed pro
 esse theologice. Dicit quatenus ex syllogismo dicitur quia si alio modo ut immediate definita
 vel reuelata potest esse de fide et quia sepe semper ita est. Ita videtur tales propter dicitur de
 fide vel parte quia eorum certitudo parum distat a natura fidei et quia qui autem non
 vel habitus esset habitus quia non est ratio ipsius negare eundem sciam et hoc in Grego
 Nazario. ubi dicitur theol. acta quae colliguntur ex scriptis primum habitus sicut ac si essent scripta
 et Epiph. ser. 77 et Hieron. con. Iudaeos. 2° colligitur ex dicitur non sicut propter fidei
 reddita posse sub alio modo esse sciam scia theol. si videtur a posteriori per discursum
 ex aliis propter inferat quod nihil refert quia scia hanc theol. tam obscura est quia fides
 ipse sed subest una in hoc 2° dicitur quomodo fieri possit ut non sine illo discursu per
 hanc et formam assensus prebeat non per se nobis ut si hoc esse non conditionem hanc
 natura quia 2° potest vel sine discursu ascendenti quod veritas est ex terminis nota sed solvetur dicitur
 hanc in fine sequentis quod.

Vltima resolutio fidei fiat aliquo modo in aliqua prae evidentia lumine naturali cognoscitur

Resolutio fidei est quia fides fundat ex his duobus prae Deus per se est veritas. Et per
veritas viciniam derigit. Et hoc supponit aliud scilicet Deus esse cognitio autem est
fides non potest esse ad ipsa fide neque ex ratione eiusdem. Per rationes. Per quia alias
vultet tota firmitas fidei. Nam nihil est minus fide dignum quam aliquid credere solum
quia ipse dicit se esse verum. Contra quia alias idem per idem cognoscitur. Sed idem
esse iam verum vel non mentiri quia ipse dicit. Huiusmodi autem cognitionis modum ut quae
non vult emittit in se non potest esse certum. Nam ad cognitionem quae non est intuitiva et
terminis debet fieri non ex se accessu. Cognitio alius esset res per se. Certe cogno
scibilis et non sine ulla medio quae non potest illi. Contra inductionem nam ad humana cognitione
abstractiva debet aliquo resolutio in aliqua prae evidentia ut fides humana in hoc quae
evidens est per se digno esse verum et potest esse evidens hinc esse fide dignum. Et hoc
est humana fundat in evidenti probabilitatis quam fides res affirmat. Contra quae alius
rationem vel quidam invidiosus verulus in assensum fidei. Credendum est Deus esse verum
quia ipse dicit et alius credendum Deus dicit quia ipse est verus. Tandem sicut
in ista ista et deum fidei supponit non stabilit per ipsa scilicet veritas. Quae deum
et veritatem. Sicut esse fide dignum ut non solum verum illi est aperte manet reliqua sed
et de se ipso per se persistenti. Contra hoc est quia vel hoc ipsum est evidens et in se fundat
fides et ita habemus intentionem vel illud ipsum sicut tangit certum ex ipsa fide et evidenti
minime eodem nam difficultates facta non evitant. In hoc dubio. Cautum est hinc modo
plane admittit quod arguit facta probant. De autem nihil aperte potest.

¶ Dico per evidenti illorum rationem non est simpliciter nec ad fundam fidei. Est de hoc capite
negar. Sed ad hoc est evidenti. Et de hoc in supposito. Nam constat malior habere per
fidei et nam qui tunc non habent evidenti illorum rationem. Nam illa evidenti est per se speculationem
et non habet nisi per se quam ipsi ignorant. Ex qua plane colligitur fidei quod videtur
posse fundari et resolutio in illis prae quatenus eadem fide cognoscitur. Nam ita
fundat in humidi quod qui tali evidenti videntur. Fidei videtur aliquis non qui per
fidei assensus preceat fundatos. In illa evidenti quoniam omnes illi qui inter fideles sunt
si sunt a prae usque non credunt antequam habeant sciam illam scriptam qui non nulli
ad fidei veniunt pariter sunt qui habeant illam evidenti quia et aliqui esse possunt.

¶ Dico est in nullo credentem fidei propria et a nam fundari posse tangit in proprio
Et per se fundat in aliquo prae ut evidenti cognita sed in suo obiecto scilicet ut evidenti est
Dico. Sicut Margit in 3. q. 4. a. 1. et sicut ex D. Th. dicto in 2. q. 1. de prae
fidei non posse esse visa a credente quod ego saltem illo de credente ut credenti
Et hoc probat quia tota et vltima ratio credendi in fide. Quae est evidenti autem ut si ex
et ratio ostendit est quod non evidenti natus. Contra quoniam habet saltem nititur in suo obiecto
fidei et in illud vltimum resolutio. Dico verum esse fidei. Illud obiectum fidei posse
supponi cognitum alio quodam lumine sicut prae resolutio conlat in prae quae in supposito
sunt cognita alio quodam lumine sed non hoc in se est quia illud non tangit in fide
qui discursu procedunt. Non est autem humidi quod fides est quod in illud credit habet
vel lumen quae cognoscitur. Fidei in quibus illa cognitio fundat esse debet per se
et certum non sit autem est in proprio. Nam cognitio fidei certior est si evidenti nati
ut infra ostendat unde sicut conferunt. Nam si fides resolutio in illa prae ut
evidenti quod non est certum quae est evidenti illa quae prae. Contra est falsum quia illa evidenti non

que fundat in solo testimonio hominis sed quatenus et ex humanis motibus et ex
 ueris sensibus arreptis quibus aliquo hominum data consistunt ut v. vel ut credibile.
 Dico 2° nihilominus fidei uerum nullo modo nec est ex parte resoluti in fide humana
 nec in illa fundari tanquam in propria re assentientem sed in sola auctoritate Dei. Hec. rursus
 est d. 75. et fact. et fact. a. 1. hinc natus. Conueniunt res Thomiste quae explicant
 bene de locis 1. et in plane conueniunt illis illis testibus quibus disp. p. ostendit. rursus
 Ratio sum formale fidei uera esse. Deum. Et rursus probi quia alias uera fides esset infir-
 ma ualde et imperfecta impossibile n. e. cognitione fundata in alia cognitione tan-
 quam in proprio p. et rursus esse restituta illa p. ex doct. postea. 2° quia ablati
 fidei uel mutata mutanda esset fides non Paulum ut dicemus 3°. fides humana
 fallibilis est 4° et quia in illa fundant. Dico hanc fidem humana esse infallibil. sed non
 na illud e. quasi per accidens nam ex genere suo testis quod mitti fallibile est uel
 esse saltem illius generis. infallibilis est ualde imperfectum uel tamen sepe modum y
 cum quo radimus res diuinas et supernales esse humanum neque maiori firmitate
 aut certitudine. nisi credere quae sequantur motiua humana quae ualde accedit ad
 errorem. Pellagii qui propt. dicitur fidem esse uale. quod et humano fieri posse im-
 auxilio diuinae gra. Sed ut explicet ista res officio. Nam uide. iste d. rursus
 requirere. Nam fides illa aut cognitio de sufficienti propone. ubi. d. quatenus uera
 fact. fides de re ipsa uide. har. ita pendet ab illa ut si illa possit esse falsa ha. et posit
 2° nec e. dicere hanc fidei uel resoluti in illam. Probo rursus. 1° faciendo resolutione. fides
 e. Deum esse trinum quia ipse reuelauit. rursus reuelasse. quia sufficienter ueris propo-
 nit. har. aut. credo. et motus humanus 2° probi. ex doct. deperit. quia illa cognitio
 est falsa. et alia 3° quia nec uer. ubi fides ut eo max. e. dicitur fundari ex quo
 que. tunc eius. fit. credibile. d. uel per se euidens nam fides tendit in. ubi. uel. rursus
 illa e. et. fact. et. in. fide humana ut har. soluat. aduert. e. aut. esse. homi. de
 fide. ipsa. d. in. se. aliud. de. no. quae. in. diuis. grat. uero. aut. fidem. dei. x. rursus
 no. abstractio. illa. a. sub. neg. ad. effectum. quem. nata. e. habere. in. suo. d. ubi. abstracta
 rursus illam. ut. in. conditione. qua. rursus. hinc. uel. illius. ubi. requirunt. ut. in. illa. fides
 quae. et. considerando. fides. d. p. ad. ois. et. formalem. rursus. eius. sperat. in
 Nota. Dico. 1° rursus. fidei. in. nobis. requirere. ut. p. d. sufficienter. p. rursus. re-
 uerendum. et. euidens. illa. cognitio. credibile. in. har. oia. comparanda. a. gra. d. de
 solam. per. modum. approp. ubi. tan. formalis. quae. materialis. quae. approp. facta.
 intellectus. rursus. sicut. ferti. in. res. abstratas. ita. ferti. sub. ea. rursus. sub. qua. apph
 cant. quae. est. dix. aut. et. in. illa. sola. ita. fundat. ut. ex. illa. ferret. amplius.
 in. ueritate. illius. sufficienter. prop. et. ubi. rursus. nullo. modo. fieri. posse. ut. illa. d. d. rursus
 et. prop. falsa. esse. potuerit. Quam. rem. explicat. Paulus. sub. illa. conditionali
 si. non. uel. aug. de. rursus. dicit. quae. p. d. ut. fieri. dicit. ex. quada. hypotesi
 impossibili. ad. explicandum. in. qua. rursus. debeat. ubi. d. fides. nam. si. post. factam
 illam. sufficienter. prop. h. d. rursus. fundaret. in. eadem. motiuis. testimonij. rursus.
 posset. esse. parat. ad. mutanda. fidem. si. per. posside. uel. imposs. humana. motiua.
 rursus. Ex. p. aut. Paulus. hoc. nullo. modo. uero. locum. in. fide. quia. rursus. ita.
 qui. fide. uel. rursus. esse. a. Deo. reuelata. quae. rursus. ita. per. se. no. pendet. in. rursus.
 do. ex. motiuis. quae. p. rursus. quia. rursus. credit. Dei. test. esse. rursus. in.
 et. rursus. Deum. qui. modo. rursus. quamm. rursus. est. d. rursus. ubi. e. rursus. sed. potis
 rursus. rursus. rursus. Nam. ipsa. et. ualis. rursus. saltem. habere. dicit. de. Deo. exist. rursus.

Nota

ut ne solum videtur neminem posse divede fallere sed ad negy permittere ut dicitur
 aut fas iam vehementer confirmata et proposita. et tam prudenti no existimata
 res falsas ablicet nam hoc esset no solum con omis prudentia et bonitate sed et
 sua no non veritate Nam esset trahere et virtute in mendaciam consentire et hoc modo
 totum negotium dei in eam veritatem resoluti suata illud tam q qui arguit eam post
 id est x' hanc proponens signavit quia deus verax e et cor + deus qui dicit de
 se nobis lumen solenniter que illuxit in corda nra iam ad veritatem in pangs
 iam consue si iam pman negy recte fieri resolutione illa. Illud est in sua re
 solutiones quare utraq in suo genere sit minus sermimus. Et si quis resolutionis
 nuntet equivoce procedi flagy credo deus revellare si rotem videndi explere
 no solum propter signa vel humana fest a sed propter excellentia et bonitate qui
 dicitur se loqui et dicere alioy credim e tametsi no videat ipse qui loquitur
 dicere sed solum audiat q eo m quo prudenter existimari no possit alium esse
 qui loqi quavis videre hoc ut revellat a deo et deum revellasse hoc no comp
 credant ut duo sed fere semper per videmus vno viro singlari iudicio ut in pti
 expositu e quod p. pced. Ad nam pcedam pcedo fidem no per se sed via quos
 pcedere arguo m. et sufficienti pcedo. flagy ex conditione nra quod nihil detur
 rat veritatis nra fidei ut expleri na si contingeret fidem illud de sufficienti po
 pot esse falsu no propt a dicitur fides esset falsa sed tunc no generaret falsi fides
 quia no haberet virtutem satis applicati in quo versaret. Ad q ex superad. arguit
 duplicem credi esse distinguenda q dicit nra fidei pcedi eund altera obscura
 prior sit humanis pcedi quib posterior fundat in test dicit et ita no pcedat
 argu in negy e. de de fide hinc in qua nra re fit res credibilis et propt
 credit. esset aut qte quodam si nichil proponeret a petro res cred quia
 dicit ad aug nam ibi pcedit distingui illa de credibilitas quavis in is munit possit
 esse oia omnia similitudo na in tali fide humana tota rae credendi Aug dicitur
 dicitur qui immediate pcedit et nullo m. qte Aug quia ad aug m. q. nullo m.
 pcedit ratur quom alter sua aucta nitat vel eam interponat id sit semper
 sit ad rae dubitandi in pced q. posita et ad confirmacoem ad qua ra in superadict
 et dicitur e. Et ex is et habet resoluta illa q. An fides nra nec pcedere
 debeat fidem divina Nam vbi forte affirmat sed dicit illud esse oia nra de fide
 illa credibilitatis et sufficientis pcedit in de fide ipsary rae et veritatis no videtur
 illa sit simple nra in quod et notant Marsil in 3 q. 14 a 1. cap. d. 24 ad aug
 Scoti con q. conol. Et rae e quia facta sufficienti pcedit et iudicata pot ho
 rum Dei gra et auxilio immediate ea ita credere pcedit representant et videtur
 ita sunt credibilia veri humano m. loquendo e semper invocandum p humani fidei

De ultima resolutione fidei facienda, sit aliquo modo in Ecclesia
 vel aliquam similem regulam.

In hac q. papae intendit explicare quoda veritas qui vix in fide nra committi
 ut credimus sicut docet quia Ecclia proponit ut dicitur a deo. Et videtur Ecclia q
 deus dicit illi esse cred. Omissis q. q. qui oia istas reg. et confirmant. Ecclia
 quos ra arguit. Aliqui rati volunt ultima resol. q. fieri debet in Ecclesia iudicari
 Scotus Gal. Almi d. 27 in 3 Div. d. 24 q. 1 et 25 q. 3. Et eam rae defendit
 Almi d. 27 de rae in Deum fide + ii qui facit vulgare dicitur Aug. contra op
 fund. s. Non reddere Evangelio det. Et videtur esse pot q. fides nra no
 pot

circulus procedendo in una directione a posteriori per ea que nobis sunt notiora in alio
 a priori per aliam propiam rationem formatam fidei qui modus arguendi et e converso
 Nam et demum effectus per causa et e per effectum effectum. Sermo intelligi ex se
 circulus unus qui in ipsis regulis reviviscit solet. Nam credo Ego aut Deus
 quia in scripta quedam et alijs scriptura qua Ecclia proponit Ego aut Deus
 sed id quod si per se consideret magis ista reg. qualiter sufficienter prope
 nit in lingua contrarius Dei verbum per se quatuor inter se ad ostendendum
 sufficientem probem unius reg. alijs adiungimus ut creditur esse a 38
 scriptam sufficienter proponit nobis tam evidenter ostendit ex notis
 alijs adiuncta traditione et antiquit. sed et sic de alijs Propterea
 alijs ex 33 reg. suff. proponit sed ut red p. tangit organum quo loq. Deus
 loquitur. In illi fide adhibere et consequenter ob. que in illa continent vel
 ab illa dicunt. Et propterea si in una reg. continet aliter reg. aut as. pro
 quoad nos per illam ostendit. Et si una de altera unum testimonium propter
 recte et quoad nos una ex alia redimus tunc et non fundemus proise in
 illo circulo sed in divina aude nobis sufficienter proposita. Erit simile si
 duobus proprietatibus Deus eade revelaret et utiqz et revelaret esse per unum
 proprietatibus et ista utique daret veritate ad significans propro de se revelata ut
 et posset unum de se testis prohibere et ita posset unum ex altero unum conpe
 quare ut suo se conquisit in 2o et Joan. bapt. qui natus de se testis peribit unum
 et utiqz dignus fide erat quia verba sua vel vita vel miraculis confirmabat. habet
 in ista resolutionismo auctas pontificis in vel epl. comparate ad alias reg. as
 alijs perhibere quia Ecclia no solum e reg. sensibilis sicut alia sed e una et
 animata qua pot loqui et explicare alias reg. et deinde quoad illos sunt suff. pro
 proposita vel no. et propro quoad nos in una regulam pot potest. ut resol.
 In modo e humana no magis presentans quia non eius cogitio a sensu arripit
 et doct. max. pertinet. Ex quibus deniqz constat q. priorum illam rem an qdam
 solus in no. ostendit posse a nobis differre et in illa esse corrigenda vel declar. solum
 Ecclia de novo esse ne ad fidem et Eccliam ut a 38 reg. esse intelligi auctas
 Et pro ista statu et qd in legem ordinaria per eam Deum proponere nobis quid
 credere debeat et deo quoad nos illa fieri posse resolutione. Nihilominus in res
 e ultimus negotem quibus fieri in ipsam sed in Dei potius auctas in qua ipsa fundat
 Atqz. dactemus de obio fidei

Disputatio de actu fidei

Explicari a 2o et 3o q. D. Thomae
 Post tractat. de obio fidei regi et de actu disseramus in qua ma. pro opib. qd
 habere oia que de supernaturali actib. in ma. de gra. dicit nam oia que ad illam rem
 rem pertinent illis remittunt.
 An actus fidei sit actus intellectus et qm sit. ubi explic. ar. 1. e. 2. D. Th.
 Questio solum e de illa fide qua respicit Nicol. giza et p. et fund. aliorum nam de
 alijs fidei acceptioib. p. actus in suppositis dix. et in sequent. portasse plura f. h. i. g.
 unum tam. fide in illam qua ad salutem nec e ad reg. tan. loque respicit et volunta
 esse fidem sed con. has satis multa dix. in ma. de gra. actu
 Dico 1o actus illius fidei que fund. e totis fidei et f. intellectus. Et de fide per
 satis ex 2o ad Cor. dicitur in per fidem de captivari verbum in obsequio 2o. Et 2o ad

derant vocem ad intelligendum venit unde per de 5° met. 4° de contemptu diff. 4° cogi
 tare pertinere ad plurimum inspectantem Ad 4° v. e. in hac de re Aug. ex hoc ratione
 perveniendum esse ad fructum assurgimus in Dei auct. fundatum ut fidei actus est
 trias et eodem modo exponenda sunt alia de his Aug. de spu et gra. 21 de vob. ord. vii
F Dico 3° quavis idem fidei actus esse possit credere Deo, Deum, et in Deum. In eadem
 actus fidei consistit in credendo. Ita ponit ad explicandum 2° ac. d. 7° et
 vulgares istas locutiones. Probr. 9° et explicat quia illi verbis significat omni fidei
 fidei et quoddam modum et post hanc aut modum credi credere in Deum et credere
 qua de Deo revelata sunt et hoc e. obm. niale. licet non figuratum unde constat
 sumpt. no. esse de ess. actus fidei credere Deo e. credere ipsi dicenti et ita explicat
 forte cum quod e. de ess. credere in Deum varie exponit. Mag. in 3° d. 23 dicit
 credendo amare Deum unde dicitur si quis credit credere in Deum supponere actum fidei
 in forma esse actum charit. sed hoc excludit et alia nam e. contra vim verborum
 unde alii volunt credere in Deum imperare habitudinem ad Deum ut ad ultimum fine
 in Deum sit actus fidei formati velati in imperio et rebo. charit. ut mag. dicit
 in Deum sit actus fidei formati velati in Deum ut in ult. finem super oia. dicitur
 ita dicitur d. 7° ap. 2 et explicat iste. Cact. fidei. Henric. 3° p. q. 70 in 5 a 2
 et alii dicit in 7° d. 27 et sumi. tot. ex pug. serm. id. de tempore et in 1° 77
 et serm. 81 de verbis d. et tract. 23 et 29 in Joan. August. in id. ad Rom. 4.
 credente in enim qui iustificat iungit fides eius reputat ad iusticia qui locus et
 aut. fidei. Beia. Jar. 2° et Joan. 6. hoc e. opus Dei ut creditur in Eng. 1° 1°
 et illud Joan. ut si creditis in Deum et ut nec creditis indignis illud credere in Deum
 dicere habitudinem aliam finis. Alii v. quavis concedunt tunc pariter in Deum dicere
 istam habit. in no. putant esse nec. illam fieri per charitate perfectam et duplex
 oia. sed per quicquidque notum imperferam. Ita ut sit actus no. solum sit fidei
 formati sed possit et. convenire. peratoribus qui et credunt in Deum et certe
 per amore. imperferam. sua. fidem. referunt. in illam. vel. parte. per. spem. Ita. ut
 credere in Deum sit. volens. in. ipsum. tota. fiducia. et. spem. qua. expos. tradit
 Cact. Joan. ut. et. relig. ex. Calced. ac. il. Et. nota. has. res. expos. constat. credere
 in Deum. aliquid. addere. Ita. etiam. actus. fidei. si. in. volunt. et. hoc. more. signare.
 habitudinem. cui. formati. Nam. rei. no. loquendo. et. dicimus. credere. in. eum. rurs.
 aut. movemur. ad. cred. Et. hoc. no. locum. est. credere. Deum. in. Deum. et. Deo. et
 convent. fidei. perator. in. Joan. ut. dicit. Multi. redderunt. in. eum. sed. propter
 et. et. et. non. recte. vivat. no. habet. vitam. aeterna. eadem. in. cor. hom. si. in
 Mat. et. Aug. de. fide. et. operibus. et. et. vlt. Bern. ser. 24. magis. Et. ha.
 expositio. dot. et. admitti. Demque. Cactus. v. agnoscere. et. pro. hoc. loci. et. nota.
 explananda. e.
 v. actus. fidei. voluntarius. sit. atq. adeo. an. sit. aliquo. modo. in. voluntate.
 per. q. qualis. e. fidei. dicitur. humana. et. opinionis. et. pendet. et. ex. illa. q. actus.
 istus. sit. imperatus. a. vult. de. quo. v. 2° q. 2. Brevis. et. omnis. oia. vult. et. v. qua.
 ad. piam. pertinent.
 Dico. 4° Actus. fidei. ita. e. lib. et. voluntarius. ut. oia. sit. in. ipse. credenti.
 et. ex. script. 2° ad. cor. 13. captivantes. illorum. et. ad. Rom. 10. corde.
 credit. ad. iusticia. vlt. Unde. Isacia. 6. et. Ierem. 10. Infidelitas. Judicor. dicitur.
 non. reddis. tribuit. Et. Luc. 24. O. stulti. et. tardi. corde. ad. cred. 2° ex. rom. 1.
 Tris. sem. 6. et. 8. ait. sem. digni. ad. iusticia. no. a. Deo. motus. libere. nunc. credenda.
 Item

Item Arans r - s Tolet q - r habet - de fideis d 78 ubi dicitur fidei non
 esse ad fidem pertinet quia voluntaria e Et dicitur hanc libere consentit pto aut co
 sentit ita fidei. 3o ex factis, scilicet i. e. a libertate arbitrii colligit ex eo qd
 quida credunt quida no. Item lib 3 ad Iurimum r de liboru inquit e credere aut
 no credere. Item tractat in Joam de pcedest 337 r de cetera pot no lent
 credere v non nisi volens. Item de spu et ha r 71 et 1o con ep am Pelagianoy
 (19 p ad Simplianum q 2 a et ep 103 Et pres s a tati ad confirmandu ob
 curitatem fidei nra ex ea dicitur fidei esse libera et voluntaria. Consequit
 Scholasticu D. Th. quest 1 a r 4 et 14 quest. de veritate ar. 1. 7 et 6. In 7 d 23
 1. 7 ar. 2o qd rotus d 25 q 2 a. Item in 2 d 25. Item tractat r moralium r
 4. Item de pte et r 2 a q. 3. Item victoria r de fidei p. i. Ro. arg q
 facta proprie fidei sufficienti si fides no pendet a voluntate nec intellectu. Item
 fides proprie fidei sufficienti si fides no pendet a voluntate nec intellectu. Item
 fides proprie fidei sufficienti si fides no pendet a voluntate nec intellectu. Item
 et audientibus q credunt alij no hnt ad Rom. r. na oes ovident. enayola vbi
 qerte rignitrat esse negotiu voluntarium. Item etiam no esset nec a periculis gra
 ad credu hnt pcedens. Deniq a priori na tota pte no ostendit. Item
 veritatem evidenter nec convincit intellectu sola aut euid e qua infert
 intellectu necessitate. Et confirmo Nam pcedens sunt de actibus libris q
 voluntarij dicit aut pceptu de credendo. Nec pot dici pceptu esse de au
 dicendis sed dicendi verus fidei. Nam hoc posito neg fides. Et n hoc erroneu
 Nam per se pceptu fidei et pceptu pcedens audientis et disciplina
 que non credunt. Tandem actus fidei e per se laudabilis et meritorius. Et infra
 ostendit. Patet ex Jacobi r. Credit Abraham deo quod meriti Abrah no fuit in
 hoc positu quod audient vol dicitur promissione dei sed in hoc qd postq audiant ce
 dent. Item hnt ronei. Item in 1o q 2 a dicitur. Item no dicitur
 ea rone. Item Demones credunt vel inuiti et contemnunt. Et sup credunt.
 Roma esse nec possunt dicitur et si nescimus sed nos loquimur de fide. Item
 qua ut nobis incipit no e euid. v et in testifante. Item aut dicitur
 et genus pte acquirita fidei qua in euid rone fundat et simili e illa fides
 humana qua credimus esse Roma vel constantinus de ma no gloria. p. 1. et vide
 de hoc senta Othob. Item mirand q d Apologia. Quares an ad credendu reg
 ritur positiva motio voluntatis vel sufficit voluntas no contradicere. Nam scito
 ve hoc r fact. Item dicitur in
 Dico 2o ad credu pceptu e na fidei nec e positiva motio voluntatis per propriu
 actum volo credere. Est mihi certa ex testif pro rone pced aduocis et
 aduocis q sequenti. Ro. arg na facta sufficienti pceptu et et iudicata
 intellectu aduocis manifeste indifferens et indeterminata ad credu vel no. Et no pot
 determinari a se q ab alio. Non a Deo quia supponimus no operre necessitate
 a velle quia vult e aliud extrinsecu qd vult operre illud velle ut dicitur
 dicitur ad accensu Minor. Item quia intellectus no e libertate pcedu na
 in hoc manifeste ut po indifferens se ipsa determinat. Et explor na bi so
 met illud no esset dicitur. Item intellectus e voluntate nam libertas velle in illo
 na e consistit. Item fortasse id consentire velle per se quasi ex propria
 perfectione. Item per credens quasi ex defectu oti. Sed non na et

Rati
 Apis

voluntas nec fertur in obitū qd iudicat nec^m more v^o in obitū dicitur confirmo et
 explicis quia facta propter illud non necessitate (v^o q^o v^o magis existit in actu
 qm non existit vel suspens actum vel cur magis nūm credit quia antea si pro
 positio e eade certe nulla pot reddi rāo nisi quia vult. Solum posset pot^o respond
 facta pro^o hōm non simplr necessitati ad cred^m quia pot per volunt^{em} repugnare
 tū si nō repugnet intell^u tū necessitati sed hoc nō dicitur d^o quia illud sōm
 se nō necessitat nisi conincit de veritate obit Non aut^{em} conincit nisi per ead^{em}
 veritatis sed non quia si ita pendet illud a v^o tē q^o poterit volunt^{em} mouere
 illud ad p^o quicquid ipsa vult sive alia rōe dicit concedit totū sed nō
 recte ut alias ostendit Neg^o q^o seq^o Nam volunt^{em} pot mouere illud ad obitū suffic
 enter propositū nō v^o extra obitū sūmū qual^{it} existit illud in quo nulla appare
 ret rāo verit^{is} certa aut probabilis sed non r^o nā pōa nō impedita pot
 per se ferri in obitū suffic^o propositū sed hic e obitū suffic^o enter pro^o idō
 nō pot voluntas ad in illud moueri q^o si illud nō impedit dicit R^o si p^o nō
 hōm nō posse per se moueri in obitū quomodo emg suffic^o enter propositū
 sed iudicare obitū oīo determinante ad rāum. ^{pot} pot^o in potentij sensitiv^{is}
 Nam si phantasia v^o nō p^o rōs determinat a suo obitū sed quasi sensit^{is}
 fugi^o e p^o rōe iudicium donec ab aliquo extrinseco determinet vel mult^o
 apprehensio t^o d^o q^o se rōm q^o pōa e sufficienter pro^o cui actus et per se
 e essential^{it} ab alia nō pendet Exemplū e in pōa sōm locū motua quā
 licet habeat naturā applicatā nūq^o pot efficiere naturā actum nisi a phanta
 sia et appetitū applicet quia hūc e vāle ordo istarū pōarū s^o et actus rōi
 per se et natura e actus illud nō quomodo emg sed moti a v^o tē
 Advers^o duob^o modis posse illud istarū motioem voluntatis p^o rōe post factā
 applicatōem habeat hūc pōa actum vāle credere v^o si ante p^o rōem se applicet
 ad audiendā p^o rōem ad et v^o tē reddidi id quod fuerit ver^o simpliciter et in
 fide humana ^{caus} hūc r^o mod^o voluntatis suffic^o quā ibi iudic^o
 simpliciter volunt^{em} reddendi tū in fide humana nūq^o reddi sufficere sine v^o tē
 p^o rōem quia res e graviss^a et ad salutē aīe et cultum Dei spectans quā nū
 ut oīo extēriat quia v^o dicitur opt^o illam volunt^{em} esse oīo supernatū et mouere
 ad quēdā modū fidei oīo firmū et constantē atq^o adeo supernatū Talis aut^{em}
 modus volunt^{em} nō pot auferre ante audita fide et modū quā propriū credere
 Et ex q^o patet satis aīa q^o quomā quā volunt^{em} effectū ad cred^m conferat vel nō
 sit Nam si per p^o rōem affectōem illegitimus volunt^{em} cred^m rā dicitur e si r^o illegi
 mus quāndā p^o rōem ad ad res quā d^o r^o vel ad ipsū d^o rōem hūc rōe confert
 quidē tūq^o una quōdā dispositō Nam ea quā sunt appetitū consentanea statim
 apparent credibilia et hō diligētis querit rōes et motua ad cred^m ea quā
 diligit tū simplr ista disp^o nō e nec^a ad cred^m quia semper e hōi integrum
 v^o tē sua libertate vnde hōet quis odio prosequeret p^o rōem Deum et desideraret
 oīa misteria fidei nō fuisse facta p^o rōem simpliciter loquendo pot reddere sicut
 qui nullo nō vellet restituere sublanis credit^o restituendū esse
 v^o actus fidei sit supernaturalis
 D^o rōe actus dicit concurrere ad cred^m fiter e intellectus alter volunt^{em} credo et
 v^o tē credere De v^o rōe p^o rōem e d^o rōem
 Dicit p^o rōem quā illud credit^o res fidei sicut op^o est ante superius actus
 Et

110
Ergo de fide probata late in nota de gra qua et ex dictis de obia fidei satis p
pot ostendi quia credere isto modo est credere maiori certitudine qua ex signis
vel eunda tali fieri possit atq ad credere propter nuda Dei auctorem no intendo
in aliqua re humana sed hoc e ad superiale et patet quia ex diff qua videtur
esse in tali modo credendi tunc ad motum humani ingenij que e ad assentendum
per mensura naa humanarum rerum et motuorum tunc deniq ex obia ipso qd e
ad superle. — DICO 2o Etia ipsa voluntas credi e qd spalis s supra hanc aduer
tendum e Pellagius vi. refert Hilarius ep ad Aug in qua br in prologo ubi de peccato
et quosdam qui fatebantur fidem esse spalem initium tui fidei dixerunt esse ex
rebus per hoc aut initium intelligebant voluntatem credi et ista deinde sunt reliqua
Pellagionum quibus alij consentit Aug in prologo b. et b. in ad Rom. Mutant
tu sententia retrah. r. 23 et 2o de pecc. 37 r. 3 et de spu et tra a r. 23
de gra 2o r. 27 et 41 et b. r. 24 et 1o contra duas epas Pellagionum
3 et 4 et h. r. 15. Unde ranc. posita e de fide. Con. Araus. r. 5o Si
quis se augmenta ita de initium fidei d e credibilitatis effectum no per domi
gra dicit Anathema et. Item r. 6. 7. 16. 25. Illud ex Militano r. 4o
Iridi sess. 1o r. 3. Celestino 1o ep ad epos gallie r. 9 et re. Innocentio 1o ep
23 et 26. Et ex alio scriptore locis et patribus in quibus credere de deo Deo
nam credere est voluntatis actus et inclinatus et quasi 1a eius e voluntas
credendi. Draxique v. fiant illud e Philo 2o. Ipsis e velle et perficere et Joan.
in sua me nihil tra qd de ipis gra expat Araus. r. 24. et Irid. r. 18. fateri
ep aut nec e iusticia maximi momenti et voluntas credi. Urget et Aug 3o et 4o
de pecc. 37. Illud e ad hoc q quid habes qd no accepisti Joan. 6. nemo pot re
vere ad me veni sine meo ad. 2o max per volentem tande ut. 16. de Deo operire
vor et dabo vobis hominem in e. xana voluntate et b. 119. Involuntate non auct Deus fiet
in Joan. ut de Judaeos no potuisse credere quia excedit et indignati erant deo
Dicit quia sicut Deus illuminavit intellectum vestrum inclinavit voluntatem tam spira
re quatuor eorum prava dispositio morate requirebat. In format quia presu
mptio e et non nisi per actum suplem. et gra servari pot. Preceptu
aut ad volentem refert et per illa max servari conse 2o na ex volente credi
volente et meo regi. Ipsi credere nam implerat me velle et no credere Alius
no e voluntas ad velle et sed ex actu nati oio no posset sequi superle. 2o. Tando
vao ad a priori sumit ex obia na ipsum credere e quid superle. 2o. Si autem
illud alii ex proprio motu et consentaneo tali oba est actus superle no
e alia ad actus amoris vel spei sunt superle voluntas n xia per nata
vices q pot offeader tendere nisi in nati hominum ad qd solunt nati e pro
pensa. Nam no pot ho offeader velle nati nisi qd nati et pot face
2o. Solum qd nati in hoc et adu posse tui. locu quest. Mans an iste actus
sit spalis. sba sua vel tui in no vel velle dicit superle quia procedit ex ali
quo actu gra nec idcirco illud ut. Nam Theologi in hoc no consentunt eam
videre ut. 2o et 2o in hoc magis inclinant ad quod solum est superle et de actus dicit
posteriori m. t. Aug 2o de spu et tra 27 et 28 ut no sentiat. Illud tu et contris
let velle magis consentaneum esse superle quia in sua spe. Nam Annui.
aque facit velle istu actu ac ipse dixerunt illud et. r. 205. f. 2. q. 1. 2. 3. 4. 5.
probitur parte no velle de hoc actu ac de actu spei et similiter Negz con hanc
sententia

N. actus fidei sit semper verus et infallibilis.

112

In iudicio seu assensu intellectus qui ad intellectuales virtutes spectat tres potest. pro
fideliter potest reperiri veritas, veritas, et evid. de quibus suis. Sed brevitati videtur
quomodo possunt convenire in actum fidei. Et h. de veritate.

Dicendum, in iudicio assensum fidei esse infallibilem et semper verum. Est de fide ex
dictis s. de deo forte fidei oia n. qua fide creditur quatenus sub fide cadunt sunt
ita v. et falsa esse non possunt quia pertinent ad fidem et test. habent a Deo qui falsa
dicere non potest. Et assensus qui vertant circa res tales sunt eodem modo veri et infalli-
biles sicut quod certitudine modo reus credita esse v. cuius eadem modo mem. assensum esse verum
gram veritas assensu consistit in conformitate ad veritatem obiecti. Quia si veritas
vnius actus fidei possit esse falsum tota veritas fidei periret et posset quis dubitare de
veritate fidei. Sed hoc est hereticum et deficit. cap. 1. de rectoris et lano. quest. sequenti.

Sed occurrunt tria dubia. 1. est quid intendant actus fidei potest efficiere alium esse
quod falsum ut patet quod ex premissa de fide et alia falsa infertur falsa conclusio
quod eadem esse posset. fides immudate effere assensum falsum. Ad hoc quidam respondet
quod illi assensum fidei effere non influere in assensum falsum. Tunc est quia assensus superioris nihil potest
non nihil in derogari humanae fidei veritati. Contra in tenet Gab. et Almain. in 2. d. 25.
effere proprie in assensum. Contra in tenet Gab. et Almain. in 2. d. 25.
quia ex assensu permissory fallunt. Contra in tenet Gab. et Almain. in 2. d. 25.
rursus. 2. si in alijs assensu quibusdam efficiunt assensum contrarium ita ut et hoc in
re nisi in verum in convenienti modo non oportet. Nam effectus imperfectus qui a duobus
causis procedit ab una imperfecta altera perfecta et magis vere per se quod illis est
a perfecta perfectione a deficienti defectus et alias dictum est late in m. de c. 2.
decreti. Assensus igitur fidei non est assensus falsus et sic quia nunquam ex hoc parte
assensus rationis est falsus sed hoc vitium manet aliunde. Potest tamen assensus fidei influere
in assensum qui falsus est quatenus si aliquid entitatis et veritatis quasi conditionale
que fundat in bonitate rationis. In tali est de assensu vero qui eodem modo non vitium
potest ad assensum falsum. Nam est convenienti superioris actus aliquid efficiere in naturam
quia id est superioris ordinis potest efficiere in inferioris proprie quod affertur super
re. 3. ad agendum in alia inferioris ordinis.

2. dubium quod de assensu illud potest fieri falsum sine mutae actus per solam
ob. mutandem et de hoc potest arduere in assensum fidei ut patet in eorum exemplo in hoc
assensum. 3. nascet statim ante naturam eius. Quod aliqui cum assensum fidei
manente reali seu materialiter posse fieri ex v. falsum sed in quod falsum est ingratum
non est assensus fidei dum ad quod sed est peccatum falsum contra. Nam videmus quod actus
fidei in spe et non sua esse talis sub et certitatis unde illa manente non potest esse actus
fidei. Quod aliter contingit in assensu illud mutandem ex v. in falsum per solam non
fieri ob. arduus in spe semper manet idem. Ratio enim est quia si mutat spes fidei
3. mutat motum credendi et mutat spes et sub actus. Et sic talis mutatio non potest
fieri sine advertentia et voluntate ipsius assentientis quod supponimus nulla esse.
Vera est solutio. 1. quod ex 2. Th. 1. q. 1. a. 3. ad 3. quod est in m. de gra. tradidimus.
Assensum fidei infusa debere esse certum et indubitatum quoad obiectum obiecti et verum
constantiam ex quibus pendet veritas eius et deo non posse mutari ex v. in falsum
unde non est fidei de assensu quia semper id arduus in assensu formidolosus et incertus
In casu vero illo et similibus ex quibus distinguenda sunt duo tempora. Alterum in quo in
dubitatum erat et de fide non videtur esse natum ut quia constabat prophetias natum
esse impletas alterum in quo dubitari poterat hoc ipse posteriore tempore non potest
erat tamen assensum fidei infusa et nascitur in eo sensu ut veritate crederet
non esse iam natum et qui ita crederet non advertentibus assensum fidei infusa et deo
poterat mutari de v. in falsum. Assensus igitur fidei in eo tempore abstractabat a re
constante temporis futuro et solum dabat nunc sensum. Quod nascitur prout
prophetia preceperat. Et sic assensus erat verus et post X. natum.

MAV
F

Sublimis et obscurus esse potest quia veritas assensus fidei non pendet solum ex ratione facti
 sed et ex prope quae esse ab hoc sed hoc expedita est super dixi non si prope
 fidei sit sufficientis fieri non posse ut illi subit falsitas et ex parte proposita quia
 licet illi sit haec vel aliquid creatum nunquam in proposita sufficienter res sub ante
 divina nisi aliquo modo dicitur et supra illas confiteret vel ratione moueat et quod
 nunquam ardet in dicitur falsa dicitur deinde prope non esse veram sufficientem omnium
 finari in sufficientem ex improba vel ignorans. Tunc prope sic existimare poterit
 sine dubio subesse falsum in assensus prope fidei. Probo quia aliter dicitur eadem
 ratione formalis saltem existimata quod in artibus aut saltem est ut sunt eisdem specie ut patet
 in artu charitatis existimato non tunc R^o in eo casu assensus non esse vera fidei
 et superius et deo posse esse falsum. Neque in semper satis est obui esse existimato
 vel apertum ut artus sumat ab illo vera specie. Interdum in aliquis existimato
 aliquando esse aut demonstrat quia non est et non prope artus est eisdem specie in
 assensus scia et in a et in de artibus humanis ageremus dixi non enim
 artus esse in v^a specie virtutis et si procedat sub existimato specie honestatis quod prope
 que existimatio est improba quia non mouet ibi obui talis artus vel non applicat
 eo modo quo nec esset ut daret spem et ita contingit in proposito et de esset
 in artu charit. si existimato esset improba si non esset prudens licet in re
 esset aliqua deceptio speculativa posset verum artus charit. aliter quia charitas
 non requirit veritate speculativa sed practica in quo differt a fide in quod
 in charitate contingit talis error non est proprie deceptio in obui facta sed in
 applicat vel mali nam qui vult dare elemosina propter Deum non
 que prudenter pariter putat in finem dicitur quamvis non det v^a pauperi in dicitur
 re et propter Deum est deo ab illo sumit spem in quo differt est a fide. In qua
 non potest esse deceptio vera mali obui nisi est sic vera fide quia per veritas
 nunquam potest testificari falsum

V. deus fidei sit ita certus ut superet omniam certitudinem
 certitudo assensus illius considerari potest vel ex parte dei. Et hoc modo nihil aliud esse
 vel qua immutabilis seu veritas immutabilis: vel ex parte credentis et est firmitas
 quaedam vel stabilitas adhaesio illius excludens omnem dubium saltem deliberata et hoc non
 quis adhaere potest esse aut commemorata deo atque adeo rationabilis et prudens et hoc
 est v^a certitudo aut est v^a dignitatem in se aut ex certitate in aut ex certitate et
 dignitate videtur. Et hoc est proprie fortitudo et a ratione. Tunc vult b. g. de vana
 et honoraria credulitas. Et iuxta hanc dist^o intelligitur multa quae dicitur
 frigidum in 2. d. 23 ubi dicitur q. 2. a. 2. et d. 28 q. 2. a. 2. dicitur cert. esse firmi
 manum adhaerentem ad deum per Bonan. q. 4. d. 23 vera certitudo non est speculationis etiam
 certitudo adhaesio videtur. ibi Dur. q. 7. et cap. d. 25. Sicut q. de n. et q. 10. Per
 vana illa certitudo est etiam quod quod moralis vel phisica quia nunquam licet variis
 debent esse et simpliciter quae nunquam deesse potest oia
 Dico 1° scilicet quod fidei est simpliciter et oia certus v^a et rationabilis certitudo utraque pars est de fide
 Dico 2° probatur statim late videat Bonan. op. 190 ubi refert Averroem dicitur fidei et
 certitudo in certitudine incerta contra que ipse ubi ipse certitudo videtur ad Thomam. t. 1. scio
 cui credidi et certus sum et illud ad Bonan. 12. Et ibi certitudo per Aug. Trin. 1. 5. In
 qua fidei putat non licet dicere forte. Quasi. hom. de fide spe. Char. Hoc fides
 excludit dubia. Tenet contra Basilis ser. de v^a fide. et per fides inquit est eorum quae
 dicta sunt assensus apertus sine illa excitatione in an personatione. Item late in regulis
 moral. in d. 22. Rad. v^a a posteriori dicitur magis de re minus fidei est ut excludat
 omnem dubium deliberata ratio extra. De heret. At v^o si non esset certitudo
 simpliciter aliqui posset admittere dubium. A priori probatur 1^a pars ex 2^a in qua plus
 minus v^a certitudo Dur. 5. Distinguit in duplicem certitudinem. altera enim altera
 adhaesio

ad rationis et hanc am dicitur nomen certitudinis quia pot haberi in ratione falsis
 Et postea hanc solam tribuit neque fidei Proter 2° illa pars 1° ex dictis
 de obio et infallibilitate fidei quia statim amplius videtur 2° ex dignitate nea
 fidei ne e in temeraria sed pudent ut s^a late ostend non in firmi ad
 quo quia ipsius mercat 3° ex dicit certitud nea fidei ar pertuaria =
 veritatis — Sed ia occurit 4° comparativa ad exploratum gradu huius
 verit. in qua opti supponere ex dialectica inter certitud^{is} quibus posse sua
 esse maiorem paha et arrens^{is} p^{ro}por^{is} exist^{is} man^{is} certiores assensu^{is} conat^{is}
 2° nod quia occurrat e varie expluat Ego h^{ic} inter ita dertax na 2^oo veritatu
 finis non consistit in prius dubitatis aut felicitatis sed in propria et positiva p^{ro}ter
 fione artus sicut angelus esse immaterialis no consistit in prius matea sed
 in prius p^{ro}ter huius positiva rei splis quam nos per prius expluamus Et
 huius facile illigunt unum ang^{is} posse esse immaterialiore alio quia continua p^{ro}ter
 no pot esse maior vel minor Item 3° e in relictione p^{ro}portionalis huius excessus
 no et consistit in intentione ad huius h^{ic} n^{on} accidentaria e et interdum ad huius iura
 huius pot esse ^{interiore} certis. consistit 4° in intrinseca et essentiali perfectione
 huius artus que supposito
 Dico 2° assensus fidei nra sumpt^{is} e certior quia oes artus nrae sicut vel eund^{is} hanc
 negant Dur^{is} et et grotus ibide vari^{is} e In rurs^{is} e ita recta ut contraria
 no solum sit temeraria sed et errori p^{ro}ter Tenet D. Th. q. 4. ar. 1 et
 oes discipuli eius Albertus M. in 3° d. 25. ar. 17. Dur. a. 7. Gab. q. 2. Bonav^{is}
 Marro. in 3. q. 14. Soto 5° Vega lib 9 in Trid. r. 2. Vapor. a. 5. Alex alex 3. p. 4
 7. d. m. 3. ad 4. ubi exponit dictu Augustini de 5° m^o p^{ro}ter. i. de sacramentis
 1. dicens Item esse certitudinem in supra sciam et 5° op^{is} nra Nam q^{is} dicit infra
 sciam illigendum e in claritate no in firmitate ut ipse. Aug^{is} et satis exponit
 Proter 1° ex script^{is} 2° Pet^{is} 1. habetis firmiora p^{ro}phetie sermone ubi raperat
 in visione oratorum Luce 21. coelum et terra transibunt. ubi dicit dicitur
 nigroem esse firmitate in verbo Dei qua in terra n^{on} a Et d^{icit} script^{is} sage
 dit intellectum et totum eius humen subvertendum esse fidei tang^{is} certiori res a
 vna p^{ro}ter ad cor. i. p^{ro}ter stultu e Dei sapientia e Sola 2° ad cor. 10. fides 2° dicitur
 ois altitud. extolletis se p^{ro}ter advers^{is} sciam Dei. et infra forma nra nra
 1° Jan. 5. ar. Aar e vna oia que vixit mundum fides nra 2° ex p^{ro}ter
 Patris Augustini 2° confess^{is} 10. falsis dubitare nra qua esse veritatem
 qua audire in corde Bassi hom^{is} e exanero et lib 3. cum Eunomia et in d. p^{ro}ter
 118. credidi prosper q^{is} dicit fides inguit animi iunitat et porsuadet ad consensi
 onem p^{ro}ter oia rational^{is} methodis Chrysost. hom^{is} i. in ad gal. dicit fide esse in
 posse nisi in quis circa ea qua no vni quany circa ea qua nra fides esse
 dicit Ideus hom^{is} 4. ad Cor. et 8° ad Rom. et hom^{is} a in fidei Pont^{is} D^{icit} hom^{is}
 4. in gen. Bern. ep^{is} 112. Ricard^{is} de 5° vidore. 1° t^{em} 2° Quotq^{is} inguit re
 rariter fideis sinitus nihil certis tenemus qua p^{ro}ter fides credimus fidei Dionis^{is}
 7. cap. de divinis nois. Et quo arg^{is} 7. ne Nam fides inguit versat circa
 veritate vere existente et no extrane^{is} id e assensus fidei fundat in veritate
 4° veritas 3°. Obicit quia eund^{is} nra ita certifiat illud in ad ut veritat
 necessitate et p^{ro}ter excludat o^{is} dubium et ois potestatem assentendi re
 bus contrariis har no facit fides 5° Propter hoc d. Th. q. 4. ar. 1. dicitur fide
 in se et quoad nos et in se dicit esse certiore p^{ro}ter quoad nos Quam distinet
 cap. in d. 25. ad arg^{is} con 3. conl. et Caet. ubi et p^{ro}ter parte q. 1. ar. 1. et d^{icit}
 honesta ita vna interpretari ut dicitur fide iudic^{is} in se habere maiore gradum
 certit^{is} h^{ic} noz no redere ma^{is} magis certos sed har e aperta repugnantia re
 nra v^{is} et Dur. 5° satis convincit

Ratio

113^v

Dico 3° non solum fides in se sed et in nobis et prout in nobis est certior eund^{em}
 nati atq; adde non solum ipsa ratio est sed et illos magis certus reddat. Ita
 tunc^o me mibi tan^{to} certior qua^m pcedens. Tenent illa ceteri. Theol. citati et dicit
 D. Th. in illo ar^{to} 2° ad 4° et q. 1^a de verit. ar. 12 ar. 6 et q. 14 ar. 1^a ad 7
 Et in 2° d. 23 q. 2^a ar. 2^a q. 3^a Et p^{er} p^{er} citati noⁿ loquunt de abstracta
 fide sed de ea q^uoq; in nobis est. Per solum de fide ipsa sed de reddendis. Et noⁿ
 ar. 2° ex p^{re}ced. concl^uo^{ne} na^m cu^m d^{icitur} certus fidei respicit est ad tu^m scilicet vel illud
 illud de ardu fidei quem nos elirimus vel de aliquo alio si de aliquo alio extra
 re id d^{icitur} nam sic noⁿ est sermo nisi de fidei articulis quos nos elirimus si de noⁿ
 q^uo sicut ille artus respicit in se est ita est q^uo reddat nos certiores. Probi^{us} cons^uam
 don abster sum^{us} ext^{er} nisi adrecedo p^{ro} noⁿ aut adrecedimus nisi offerendo ardu
 certu^m vel certiorans 2° qua^m rati^o illis ardu est esse f^uam artu^m ut^{rum} illud
 si 2° ille certior est in eo gradu certus informat illud ut^{rum} 3° a p^{ro}te
 natio impo^{ss}ibile est aliquem elirere ardu qui est verus amor Dei super oia^m et eff^u
 in eius qui elirit noⁿ amare Deum super oia^m d^{icitur} q^uia tot sperdas ad
 loquens talis ardu 2° ab affectu ardu nam videmus fideles firmos assentiri
 veritatis fidei qua^m scitis vido parati sunt p^{ro} se eund^{em} negare qua^m fide
 ffem per fidei roccigunt sensum et roccm nalem ta^m in sperulatum qua^m in ruon
 lib^{er} f^uam in ijs qua^m v^{er}e demonstrari noⁿ oia^m matematica^m m^ultu^m a^m vadit noⁿ
 hinc modu^m p^{ro}mitat^{is} noⁿ esse consentaneum ipsi fidei na^m ostendimus p^{ro}mi
 fate fidei esse p^{ro}cedens et q^uo d^{icitur} est de f^uitate f^ualium p^{ro}p^{ri}e in ipse
 fides docet et sic m^ultu^m ad sic r^{ati}oⁿe 3° q^uia 1^a q^uia in nobis off^u
 runt assensu fidei sunt offeriores ad comparatione^m animu^m q^uo in assensu
 fidei qua^m a^m nates Detet hoc q^uia ipse r^{ati}o sunt ex parte o^{mn}i^um p^{ro} ipse ve
 ritas ex parte p^{ro} divina natio et l^ume et pia affectu^m v^{er}itatis sup^{er}iter
 adu^{er}ta D^{omi}nos has r^{ati}oⁿe esse offeriores noⁿ t^um offeriores hinc s^uo q^uo noⁿ abone
 dispositu^m ad recipienda^m car^um ad h^uic sed r^{ati}o q^uia tales r^{ati}o noⁿ ofant in hoc
 solum t^um s^uo^m p^{ro}paritatem natem eius sed et s^uo^m obedientiam. Deinde tales
 r^{ati}o noⁿ solum sunt appa^{er} ad ag^um sed et prout tales sunt ardu influunt in
 solum p^{ro}pugnans aut ardu influere et noⁿ offerere offer^um p^{ro}portioⁿe nati tali influxu^m
 ille aut influere est potentior et altioris ardu 1^a est offer^um. R^{ati}o p^{ro}parit^{is} ali^um q^uo
 n^ul^um s^uo^m se esse offeriores noⁿ t^um si p^{ro}sture et inferiori quoda^m modo
 p^{ro}ponat sed hoc est ex dictis s^uo^m facile excludi pot^{est}. Nam 2^a veritas
 et sic p^{ro}posita est infalibilis et maioris aut^um et verit^{as} ad r^{ati}oⁿe
 mandum illud s^uo^m qua^m o^{mn}i^um r^{ati}oⁿe nates plus n^ul^um exedit veritas Dei et
 obscure p^{ro}posita nate l^ume qua^m eund^{em} nates p^{ro}parit^{is} obscuritate fidei
 Nam h^uic excessus finit^{us} est ille infinit^{us} r^{ati}oⁿe s^uo^m q^uo h^uic Dei aut^um
 nulla r^{ati}o aut^um noⁿ pot^{est} subesse falsum et de p^{ro} absoluta l^ume aut^um nati
 aliquo m^o pot^{est} p^{ro}parit^{is} qua^m l^ume humanu^m est valde imperfectu^m et v^{er}
 Aug^{ustinus} ait q^uo contra Aradenciu^m est r^{ati}o verit^{as} p^{ro} manib^{us} tenere v^{er} facile
 varijs r^{ati}oⁿe magnib^{us} variat et v^{er} aliq^uo satis firmiter et constant^{er} tenet
 Tande^m ardu v^{er} q^uia si nos r^{ati}oⁿe noⁿ certis assentirent qua^m p^{ro} vices q^uo
 possimus noⁿ habent ardu fidei v^{er}de superarent vices n^ul^um ingenij nates
 q^uia si p^{ro}pter certitudin^{em} noⁿ excedunt v^{er}de v^{er} per alias p^{ro}parit^{is}
 p^{ro}sequunt aut^um est Dellagiamu^m Quid ipse ad d^{icitur} d^{icitur} Th^{om} 2° q. 1^a exponit
 fide magis quide^m v^{er}de certiorare sed noⁿ illud s^uo^m in quo d^{icitur} a s^uo^m
 nam illa p^{ro} certiorat illud s^uo^m v^{er}o m^ultu^m illud s^uo^m et voluntate. Et fides
 non

Ratio

115^v

quis Nam de re eary e ut nutuo se excludant et sint oppositi Item quia non pot
 Aliter unum est n' nisi habeat unam dnam prorsus univariabilem r in q' d' non
 pot' car si una negat est accidentalis vel accidentis essentialis q' altera quia
 mentra per se supponit altera neg' fundat in illa et quilibet eary pot' sine alia
 manere r' modo videtur minus repugnans hi' et e' sup'obabile quia adfusi
 scilicet et fidei sunt diversorum ordinum et unus no' fundat in alio neg' ad
 alium refer' Non possunt q' ita populari ut unum ad se respondent' p' se quia
 huiusmodi mod' compositionis q' e' extrinsecus ut exet in proposito nunq' accidit
 nisi q' unum d'umpit' d'eri per modum accidentis q'ntum e' aut in p'prietate unum
 no' esse accidens alteri' p'opt' e' r' modo d'icendi. hos habitus posse simul offerre
 unum actum unum p' se et vis formalis qui no' e' scia et fid' sed quidam
 superior utrumq' emittentes r'ntent' Sed hoc et n' e' improbabile i' p'ia sp'ie
 fidei e' sup'is q'ia v' natus q' no' possunt in eadem sp'e d'ra d'no r'ntentari quia illa
 unum r'nt' vel tota e' nabi vel p'p'ia. Consequo no' impossibile e' intelligere habitum
 in simili sp'e r'ntentum q' et actum p'rat' ille actus si habet r'ntentum q'nt'
 habet obm' forte q' d'ed' r' fide nam et fundat in divina aut' et illius q'ntia
 certitudinis no' habet ad eund' q' a r'ntent' ut clara q' obscura r'ntent' r'ntent' ab
 e' quia quaed' scilicet r'ntent' et r'ntent' pendet' d'voluntate' sup'ad r'ntent' r'ntent'
 videt' Obicit Dur' na duo luminosa magnana possunt d' lumen p'oducere
 R' si aut' lumina divergunt r'ntent' nego' p'pue si effect' r'ntent' lumen n' est
 et p'fectura' r'ntent' aliud luminosum Exemplum manifest' in scia et op' r'
 Ideo e' q' modo posse simul hos actus offerre duos actus fidei et scia quia illi act'
 no' sunt formalit' repugnantes neg' r'ntent' assentandi r'ntentio n' r'ntent' nam
 licet una sit evidens altera mendens hi' esse r'ntentiones r'ntent' r'ntent' fundat
 in s'bu' ad d'e in illis seu in h'ntent' in actum solus vel habitus In r'ntent' r'ntent'
 solus quatenus hoc vel illi modo r'ntent' Et r'ntent' quia qualiter nunq' actus
 in se magis repugnat qua' habitus Et hoc r'ntent' e' valde probabile et de pot'
 absoluta no' dubio quis possit simul esse In ex' n' rei et p'pue ex r'ntent'
 humani ingenii probabile fortasse e' no' posse simul exercere r'ntent' r'ntent'
 p'nt' quia d'icere duos actus quosdam e' valde difficile r'ntent' r'ntent'
 R'ntent' r'ntent' r'ntent' actus no' sunt formalit' r'ntent' hi' r'ntent' r'ntent'
 r'ntent' repugnantes va' esse libere et r'ntent' obscur' et r'ntent' Et deo r'ntent'
 q' d' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 dem p' et ex' q'nta nisi satis r'ntent' p'cedit quia hoc modo possunt
 accommodari multu' r'ntent' p'ntent' et d' r'ntent' in Aug' r'ntent' de r'ntent'
 q'nt' quid e' fides credere q' no' vides et Greg' q'nt' in enang' qua' apparent'
 q'nt' evidenter fidem no' hnt' deo r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 Et d' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 parte s'bi ad fidem sic r'ntent' illud r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 e' r'ntent' tanta scilicet esse repugnancia inter habitus quanta e' inter act' et e'
 r'ntent' et p'pue in actibus r'ntent' qui r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 intrinsecu' un' habitus duo p'fecti possunt esse simul et non actus Et in r'ntent' et r'ntent'
 habitus r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 ad diversos r'ntent' possunt esse simul s'p' r'ntent' no' possunt Et r'ntent'
 possunt r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 r'ntent' fidei no' posse esse r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 habitus et scia non posse simul esse vide Caiet' s' et Car' in q' r'ntent'
 r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 no' vides r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 videri et no' videri e' esse in tenebris et in luce R'ntent' n' id no' sequi r'ntent'
 legendo Nam qui credit solus non videt per fide' et hoc no' e' in tenebris
 r'ntent' alia r'ntent' possit videri et h'ntent' r'ntent' r'ntent' r'ntent'
 in actus no' per habitus solus h' no' videt nec e' in tenebris

accidente. Dum autem patet quia cuiuslibet actus sit superius legit et in omni sub 117
 hoc boni superius quod sub est honeste. Quia quia non potest esse actus volens forte
 liber et superius et malus vel indifferens ex spe sua quod videtur non potest alteris quia
 si potest esse malus ille actus non est ex preta intentione finis et hoc non quia
 nullus credit in honesta et honesta propter primum finem et proprie in honesta
 bene et diuini sicut nec contra autem honesti potest videtur ad aliquid primum
 Et 1^a omnia est de eadem fore non excludit ab hoc actu malitia quia potest
 quia ab aliis circumstantiis. Tunc quia ipsa intentio est honesta. N. q. talis dicit
 videtur ad prudentem considerationem primum et particularium. Tunc id fiat per se
 arguitur vel nalem finem et quia illa volens non est sine ratione et exaltatione
 Dei Deus aut mouet in et quomodo potest rationabiliter respondere quod potest
 magis nisi vel illum actum superius vel potest magis potest esse malum malitia sub
 vere inherente quod addo inherente quia et excludit an potest quia extrinsece
 denominari malus quia non potest nec illi in potest quia magis proprie loquamus
 et statim in extrinsece magis in contradictionem videtur regent finem in extrinsece
 quomodo sit actus et ex obia habeat honestatem et ex magis non potest esse
 malitiam. Ad 1^{am} non potest. Quia quia qui potest ad finem accedit si potest ex malitia
 minus in facit non vere creditur in fide et infusa atque ad hoc in habere
 volens de quia loquimus tunc primum in quia ablatio illa malitia in redderet et
 malitia mutaret finem et esset parat. ad mutandum. Si non contingeret aliqua
 interis vere esse persuasum fidem in nam et diuina et tali volens illa respectu
 finem simul ordinaret et referret finem credere ad finem non bonum ista non
 resignant. Et in tali actu in volens quia a SS. est. non est bona atque illa
 malitia finem illa ratione alia volens primum quia potest in exteriori quia
 in interiori actus videtur quia non est honesta primum primum volens neque primum
 mouet ad illum habitum. Denique nullo in informat vel efficit illum actum in
 exteriori seu confessionem fidei aliquid in informat malitia illum respectu ad finem
 finem. Ad 2^{am} non potest. Quia actus fidei qui est in intellectu primum potest ab actu in
 luntate vel quod exercitum et ibi exercitum simul ut sit in primum quia fidei
 vel quod exercitum tantum ut sit quando in aliquis habet consuetudinem aliqua
 credendi in primum ratione requiritur semper voluntas superius et finem sicut
 volens non est mala nec esse potest ita nec actus illi. Tunc neque ab illa informatur
 in posteriori in non semper requiritur voluntas superius quia in eo qui habitus
 credit satis et ut volens quod exercitum ad considerationem primum fidei ut potest
 actus fidei exercere et ad sua dubia pari potest voluntate quod a nati et interdu
 est mala et ab illa potest finem actus illi denominati et infirmari quia
 fortasse id raro accidat nam ista primum intentiones semper magis referunt
 ad exteriores actus quia ad interiores. Et ex diuis in ista ratione illi actus
 fidei si debite fiat in proprio genere et spe esse actum virtutis non solum quod
 charitate informat sed et procedit ab actu volens proprie bono et perfecto
 in sua.

Ratio 2^a actus fidei ex se potest esse meritorius et semper erit si adsint alia in
 diuina merita. Est recta de fide Gen. 15. credit Abram Deo et reputatum
 est illi ad iustitiam. Et D. Farolus exponit de merito augmento gratia ut Trident.
 et explorat Rem colligit ex toto act. 11 ad Gal. et ad Eph. 2. Gratia est saluati per
 fidem Rom. 10. corde creditur ad iustitiam. Ratio 2^a ratio est quia actus fidei est superius
 bonus et liber quod si libere sit gratum erit meritorius. Et que ad meritum. Cuius
 hoc quod 2^a ar. quod diuis inter actum fidei et gratiam. Nam actus scilicet potest esse
 interdum meritorius ratione exercitum non specificis fides in utraque non est meri
 toria quia utraque non est libera quod vera est et suo in bonum est habitus in arrium
 sit in actus ut D. 15. ibi ad 2. notandum non actus opinionis non solum potest esse meritorius
 quia interdum est honestum exercere talium actum sed potest proprie non esset bonum et
 specificis Nam eligere opiniones magis consentaneas religioni et pietati est bonum

Ratio

est sicut qd dicitur partem esse illam partem volentem quoad iustitiam. **Efficiens 118**
 no est ipsa po adita diuino auxilio et habitu infuso finalis iustitiae uia
 no quia ad illius finem superioris ut sed quia e sumus ex medijs tanqua disposi
 tio ut dicitur sequenti dicitur. Ex quibus et constat qui sunt effectus huius actus
 fidei socialis per se patet. Est u nos facere credentes in genere et efficiunt
 nullam peccare et punire habet sed e disp ad eum habitum et pot esse merito
 gra et illa ut dicitur in uodammodo et moraliter nos excitat ad actus bonos et
 uirtutes. Et hoc in d. th. tribuit illi duos effectus scilicet timore et purgationem cordis
 moueret aut timore non quia et spes et alij huius motus non oriuntur et ex fide
 sed quia regulariter a timore colla mittere salus credentis que in puritate cordis
 quasi consummat. Et ita sub ij duobus effectibus oes alij bonos motus quasi no
 comprehendit. Efficit aut ear fides ut dixi no per se sola neqz efficaciter inferendo
 necessitate ad excitando et moraliter loquendo mouendo quauis ho quia libet e possit
 no consentire et non ut sua fide licet effectus timoris interdu quasi uolui se.
 no non solum credita sed et audita. Et dicitur fidei quom actus ipse factus treme
 factus e Paulo dicitur et eodem in Aug de ratiocinatione uirtutis. s. dicit frequen
 ter hoc fieri et timore dei percutit que uia ut dixi ex m. de gra patet
 solum subiecto ut de sbo remota et principali fidei hoc e de pars in quibus potest
 esse actus fidei dicitur. Quidam aut qd quas de arg et i. eod tractat. Obi.
 in ac. s. p. s. quia in proprijs locis latij cogimus. Subi aut hinc actus solum ee
 in creatura que uol uolunt que pot considerari et in ra uel in termino uel
 damnationis uel beatitudinis.

Ratio fidei et pot inducere probari. Ratio e quia uol nat. ois talis creat. est rapax
 actus fidei cum beat. Martin et uolunt. Item uol finis quia talis creat. ois
 ordinat ad finem suum no uisionis dei. Item et uol qd efficiunt fess quia
 ois parata sunt diuina gra ad cred. ut in m. de gra. Dixi. Sub ista aut
 uolunt uol uoluntis respicendo et aias purgationis que sine controu. actus fidei
 habere possunt et hinc quia adu. peregrinant a dno. Item placet deo qd no
 fit que fidei teste. Paulo in ijs qui non uident. Demq. habent cognitionem
 super bon. et sunt iusta. hoc aut cognitio no est alia ab illa fidei quia tu no
 uident hinc obseruante. Dico in in rone per se loquendo quia per actus seu facta
 aliqua spone poterit contringere uolunt no posse habere actus fidei. Dicit aut
 illa suppositione ut si no uolunt fidei sufficienter proposita uel recta si beat
 heresim fidei contraria. De quo qd perahare de difficultate.

Ratio fidei et pot inducere probari. Ratio e quia uol nat. ois talis creat. est rapax
 actus fidei cum beat. Martin et uolunt. Item uol finis quia talis creat. ois
 ordinat ad finem suum no uisionis dei. Item et uol qd efficiunt fess quia
 ois parata sunt diuina gra ad cred. ut in m. de gra. Dixi. Sub ista aut
 uolunt uol uoluntis respicendo et aias purgationis que sine controu. actus fidei
 habere possunt et hinc quia adu. peregrinant a dno. Item placet deo qd no
 fit que fidei teste. Paulo in ijs qui non uident. Demq. habent cognitionem
 super bon. et sunt iusta. hoc aut cognitio no est alia ab illa fidei quia tu no
 uident hinc obseruante. Dico in in rone per se loquendo quia per actus seu facta
 aliqua spone poterit contringere uolunt no posse habere actus fidei. Dicit aut
 illa suppositione ut si no uolunt fidei sufficienter proposita uel recta si beat
 heresim fidei contraria. De quo qd perahare de difficultate.

Ratio fidei et pot inducere probari. Ratio e quia uol nat. ois talis creat. est rapax
 actus fidei cum beat. Martin et uolunt. Item uol finis quia talis creat. ois
 ordinat ad finem suum no uisionis dei. Item et uol qd efficiunt fess quia
 ois parata sunt diuina gra ad cred. ut in m. de gra. Dixi. Sub ista aut
 uolunt uol uoluntis respicendo et aias purgationis que sine controu. actus fidei
 habere possunt et hinc quia adu. peregrinant a dno. Item placet deo qd no
 fit que fidei teste. Paulo in ijs qui non uident. Demq. habent cognitionem
 super bon. et sunt iusta. hoc aut cognitio no est alia ab illa fidei quia tu no
 uident hinc obseruante. Dico in in rone per se loquendo quia per actus seu facta
 aliqua spone poterit contringere uolunt no posse habere actus fidei. Dicit aut
 illa suppositione ut si no uolunt fidei sufficienter proposita uel recta si beat
 heresim fidei contraria. De quo qd perahare de difficultate.

Ratio fidei et pot inducere probari. Ratio e quia uol nat. ois talis creat. est rapax
 actus fidei cum beat. Martin et uolunt. Item uol finis quia talis creat. ois
 ordinat ad finem suum no uisionis dei. Item et uol qd efficiunt fess quia
 ois parata sunt diuina gra ad cred. ut in m. de gra. Dixi. Sub ista aut
 uolunt uol uoluntis respicendo et aias purgationis que sine controu. actus fidei
 habere possunt et hinc quia adu. peregrinant a dno. Item placet deo qd no
 fit que fidei teste. Paulo in ijs qui non uident. Demq. habent cognitionem
 super bon. et sunt iusta. hoc aut cognitio no est alia ab illa fidei quia tu no
 uident hinc obseruante. Dico in in rone per se loquendo quia per actus seu facta
 aliqua spone poterit contringere uolunt no posse habere actus fidei. Dicit aut
 illa suppositione ut si no uolunt fidei sufficienter proposita uel recta si beat
 heresim fidei contraria. De quo qd perahare de difficultate.

Confessio v^o fidei foris et per se de ea loquendo pro obio foris habet ipsa Dei veritatem 120
Nam hoc volens confitendi fidem per se est hoc motum ad fidem adhibere i^a re
veritati non solum mente sed et verbis et opere i^a uno. Ratio notandum dicitur
a cultu debito excellentia Dei Aliud n^o est cultu Deo tribuere aliud subire de his
et auct^o Dei n^o solum iudicium sed et sermonem q^o nullo m^o velle illi contra
dicere. Conf^o a contrario nam negare fidem exteris p^ortat est ipe auertere
a fide i^a re contrario religionis vt suo loco ostend^o a contrarijs

Dico 3° Confessio fidei per se formalis ad eandem virtute spectat ad qua ipsum cred
ere collige ex D. Th. q. 7. ar. 1. et prob^o n^o eius qua i^a actus p^ortat ad eandem
finem proximum virtutis actus aut^o habet eundem finem prox^o ut in se aliquo
dubio sunt fin^o ad eandem virtute spectant vt in q. 2. ar. 2. ostendimus q^o n^o i^a actus
participant vnam rationem forlem s^o vt n^o p^ortat i^a verit^o in qua nitit^o et voluntas
credendi et voluntas confitendi fidei q^o ad vnam virtute pertinent isti actus que
ut in se sunt diuersi qua diuersi n^o participant illam rationem vnam tande^o cont^o
ex ordine et dependentia i^a actus vnam nam q^o qui est confessio ex priori p^ortat
per se et ex eo ord^o qui est credere. Fuit illud p^ortat vt i^a credi p^ortat q^o et
for^o q^o credimus p^ortat q^o et loquimur fides aut^o ita subordinati conueniente
ad vnam virtute reducunt^o vnde

Dico 4° exteriori fidei confessione veritas hinc et esse actus exterioris fidei q^o
et a fide qua est in illis prox^o et immediate d^origit et ab illa via ostendit^o veritas
qua est volunta^o in fide immediate imperat et p^ortat illa recipit sua formalis voluntate
hoc totu^o patet ex dictis. An v^o iste actus debet dici illius vel imperat a fide
quod est de hoc in p^ortat nullus actus exterior est eius ab illa vel velle sed p^ortat
dici immediate imperat^o s^o vt vocant^o secundario dicitur sed n^o immo^o vt in loqu^o

DISPUTATIO

De actu fidei prout est medium necessariu ad salutem

Tractat^o hoc D. Th. q. 2. ar. 3. Nam licet hoc videret^o debere esse i^a disputatio huius
quia pertinet quod dicitur ad q. 2. ar. 3. et cum distitit in huius locu^o et facili^o erat d^o
Est in hoc loco distinguenda duplex n^octas. Alia vocat^o n^octas medi^o Alia p^ortat illa
est in rebus que p^ortat non pot^o comparari salus h^o solum est que aduersus p^ortat
et est necessitas ad vitand^o i^a p^ortat aut^o cap^o hab^o p^ortat esse ratione h^o
et vnam manare ex alia. Nam per se ex propria re^o distitit sunt Necessitas i^a
medi^o v^o est et actus v^o et alijs rebus Necessitas v^o p^ortat est in actus v^o et
alijs rebus. D. Th. q. 2. ar. 3. hoc v^o p^ortat tractat de v^o necessitate. In ut re^o sit
clarior h^o solum dicitur de necess^o medi^o. De p^ortat i^a p^ortat dicit^o in q. 2. ar. 3. huius
n^octas ad qua^o oia moralia referuntur. Distinguenda est illa duplex salus s^o Alia est i^a
qua p^ortat est i^a iustitiae et remissione p^ortat Alia est salus v^o q^o i^a gl^o

v. credere aliquid sub natam sit medium ad vtriusq^o salutem necessariu

Delagius negat^o hoc Nam in lege voluit hoc posse saluari per solam cognitionem
n^octam in lege v^o scripta et p^ortat gra^o fidei. Vnde multa reuoluit^o h^octas qua
p^ortat credere q^o p^ortat ad aures hominum. In istam et fidem negabant esse
sustentem vel oia per am^o ista refert^o h^octas. Id lib^o de gra^o d^o 1. 41 et lib^o 2. 25
Et ex parte aliqui alibi in huius errore iudicant De quibus postea.

Dico 1° Semper et oia tempore fides superior^o fuit Est et est medi^o nec^o ad v^o reg^o

imperio suo non cognoscendi. Et ex ipsa experientia qua videmus facillime negotio hominis 121
 errare in cognitione veritatis, precipue qua ad Deum pertinet, satis constare potest
 indigere generis humani aliqua cognitione superiorem, seu directione superiore qua
 movet ut in finem suum tendat. Quod vero tunc est, per directio sit in particulari
 sua fides, sed non potest tunc illis rationibus quas sicut attulimus.
 Dico 2° hanc fidem que est necessarium medium ad salutem, esse debet explicitam de Deo
 ipsa seu de rebus qua ad ipsum pertinent. Et non aliquos Deos qui voluerint
 satis esse credere in genere bonum honestum et rectum, eorum esse sequenda quia
 illi simpliciter continentur Deo, sed est eis erronea sententia et contra veritatem est fere
 recta de fide. In qua sunt explorandi duo termini quid sit simpliciter et expli-
 cite credere. Dubium non sumit potest Deum ut credere explicitum sit credere distincte
 penetrando in viam rebus qua creduntur, ita ut is qui credit sciat se explorare.
 In oppositum hoc est simpliciter credere erit confusum et credere cum imperfectione. Et hoc non
 non sumit in proposito quia illa explicita fides nunquam est nisi ad salutem in spi-
 ritibus per se quod vere est impossibile, talem modum fidei nullis hominibus indiciis
 satis de imperfecto non apprehendere et tenere res fidei. Explorandum vero eius ad vias
 remittere. 2° modus est ut explicitum credere aliquid, sit illud ut se credere, ita ut
 actus fidei terminetur ad rem ipsam qua de creditur simpliciter, et credere est credere
 aliquid non in se sed quia continetur in alio ut, nisi quod mirari non potest, credit explicitum
 qui credit Deum esse hominem quantumvis nihil aliud sciat explorare. Simpliciter vero re-
 dit illud mysterium qui credit se debere salvari per precium aut per suum et hoc
 non utrumque in se terminatur. Tunc patet ratio ex illa scriptura. 11. Procedente ad Deum est
 credere quia est et quia remunerator est sine qua impossibile est placere Deo
 contra et pro re citati plane ad dorem hoc est sunt evidentes per se ex ratione ipsa fidei
 qua est credere Deo dicenti impossibile autem est credere Deo dicenti nisi cognoscat
 ipse aliquo modo cognitione non minus perfecta et sicut dixi 2° ex ratione si
 spei et charitatis quia oportet amare superiorem istum Deum et si ipsum sperare
 et necesse est prius ipsum cognoscere et superius 3° quod proprie dicitur fidei et sicut
 ad minus est Deum ad cuius cognitionem vera omnia revelata ordinantur. 4° si aliqua
 fides necesse est ad salutem maxime illa qua est de isto primo articulo. Obiicitur
 sequi eum qui credit aliquem errare circa Deum, et si sit ex ignorantia imminu-
 bili non posse salvari quod non plane falsum sequella patet quia ut dicitur d. 15. q. 2. a
 art. 2. et ad 3. et q. 10. a. 3. qui errat in aliqua re pertinet ad Deum, nihil vere
 cognoscit de Deo quia ut dicitur q. 1. metaph. Simpliciter autem vere prorsus ignorat
 aut non vere cognoscit unde Hilarius in ep. 1. dicit deos infideles fugere Deum
 qui non est. Item Aug. in Enchir. c. 5. Resp. tunc est esse sano modo interpretari
 Non enim est dubium quin cum non errare circa Deum possit esse vera cognitio de illo.
 Nam si quis potest habere per se Deum esse et errare circa Trinitatem. Immo
 Catholicus habens veram fidem superiorem si ex ignorantia imminibili erret in
 aliquo attributo Dei non perdit fidem. Et quoad hoc fere eadem est ratio de tali
 errore et de ipsa ignorantia. Quare sicut in ignorantia esse potest vera cognitio
 ita est in tali errore. Quare vera in eo qui sic errat possimus considerare
 duo, videlicet perse separata ut Deum esse infinitum et esse immutabilem. Ex
 quibus unus est falsum et aliud verum. Possunt 2° considerare quidam quasi actu
 quod ex utroque iudicio resultat nempe quidam deus infinitus et immutabilis qui re-
 vera non est, hoc quia ille qui errat non connectit unum fidei cum alio deo.
 propria et phisice non ita errat ut nihil vere cognoscat quantumvis si voluntarie
 conret moraliter illi imputetur quod falsum Deum fingat et deo moraliter de nihil vere
 cognoscere.

u u
 R P terr.

121^v

Dico 3° ea quae credi debent Deo non solius sunt ex ijs quae lumine naturali nobis quae
 manifestari possunt sed et nec^m est credere de Deo aliquid superle. (concl^o no^o e^o ta^o certa
 et credens fit e^o ita vera et contraria no^o sit probab^ois. D^o quia e^o r^ois doct^ory
 tu Mag^o in 3° d. 24 et D. 75. h^o et e^o 2° 713 ar. 4 ad 2 et q. 8 de ver^o
 ar. 19 de canu^o relet^o de sacram^ois parte 2° 2° qua^o vade probab^ois colligi^o ex
 oib^o locis et testimonijs adductis quae oia loquunt^o de fide. e^o r^ois quae h^ou^o
 in tactu^o excedunt q^o propter Paul^o in eius def^one posuit arg^o no^o appar^oide
 e^o r^ois quae h^ou^o r^ois investigari no^o possunt ut si p^ois exponit^o Et ibidem
 subdit eam fide^o esse sham^o sperandary r^ois quae sine Dubio supernales sunt
 Juxta illud Cor. 2° Oculu^o no^o vidit Deus absq^o te. In memoria^o Paul^o multa
 qui per fidem salvi facti^o sunt semper me^o r^ois memorat^o credidit^o aliq^o sup^ole
 Et tandem concludit o^o a longe respexisse rales te p^oiam et beatt^o unde
 Aug^o 2° de gra^o 2° 41 Inter exteros Pelag^o ponit q^o dicit^o reueloem r^ois
 superlum^o esse quide^o utilem ad salute^o sed no^o nec^o an^o Dicit^o vlt^o arg^o in et p^ois
 o^o r^ois facta^o de necessitate cognitionis Dei argent^o et de cognitione r^ois sup^olum
 Dei qua^o talis fides erigit^o propter amore^o et spem^o super^olum q^o opt^o ut per eam ha
 beat^o cognitio^o finis ultimi et beatitudinis sup^olum Nam in hac^o tendunt p^ois rales
 infusa^o et spem^o Dicit^o si o^o r^ois cred^o essent mere^o naturales no^o esset cur a nobis
 exigeret^o rales sup^olum e^o r^ois quae r^ois nec^o e^o ut sit^o sup^olum fides eade^o e^o ut sit^o
 de sup^olum rales p^ois rales differemus in sequentibus Sed contra no^o ad h^ou^o
 solius requirit^o ut accidens ad fidem credat^o Deum esse et esse remuneratore^o
 qui sunt oia^o natia^o R. 1° D. 75. q. 2 a. d. ad i. d. Paulus asserere^o opt^o rales
 hac^o no^o vero dicere^o hac^o sufficere^o 2° d. d. Paulus loqui^o de remuneratore^o sup^olum
 ut patet ex toto^o discursu^o in et ex ijs quae sa^o dicimus

Quid fuerit nec^m explicit^o credere ante x^o d^oni adventum.

Difficultas h^ou^o rales sit in medio^o incarno^o et Trinitatis Affirmant^o n^o aliq^o
 semper fuisse nec^m ad salute^o hac^o explicit^o credere Ita mag^o in 3° d. 25 sentit
 d. Hugo de 5° v^o d. lib. de sacram^ois p^ois 6° fuit d. Aug^o id^o cu^ont^o 1° 42 et
 2° de gra^o 2° 24 et 26 et ep^o 157 d^o nemine^o v^o fuisse^o rales salute^o
 qui non fuerit x^o d^oni reuelat^o

Dico 1° in o^o tempore fuit nec^m aliqua fides x^o d^oni atq^o adeo incarno^o et Trinit.
 ad iusticia^o et comparanda Est de fide q^o de fide e^o x^o esse^o rales re
 demptore^o o^o rales et sicut o^o in sham^o p^ois ita o^o qui iustificat^o
 in x^o iustificat^o nec^m e^o in aliquo alio^o rales ut art^o 4 d^o fuit o^o p^ois
 tes^o p^ois remissione^o p^ois arripere^o per nome^o eius h^ou^o Cor. 15°
 ad Timoth. 2° Rom. 5° Ino^o tota^o illa^o epla^o et ad Gal. hoc^o p^ois p^ois vult^o
 Paul^o nemine^o iustificari nisi in fide x^o Rom. 3° iusticia^o per fidem Jesu x^o
 fidem depint^o Trid. sess. 6° in p^ois vbi^o alia^o ex script^o adducit^o Et Aug^o late
 de n^o et gra^o a rap^o 2° et de correpi^o et gra^o 7° d^o et o^o qui no^o audi
 erunt euang. non fuisse^o salus sine fide x^o h^ou^o de 19 rales fuit^o r it
 et lib^o 1° mag^o duas eplas^o Pelag. 1° 2° ep^o 3° 4° Greg^o hom^o ib^o in ex^o h^ou^o
 Hier. Amb. Ansel. Cyp^o p^ois docta^o loca ad Rom. et ad Gal. Eusebi^o h^ou^o r
 Rad^o v^o solius sumit^o ex^o quales lapsu^o q^o h^ou^o et ex^o rales p^ois d^o Na^o rales Rales
 o^o post lapsu^o nascent^o in p^ois nullus sibi potuit esse^o rales in ut fides
 scilicet voluit^o Deus ut o^o eam per x^o arripent^o Et deo o^o et voluit esse^o
 not^o an^o x^o fidem per qua^o ipsi ut rapiti mirent^o Nemo n^o pot^o arripere a x^o infu
 xum sup^olum vita^o nisi sit^o illi sup^olum rales qua^o rales p^ois p^ois
 per

Ral

DISPUTATIO

de habitu fidei

125^v

Disputat de hac re D. Thomas q. 4. 5. 6. quoniam in illis multa dicitur quae ratio sunt
et hinc illis conveniant. Et illa idem sunt a nobis exposita. Multa est quae de
hoc habitu in spe dicitur. Habetur dicta sunt a nobis in genere in ma^a de gra. Et deo rem
sunt brevisserim expeditimus.

Q. Habitus fidei sit intellectus vel voluntatis?

Sapientius hunc habitum esse in illius esse superius in sta sua et per se infusa hoc
patent ex ma^a de gra. quibus addimus 3° hunc habitum esse in intellectu. Probi^o et ex dicitur
quia in illa po^a habitus ruius e^o artus. Sicut ad Gal. 1. Instructi in hac et in cog
divinas habitudines illius. Propter q^o fides in scriptis inferendi veritas gra. s^o 63. qui hoc
solum istam exponente sic. Miltentano. 4. Dubitabit^o an hic habitus qui e^o in intellectu fidei
comis sit in una re vel in collectione multar^o. Dicitur aliqui in infuso hoc habitus tria - sicut
infundit species habitus et lumen gra. Et non est infundit aliqd lumen quia in cog
ho sit per aliqd lumen vnde dicitur in illis dicitur veritas a tenoris in admirabile lumen
Et ad cor. 4. Fluxit in cordibus vestris et ad alios. In parte sicut sanctos in
Lumine Deniq^o inter Theologi distinguunt Lumen clara patris et Luminis obscuro via
Dicit^o hoc lumen non esse aliqd distinctu ab habitu fidei sed eade^o qualitas quatenus. Resp^o
videtur q^oam d^o habitus quatenus manifestat^o dicitur de lumine sicut et in patris eade^o
qualitas e^o lumen manifestans omni dicitur e^o vici^o ipsi po^a ad elargienda sunt visionem
sunt et in naturalibus. Lumen naturale intellectus non e^o quid distinctu ab ipsa po^a et vici^o Resp^o
e^o quoniam illa e^o sit necessitas ad fugienda distinctionem uno mag^o via conveniens ad
illigendum illa cum habitus sit superior sicut ad elargienda ad d^o cora obis. Suffici
enter propositu^o hoc in ma^a illud manifestat et non alia. De sperantia. 2° dicitur nullus de spe
aut nos apprehendimus res vnde non prout utre sunt sed imperata prout per creaturas hoc
ignimus. Et deo ad talem apprehensionem superiorum species latet. Quod et patet item
sed de quia ante assensionem supernalis fidei h^o dicitur tota ad habitio quae ad illum requirit^o
et consequenter procedunt h^o dicitur veritas. Illa vbi sunt infusa sed arguenda quia
ante dicitur fidei nihil suspensibile. Intu^o d^o per manes et per modu^o habitus. Et quibus
relig^o vna solam qualitate infundit in intellectu. In dicitur habitus fidei. Dubitabit^o 2° dicitur
et d^o 75. q. 2. ar. 2° ad 3°. Et dicitur sicut ibi. Vtrum hic habitus sit in intellectu. In dicitur
vel speculativo consequenter e^o ipse sit speculativus vel practicus ad in simili. Disputat
p^o 2°. Et p^o 2° q. 3. de beatitudine. Et deo. breviser quia res clara e^o d^o sicut. Resp^o
In tali beatitudine cognitione quoniam sunt tria speculativa quae ad practica da in
superioribus speculativa h^o dicitur quae ad Dei cognitionem spectant ut dicitur esse
primus Practica quae referunt ad bene operandu^o ut dicitur esse super oia d^o
gendum utraque. 2° tria fides complexu^o quia utraque e^o participant equo
viam fidei sub qua fides indicat quia illa dicitur Deus dicitur vnde ea sunt nobis equo
certa hoc igitur hoc fides dicitur habitus speculativus et hoc illi tria nariq^o et primi
patet foveant quia sicut convenit ratione d^o primarij qui e^o Deus ut s^o dicitur et
In e^o dicitur habitus practicus q^o nomen minus principatu^o vnde utrumq^o illi in
scriptura tribuit^o 2° cor. 3. Nos autem revelata facie gloriam d^o sperantes et
ad Ephesos. 2. ut possitis comprehendere. Et dicitur et in q^o 9. sicut rursus ut rursus
Sed dicitur et ad Heb. 11. fidei illigimus aptata esse servata dicitur. De practico ad Gal.
5. fides per caritatem operatur. Facit et fides cooperatur operibus. Altra dicitur ad
Heb. 11. utrumq^o complexu^o e^o in illa dicitur. Fides e^o ista res oper. q^o ad practi
in referre. Argumentu^o no^o apparentiu^o ad speculationem e^o vnde vnde fides fidei. Resp^o

126^v Et illa inter se comparando tribunt iustitiam vobis ut aperte patet Arator.
Quorru si in hoc fuit qd e fides iustitiam a consummatione distingamus coue-
nimus illud esse in velle

v. fides quamvis una sit recte in formatam et informem distinguitur

D. Th. q. 4. ar. 4. s. 2. 6. Primus error ad hanc pertinet est Lutheranoꝝ
distinguentiu triplice fidem historica miraculosa et promissionu et 3am sub
distingunt in generalem et specialem et hanc vltima Johne esse dicunt vera fidem
reliquas abusu vñ concludunt vera fidem nunq separari a iustitia sed
vident distinctionem 4a fidei in formatam et informem qua sal. hñ no sine magno
etiam detrimento a iohannis fuisse ~~mutata~~ mutatum fuisse Roar. ar. 8.
Sed non hanc errorem dice satis in m. de gra. et ex ibi dicitur supponimus fidei
ad iustitiam requisita no esse illam supernaturalem fidei promissionu suo neq illa
esse possibilem sine superbi genere. Supponimus 2 ex 5a dicitur in hac m. omni
fidem qua vere credit reuelata a Deo esse vera fidem sine illa qua credit
pertineant ad historiam suam ad promissionem. Omissio 3o errore

Est 2a sententia qua D. Th. hñ et Mag. in 3o. 23 dicitur fides forma-
tam et informem esse duos habitus spe. distinctos atq. adeo aliquid habitus fidei
esse in hoc modo qui in potestate no maneat. Tenet hanc quoda glosa in rub-
rica extra de Summa Trin. et fide hñ catholica. Et Clementina vna eode. 4o

Dico 1o supernaturalem fides una e sbe in oib. fidel. et vna n. in singulis creden.
Est vñ Theol. in 3o. 23. alij ex Aug. 13 Trin. 1. 2. Et Paulo ad Eph. 4
vñs Deus vna fides. Nam loquitur ibi fides vna posita pro rebus creditis in qd
est sensus eade. reuelat. et credit. atq. adeo eode. m. debere oes fideles

credere vñ fidei. At fidem in oib. esse vnam. Et arg. no quia veritas re-
tatis sumit ex glo. forte sed in oib. e. de oib. forte factis fidei et idem
mod. attingendi. materia oib. ut s. ostendit e. 2o. Cont. na. ostendimus 2a

fidem qua nunt. e. in Egl. esse eundem rōis in fidei precedentiu patra.
2o a fortiori. Ex quib. et patet vlt. pars concl. Nam si se habent oes
fideles ad oes veritates fidei quas oes sumit. credunt ita vnus fidelis ad
oes quas ipse credit. 3o si oes illi credunt fidei eundem rōis. Ita vnus fide-
lis credit oib. et singulis veritates fidei eundem rōis qd vnus habitus quia

et a vna unitate formali. Sui et et unitate operata ad vnus in eodem
ob. multiplicent virtutes. Intel. gimus aut. sumit eundem et eode. tempore.
na. successiu. si vnus admittat fidei poterit pariter alia n. distinctam
comparari. vñ et aduert. e. qd licet in habitib. acquisitis nonnulli Theologi opinat. ad-
sent. non esse vna nisi per aggregum. vultib. hab. in de. fidel. vnica. fore oes

volunt no solum esse vna veritate sed et vnica esse. Et hanc qualitate inharere
in illud. Patet ex Gab. in 3o. 23. q. 2. Almaino q. 3. Marro. q. 4. ar. 1.
Et rōis e. quia rōis sub qua oib. fidei e. vnica et simplicis et eode. m. creditur. Rati-
vniuersa. na. in fidei ut in superiorib. dix. Ex quo et illig. circa motam nra

fidei posse esse duos specie. distinctas scilicet diuinam et humanam. Et hanc pot. posse
tante esse. multiplex iuxta varia motua in diu. vnica t. esse pot. quia in ea sanq.
et vñ. e. vna vna et eade. rōis assentiendi.

Dico 2o har. fides eadem sbe et n. manens pot. successiu. esse formatam et informem
vna dicitur conuenienter a Theologis trad. et expl. In hac concl. opt. 1o expli-
care et errare rem. Denique inueni. modū. Rati. e. eundem n. habitū. fidei
vniuersa. posse esse consummationem rōi habitū. hanc t. et gra. et separati. nascere
ab illis

per mortale per qd fidei non sit contr. non minuit quia dicitur fidelem per quinosi 129

per multiplicatam non tollit un p nec per singula minuit sed destruit oia ut ia dixi -

Expo per solum manet nonnulla dicitur corra corruptione huius habet et consequenter

explorabili nus in quibus dicitur qd statim maneat Notm qd fidei corruptio posse vel in sua vita vel post.

Questio 10^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa
pars minus corra. et corra. de fide. quia habitus fidei no pot perire nisi per pecc. mort. sicut neg.
ipsa et non per pecc. mort. dicitur de fidei infidelitate. ut in m. de gra dicitur d. 6. c. 1. dicitur
Pars aut. aff. est corra. dicitur. 2. q. 3. ar. 3. et alioq. in 2. d. qd dicitur ex. dicitur res:
6. 15. dicitur per infidelitatem fidei admittit. vera quide. e. id dicitur dicitur et non consequenter
tm facit rem. sicut de fide. Cuius et ex. tm. sunt a. fidei qui dicitur infidelit. et dicitur
esse extra. Et tam. et tunc. qd fidei infidelit. e. fides. Dicitur. aut. hereticus. no pot
elucere vera. arti. fidei. e. oia. infidelit. ad relinquendum habitum. e. si quis infidelit.
vellet converteri ad fidem. dicitur. qd et no. alia. no. posset. comparare. habitum. fidei
q. nec. in. simili. dispositione. pot. relinquere. retentum. e. in. m. de. gra. eandem. esse. rem
de. resurrectione. et. infusione. istoy. hab. tande. a. simili. per. unum. arti. char. m. m. m. m.

Contra. riuus. amittit. tota. charitas. i. a. simili. contra. sicut. dicitur. 2. q. 3. ar. 3. dicitur. m. m. m. m.

Questio 11^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

corruptus infusus et pariter provenire. per. ex. dicitur. et. pariter. apprehensione. seu. captu.
sua. vel. intentione. magis. seu. intentione. ad. assensum. ad. eandem. dicitur. dicitur. riuus. quia. quia.

Colligitur. quod. ex. quibus. dicitur. in. dicitur. non. manere. vera. sciam. Theologia.

Questio 12^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

corruptus infusus et pariter provenire. per. ex. dicitur. et. pariter. apprehensione. seu. captu.
sua. vel. intentione. magis. seu. intentione. ad. assensum. ad. eandem. dicitur. dicitur. riuus. quia. quia.

Colligitur. quod. ex. quibus. dicitur. in. dicitur. non. manere. vera. sciam. Theologia.

Questio 13^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

corruptus infusus et pariter provenire. per. ex. dicitur. et. pariter. apprehensione. seu. captu.
sua. vel. intentione. magis. seu. intentione. ad. assensum. ad. eandem. dicitur. dicitur. riuus. quia. quia.

Colligitur. quod. ex. quibus. dicitur. in. dicitur. non. manere. vera. sciam. Theologia.

Questio 14^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

corruptus infusus et pariter provenire. per. ex. dicitur. et. pariter. apprehensione. seu. captu.
sua. vel. intentione. magis. seu. intentione. ad. assensum. ad. eandem. dicitur. dicitur. riuus. quia. quia.

Colligitur. quod. ex. quibus. dicitur. in. dicitur. non. manere. vera. sciam. Theologia.

Questio 15^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

corruptus infusus et pariter provenire. per. ex. dicitur. et. pariter. apprehensione. seu. captu.
sua. vel. intentione. magis. seu. intentione. ad. assensum. ad. eandem. dicitur. dicitur. riuus. quia. quia.

Colligitur. quod. ex. quibus. dicitur. in. dicitur. non. manere. vera. sciam. Theologia.

Questio 16^a in hac vita habet fidei qd corrumpi per mort. per. infidelit. et heresis Negativa

Responsum: e. in m. de gra dicitur qd illa facultate no provenire habitum infusum sed ab acquirento qui sepe

in hac vita non perditur fides nisi propter peccatum contrarium carnis tunc in ultimo vita auferretur et tunc actus gratiae iam est fruitura tempus ambulandi per fidem. Deinde in paratissimo statu a peccatis est praeparatus actus voluntatis quia male aspirant erga Deum et res fidei. Et sic actus fidei habet aliquam regulam, in fide addit et Paulus in 3° d. 23 q. 7. damnatos statim hinc alio non agendum contrarium in actu fidei nempe in his actibus in quibus non necessariis tunc inuoluntate assentiendum. Neque illa ratio quae afferretur sufficit quia si integra poena potest manere sine tali habitu et sic in illa in inferno opt. fide per doctrinam tunc de peccatis et gravitate eorum. Ad illud uero de habitibus quibus sit de illis non est eadem ratio quia habitus praeparatus praeparatus per se solum est signum quod non facit factum operandi sed uero est propter operatum. Item habitus nulla requirit dispositionem sed fides nec negat et alij auctores graues rationes adducunt. Loguntur de fide informis a fide ut comprehensio. Sic de rationibus ut et ut quantaque ratione a carnis separata.

F Dico 3° habitus fidei et destruit in statu beatitudinis. Non est in actu gratiae de actu fidei tunc de communione. Theologorum et probabilium et magis consentanea in loquendi Patrum et expressis. Aug. a Trin. et Paulus autem quia cum ibi nullus possit exerceri actus fidei nisi fides esset habitus tunc praeparatus alias illa sit ualde importabilis et nihil referat ad terram mentis beatorum. Alij probant quia lumen gloriae formati respiciunt in illo habitu et ita formaliter expellit illud. Ita Caprinus d. 20 et alij. Proinde si in illo non potest nec sita habitus fidei. Dicitur et alij et sentit d. 20 q. 1. et 2. quia non est maior reprobatione congruentia sit in illis diuina. Nam scia et alij habitus propter lumen gloriae non constituntur in actu 2° per se excludente actu ad fidem. Et deo relinquunt comen- entem lumen habitus fidei. genus uero est in lumine beatifico et per se non potest. Quid expulsi et de doctrina infra q. 175 ar. 7. et q. 17 de ueritate art. 2 ad 5 d. 20. dicitur in Paulus uidente Deum conseruatum fuisse habitus fidei quia superior erat ut translata illa uisione diceret actus fidei. Proinde et aliter uincit et habitus non esse sicut res per se factum. Nam lumen gloriae in Paulus si uidit Deum emere eos fuit cum lumine beatorum Nam accidentarium et extrinsecum si fuit non durare in tanto collo in ingressu beatorum habitus fidei destruit per subtractionem influxus diuini uisus. Contra omnes sententias. Gerson in tractatu de uita superioris et dicitur et defendit et probatam sed nulla adferunt rationem quae inueniat solutionem.

D I S P U T A T I O D E
 distinctione fidei ab omnibus donis et gratiis
 intellectualibus quae fidei deseruiunt et propriae
 et prophetiae.

De hac re disputant d. 20. partim hic q. 1 et 2 partim in varijs locis huius et in sa de romanensis de actibus per loca simul disserere. Pro breuitate et quia ad ad alia loca remittunt diuinae grauiora et difficiliora occurrunt prorsus omnibus qui actus est ambulare ab alijs. Breuis praeparatus disputatio sit excepto d. 20. fides hac sic habere aeternitatem quanda in fide et nonnulla ex illis re et inuentia in illa conuenire illa sit non. Et denique esse quasi accidentia uoluntatis tenentia uisus fidei. Nota in q. 1. in locis ubi lumen optinet bonum. 55. quae in intellectu. Nota sunt et q. 1. de fide quae uisus. Nota in q. 1. inueniuntur a Paulo ad Gal. 5. 2. de fide miraculosa de qua sic dicitur. Et habitus fidei uisus granum sinapis. Et de denique de fide quae est gratia gratis data alij adeo de prophetia et alijs gratiis quatenus uel in quantitate cognoscantur fidei operantur. De fide habitus sunt actus quae concurrere potest in materia de gratia ubi et singulorum res exposuimus et distinctionem eorum a fide. per uoluntatem uel necessitate de 20 q. 2. de fide quae est fructus. Sed nihil est ad distans quia de actibus fidei quae est fructus bonae et assensibus et credulitas de fide. Theologia prout uero oportet quando in doctrina uisus et spiritualium fructus de fructibus. Et hoc in exponendum est. Aliter in in illam locum Pauli sit amissa caritate amitti fide.

qui intendi faciunt miracula ut dicit D. Th. infra q. 178. q. 2. quia propter fidei requirunt
 multa ex parte Dei quae non semper dantur. et postea fidei quae non excedit tunc
 illud sed habere hanc fidei credo esse in se. forte et esse ad hunc verum librum qui quatuor
 sententiae ex auxiliis gratia illud tunc non dicitur verum credere ut opus quod plene dicit Paulus
 dicitur tunc ad Gal. 11 et ad Cor. 13 et colligitur ex Matt. 17 et 17. q. 2. et dicitur
 postea vel alios qui credunt hanc fidei. Erat q. 9. in illis q. 2. alias non videtur repete
 hanc dicitur hanc fidei tunc et sepe alias consuetudo dicitur hanc fidei. Et Iohanni
 dicitur hanc fidei nihil operatur. Est tunc in nostra parte laude hanc fidei. fides in eo
 impetrat miracula sine dubio. est tunc digna et meritoria.

Quomodo fides Theologica differat a fidei quae est gratia gratis
 data ubi consequenter de sermone scientia et sapientia
 dono linguarum et interpretis sermonum dicitur

In hac q. 2. 3. sententia dicitur fidem gratia gratis data esse omnem fidem miraculorum. Ita
 Hier. Crystost. Theoph. et Theod. et Anselmus rati. dicitur Aug. tract. 32. in Joan.
 tenet et dicitur ad Cor. 12. et alibi. Contra quae expositionem dicitur ad post. Nam
 Paulus numerat ut fides deest multis fidei et operum miraculorum seu virtutum sub
 operum aut miraculorum conferentibus oia quae ad patrandum miracula nec sunt
 inter ea aut unum est fides miraculorum. Cui obiectio R. ex mente Pauli operum virtu
 tu non consistunt facultate operandi miracula quocumque sed specialiter potestatem expe
 lendi. Demones frata quae expos. gratia gratis data oia sunt. Ita exploranda et
 accommodanda oia in illa referunt ad fidei virtutem fides aut consistit in cogni
 tione explorat sermone confirmat et sermone et opere. Et q. 2. gratis. fides ad cogni
 tionem perfectionem spectant. Propetia dicitur spirituum et interpretis sermonum
 oratione et pertinet ad pres. alia. Donum linguarum sermo scia et sapientia. Operum
 confirmant fidei tres alia sed fides miracula operantis operam virtutum et gratia gratuita
 ut licet hac dicitur ut videant esse quaedam spes miraculorum et salte tunc facti non
 differant in particulariter numerant et distinguunt quae singulari quaedam vix sunt
 ad movendum sed et ad afferendas eorum virtutes. fides non solum sunt miracula sed
 et beneficia ut d. Th. infra dicitur q. 178. quae tota capto est. probatur et dicitur
 dicitur q. 1. sed forte commutatio et magis ad alteram operam virtutum de. q. 2. patet
 miraculorum et ita fides miraculorum sub hac gratia comprehendit. Et fides gratia gratis
 aliud aliud est. 2. 3. sententia dicitur gratia gratis data solum esse constantem quaedam
 gratia dat. sed non solum ad credendum sed et ad confitendum fidei aliquo pudore et timore
 non videtur datum esse hanc gratiam martyribus praecipue patris et Petrus. Ita exponunt
 Hier. Anselmus et gloria. ad Cor. 12. et dicit infra q. 178. a. 1. In sententia nisi non
 ita probat quia licet hac sit gratia sed non tunc ad fidei quae ad certitudinem spectat. Et
 non tunc est gratia gratis data quae pertinet ad auxiliam gratia gratis facientis quia per
 se potest constare non ordinat ad virtutem aliorum sed ad revolvendum bonum et salutem
 in illi sese disponens negativam talis gratia et tale auxiliam. Ut sententia dicitur hanc fidem
 gratia gratis data consistere in quaedam modo particulari. in cognoscendo res ad fidei. Cuius
 virtutes sunt d. Th. in ad Cor. 12. et in q. 2. q. 1. illa autem virtutes in locis quae sunt modum
 esse excellentem quaedam fidei certitudine sed videtur illud q. dicitur hac tunc q. 2. ut
 ad et hanc fidei proprie esse sermone fidei quia non tunc refertur ad virtutem aliorum
 aut sermo fidei. Ad explicandum autem q. 2. sit hoc sermo fidei supponitur. e. ex d. Th. q. 2.
 a. 3. parte q. 2. a. 2. ad. hanc gratia gratis datur ordinari ad alios. categoriae fidei
 manum. statim quia in referantur ad virtutem aliorum et virtutes. hanc non possit proponere
 nisi per istos artus in exterioribus. hanc ad hanc ordinanda. In istis illud videtur dat. manum
 fidei spiritus ad virtutem et aut aliquis possit dicitur hanc fidei commentum vel alioj proponere

sententia si solus hoc dicitur hoc genus dicitur datus est aliqui in primitiva gratia. Est
 verbi gratia probabile si sit veritas hoc solus esse linguarum donum et de aliis in
 dore est potius falsum et erroneum vnde additur et donum linguarum perfectum et proprium
 esse gratiam per quam conferuntur sed recipiunt illud ut varias linguas cognoscant et
 illas hauriant. si donum receperunt apostoli iuxta eorum sensum et traditionem
 haur. serm. 62 in fine Greg. hom. 30 in Euang. Gessert ser. 1. de spu s. et don.
 21 in Euang. acta ap. Hier. in ep. ad Marcell. Aug. tract. 32 in Joan. tract.
 8 in 1. can. Joan. serm. 186 et 189 de verbis ap. is. Trin. 1. 19. ab 32. non. fact.
 in 1. 19. et lib. 1. de mirabilibus sacra scrip. 5. 9. Leo 2. ser. 1. Pentec. Hier.
 lib. 1. hist. 1. 2. et pat. ex art. 2. Linguarum variis linguis prout dicitur. Falsum
 1. 5. ubi nega et alij expositores id confirmant et Marci ult. Linguis loquent.
 rum et ad cor. in gratia ego hec qd omni vni lingua loquere et ex art.
 10 et 19. constat et alij fideles solent esse dari hoc donum in primitiva
 gratia et ratio e graia e possibile. et tunc erat max. nec. vna qd solus subject
 adverb. ad illud pertinet no. solum illigere. et loqui variis linguis sed et scire
 gram tota hoc spectat ad aliam linguam exactam cognitionem et nem. eius usum
 vna n. si e perfecta sunt in ea perfectione dat per hoc donum vniuersalis
 que cognitio qua nec. e ad fine a. 8. intentu et ad remouente quenda statu
 illius lingua non aut e nec. ut det semper exacta perfectio. Proprie illa. qua n.
 gra ad ornatu qua ad usu spectat. Sicut et e donum hoc posse habere latitudi
 na. per ad duas vel tres vel 4. linguas extendi. Dat. 2. in ea latitudine qua 8.
 aut et qua nec. e fini eius De ap. v. Aug. lib. in prologo libro de doct. 2. 2.
 et omni serim linguas fuisse locutos. quibus in actibus dicit solus locutus fuisse.
 variis linguis prout 8. habet elogi. illis De alia gra qua e scripta interpretatio
 sermoneum D. Th. in tract. de gratis gratis datus nihil proinus dicit solu. Caiet
 in prologo q. 171. ad hanc gram renouari a D. Th. ad eas qua in serm.
 obis sunt de qua in reductione. D. Th. in tota q. 177. ubi de gra sermones
 tractat nulla facit mentione vnde difficultas e docere quid sit hoc gra
 Da sententia an gra consistat in hoc ut aliquis qui vna solus lingua vna
 memoriam cognoscit in audit alia lingua loquente possit loquente scire
 et mente alij perfecte interpretari et hoc illi dat per hoc auxiliu gra. Ita
 Hier. 3. ad cor. v. Car. Gessert et Theod. faust. Car. graua qua hanc
 gra vocat inter. p. v. linguarum. Iuxta qua interpretum aliud e loqui linguis aliud in
 interpretari. lingua alia negis sine auditu sine scripta vel lecta. Hoc expositio e probabilis et cre
 dibile e hoc donum interdum dari fuisse in primitiva gratia nam ita testantur illi antiquissimi
 Dicit et erat nec. et conueniens sed ut ait donum conuenit nisi contineri sub dono linguarum. Nam
 dem ratio e intelligere aliqua lingua loquens illa solus differunt. tang. perfecti et imp
 ferre in eade latitudine. Quod v. latroimus q. ad cor. videtur hoc donum da exple
 ratum ita dari illi qui interpretat ut in prenat no intelligat ea qua audit vel interpretat
 et in hoc differre a dono linguarum nisi non plant. Non quia hoc sit proinus impotibile sed
 quia non sit conueniens nec. accommodatu perfecta notioni e gra. 8. 2. sententia
 hanc gram no referri nundato ad ideoma ipse et significationem veris sed ad sensu remouente
 qua profertur. Contingit n. aliquam bene intelligere significas verum aliam linguam vel serm
 turu et in non attingere satis ranti et mente loquente vel scribente qui n. d. n. alibi
 ex speciali 8. motione dat ut ea qua loquit vel audit ita bene intelligat ut possit alij inter
 prari iuxta sensu loquentis vel scribentis tunc d. recipere gram interpretationis sermone
 Ita D. Th. 1. 2. q. 11. ar. 2. ad 4. hoc donum et describere ut quicq. e in sermone vel scrib
 tura aliquid vel propter vix difficultate vel propter similitudines et parabolas vel notatu

